

Canadian Institute of
Ukrainian Studies

Celebrating
20 Years

University of Alberta

Digitized by the Internet Archive
in 2016 with funding from
University of Alberta Libraries

<https://archive.org/details/ciusnewsletterco00cana>

A Message from the President

As the University of Alberta embarks on an ambitious plan to advance its status as a major research institution, it takes pride in honouring those units that have achieved a record of excellence. For twenty years, the Canadian Institute of Ukrainian Studies has made the University of Alberta a nationally and internationally recognized leader in Ukrainian studies. Since Ukrainian independence, the Canadian Institute of Ukrainian Studies has also become a vital resource for government, media, and business seeking expanded contacts with Ukraine. The Canadian Institute of Ukrainian Studies embodies our vision of a highly respected scholarly institution engaged in the discovery and dissemination of knowledge to local, national, and international communities.

I send my best wishes to current and past CIUS associates now celebrating their twentieth anniversary, and I especially wish to thank the many donors who have shown their faith in the Canadian Institute of Ukrainian Studies and the University of Alberta.

Dr. Roderick Fraser

*Dr. Roderick Fraser, President
University of Alberta*

A Message from the Vice-President

Dr. Martha C. Piper

I am very pleased to have the opportunity to congratulate the current and past associates of the Canadian Institute of Ukrainian Studies on the occasion of the twentieth anniversary celebrations.

The mission of the University of Alberta is to expand the horizons of learning through the discovery, creation, evaluation, transmission and preservation of knowledge. The work undertaken by the Canadian Institute of Ukrainian Studies represents this mission in action. CIUS has an outstanding record of publishing more than 100 books and monographs, including the full curriculum for Ukrainian bilingual instruction used in Alberta schools as well as other locations both nationally and internationally. Its production of the world's first English-language comprehensive *Encyclopedia of Ukraine* has resulted from the drawing together of many areas of research: economic models, linguistic theory, cultural interpretations, historical and political analysis, literature, arts, and folklore. A major new project, the English translation of Mykhailo Hrushevsky's classic ten-volume *History of Ukraine*, is now under way at the Institute. With the advent of Ukrainian independence, the Canadian Institute of Ukrainian Studies is helping to further democratic and economic reforms through the innovative Canada-Ukraine Legislative Education and Cooperation Project.

The University of Alberta's vision is to be indisputably recognized, nationally and internationally, as one of Canada's finest universities. With its past achievements and future promise, the Canadian Institute of Ukrainian Studies plays an important role in the fulfillment of this vision. My congratulations to all who have contributed to this significant milestone for CIUS.

*Martha C. Piper, PhD
Vice-President (Research and External Affairs)*

October 1996

Canadian Institute of Ukrainian Studies
352 Athabasca Hall, University of Alberta
Edmonton, Alberta, Canada T6G 2E8

Telephone: (403) 492-2972
FAX: (403) 492-4967
E-mail: [cious@ualberta.ca](mailto:cius@ualberta.ca)

CIUS Newsletter: Commemorative Issue
Reprints permitted with acknowledgement
ISSN 0702-8474

Editor: Olenka Melnyk
Ukrainian language editor: Halyna Klid
Editorial supervision: Myroslav Yurkevich
Design: Peter Matilainen
Photography: Dick Woolner and Karin Fodor,
Photo Services, University of Alberta

To contact the editorial offices of the
Encyclopedia Project,
Journal of Ukrainian Studies, or CIUS Press,
please write c/o:

Department of Slavic Languages
and Literatures
University of Toronto
21 Sussex Avenue
Toronto, Ontario, Canada M5S 1A1

Telephone:
General office (416) 978-6934
CIUS Press (416) 978-8240
Encyclopedia (416) 978-6076
JUS (416) 978-8669

FAX: (416) 978-2672
E-mail cious@chass.utoronto.ca

Table of Contents

History of CIUS	3
CIUS: Present and future.....	10
Director, 1976-1986	12
Director, 1986-1991	14
Ukrainian Canadian Program	16
Ukrainian studies abroad	18
Legislative reform project	20
CIUS Press	21
Journal of Ukrainian Studies	23
Encyclopedia	24
Peter Jacyk Centre	26
Stasiuk Program	28
Ukrainian language.....	30
Church Studies Program	32
Endowments.....	33
Donors	36

History of CIUS

From 1976 to 1996

The Canadian Institute of Ukrainian Studies (CIUS) was established on July 1, 1976, to provide institutional support for the development of Ukrainian scholarship and cultural heritage.

Ukrainian Canadian organizations had been urging governments to introduce Ukrainian studies at the secondary and post-secondary levels since the end of World War II. At that time, the very survival of Ukrainian language and culture appeared tenuous in the face of strong assimilatory pressures upon second- and third-generation Ukrainians in Canada, as well as the Soviet regime's brutal persecution of Ukrainians in their homeland.

The lobby for Ukrainian studies met with some success: Ukrainian language, literature and history courses were offered at several universities. Ukrainian Canadian organizations requested a more comprehensive program when the Royal Commission on Bilingualism and Biculturalism held its hearings in the mid-1960s, and were favourably received. In its 1970 report, the commission recommended that universities expand their programs in humanities and social sciences into cultures other than English and French. It also envisioned a much greater and more inclusive role for ethnocultural minorities in shaping Canadian public policy, an important shift in attitude toward minorities.

Encouraged, the Ukrainian Canadian community pressed on with its campaign on behalf of Ukrainian studies and assumed a leading position in the burgeoning multicultural movement. Dr. Manoly R. Lupul, a Harvard graduate and professor of the history of Canadian education at the University of Alberta, emerged as a driving force for the creation of an institute of Ukrainian studies and as a major spokesman for multiculturalism. Through his active involvement with the Ukrainian Canadian Committee and the Ukrainian Professional and Business Club of Edmonton, Dr. Lupul met and found a sympathetic ally in Peter Savaryn,

Athabasca Hall, current CIUS Edmonton headquarters

a lawyer and well-connected activist in Ukrainian community and Canadian political circles.

Elected president of the Ukrainian Canadian Professional and Business Federation in 1973, Dr. Lupul persuaded the federation to campaign for a university-related institute of Ukrainian studies as a priority and to mobilize financial support. The Canadian Institute of Ukrainian Studies Foundation (later renamed the Canadian Foundation for Ukrainian Studies) was created to raise money. Respected specialists in Ukrainian studies backed the federation in its goal of establishing a Ukrainian studies centre. Among them were Dr. Ivan Lysiak-Rudnytsky, professor of Ukrainian and East European history at the University of Alberta, Dr. George Luckyj, professor of Slavic languages and literatures at the University of Toronto, and Dr. Bohdan Bociurkiw, professor of political science at Carleton University in Ottawa.

Different locations were considered, but the University of Alberta won out. The proposed institute was endorsed by University of Alberta President Harry Gunning and by the province, largely owing to the persuasive efforts of Mr. Savaryn, who had influence within the university as a member of the Board of Governors

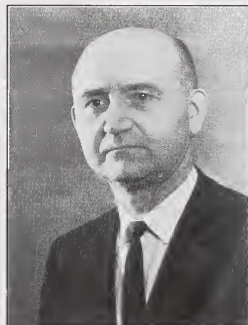
*Dr. Manoly Lupul,
first CIUS director*

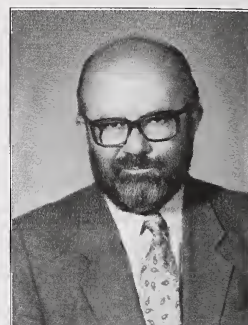
Dr. Albert Hohol

Dr. Ivan Lysiak-Rydnysky

Peter Savaryn

Dr. George Luckyj

and Senate, and in the Lougheed government as a prominent Conservative party official. The project was assured of success when Dr. Albert Hohol, appointed Minister of Advanced Education after the 1975 spring election, enthusiastically promoted the idea and convinced cabinet to commit \$350,000 in annual funding to the Institute. It was the largest allotment of public funds received by a Ukrainian community project outside Ukraine.

CIUS goals

In the summer of 1976, CIUS moved into its first temporary quarters, two offices borrowed from the Department of Educational Foundations in the university's Education Building, and set about meeting its objectives. These were:

- 1) to encourage program development in Ukrainian Canadian and Ukrainian studies at the undergraduate and graduate levels,
- 2) to serve as a resource centre for English-Ukrainian bilingual education,
- 3) to encourage research on Ukrainian Canadian and Ukrainian subjects,
- 4) to encourage publication of research on Ukrainian Canadian and Ukrainian subjects,
- 5) to facilitate coordination in program development in Ukrainian studies in Canada and avoid duplication in research and publications, and
- 6) to assist in the establishment of creative contacts among professors, scholars, writers, scientists and librarians by promoting and organizing meetings, seminars, lec-

tures, conferences and tours.

Teaching was not part of the Institute's mandate, even though many of the academic staff held joint appointments with other departments, such as Slavics and History, and taught on a part-time basis. Dr. Lupul was appointed the first director, while Drs. Rudnytsky and Luckyj became the two associate directors. Dr. Luckyj administered the Institute's Encyclopedia of Ukraine Project Office, housed in the Department of Slavic Languages and Literatures at the University of Toronto. Dr. Andrij Hornjatkevych was hired as a special assistant to the director, holding a joint appointment with what is now the Division of Slavic and East European Studies, and Roman Senkus became an administrative assistant to Dr. Luckyj.

Bohdan Krawchenko, then a doctoral student and sessional lecturer in Soviet government, and Roman Petryshyn, also a doctoral student whose specialty was social trends among Ukrainians in Canada and Britain, were hired as CIUS' first two research associates. They were joined by Frances Swyripa (an authority on the history of Ukrainians and other ethnic groups, women, and western provinces in Canada), Dr. John-Paul Himka (a specialist in the social and political history of nineteenth-century Galicia), and Olenka Bilash (whose focus was bilingual education). CIUS was fortunate in being able to attract some of the finest young academics in Ukrainian studies, who have contributed significantly in their fields. CIUS staff have also played a prominent role in scholarly and community organizations.

The first advisory committee, made up of representatives of departments offering courses in Ukrainian studies, was appointed. The council of associates, consisting of 36 senior faculty from Ukrainian studies programs across Canada, had its first annual meeting in the spring of 1977. Its main focus was a report on the state of Ukrainian studies in Canada, prepared by Bohdan Krawchenko, which revealed a scarcity of courses in areas other than language and literature. The study of Ukrainians in Canada was also underdeveloped, a fact pointed out by Dr. Lupul in his first annual CIUS report a few months later.

During the next several years, the Institute sought to remedy this situation by awarding research grants and scholarships in neglected areas, as well as "seed" grants to encourage universities to initiate Ukrainian studies courses, especially in history and the social sciences. Direct financial assistance was provided to St. Andrew's College at the University of Manitoba, the University of British Columbia, Concordia University in Montreal, and York University in Toronto to set up new courses and cover partial salary costs. CIUS also worked closely with various University of Alberta departments to develop credit courses in political science, history and education.

Encyclopedia launched

From its inception, the Institute adopted a national mandate, maintaining a strong presence in the East through its Toronto Encyclopedia Project Office. The *Encyclopedia of Ukraine* project was launched on December 4, 1976, when a contract was signed between the fledgling CIUS, represented by Dr. Lupul, Dr. Rudnytsky, Dr. Luckyj and Mr. Savaryn, and the Shevchenko Scientific Society in Europe, represented by Professor Volodymyr Kubijovyč of Sarcelles, France, and Dr. Atanas Figol of Munich, Germany. Until its completion 17 years later, the encyclopedia was the Institute's major priority, absorbing an enormous amount of staff resources and a third of the annual budget.

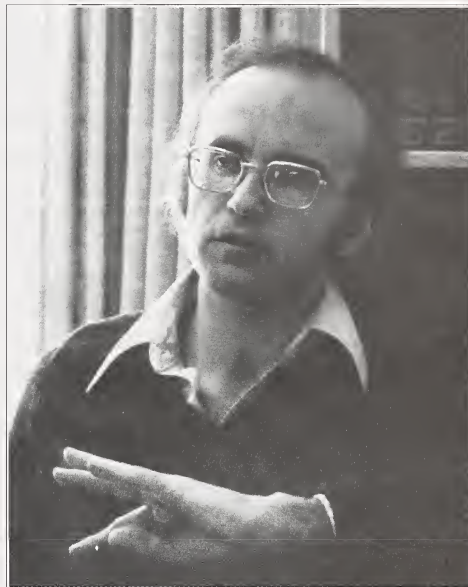
By the end of the first year, CIUS had es-

tablished a public lecture series in Edmonton and Toronto, published its first book, Mykola Zerov's *Lektsii z istorii ukrains'koi literatury, 1798-1870* (Lectures on the History of Ukrainian Literature, 1798-1870), produced two issues of the *Journal of Ukrainian Graduate Studies* (later renamed the *Journal of Ukrainian Studies*), organized its first conference on Ukrainian studies in Canada, and awarded 11 research grants, four doctoral and four master's thesis fellowships, and 10 undergraduate scholarships.

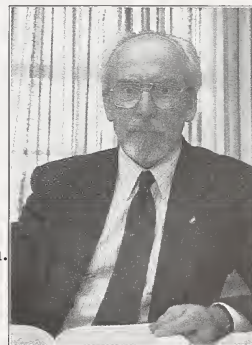
At the beginning of its second year, the Institute moved into larger, permanent quarters in the newly renovated, historic Athabasca Hall, where space was set aside for a reading room, an archive and the Ukrainian Language Resource Centre (now part of the Ukrainian Language Education Centre).

In the mid-1970s, the Ukrainian bilingual program in Alberta was still in the early stages of development, with little training available for teachers and relatively few resources. As its objectives indicate, CIUS made a major commitment to supporting bilingual education from the start. In 1976, the Institute began to coordinate the publication of Ukrainian language teaching materials for Alberta Education. Upgrading teacher education was the next priority. Working with the Faculty of Education, CIUS put together a teaching methodology course for Ukrainian bilingual teachers (first offered in 1978), and initially covered instructors' salaries and registration fees for teachers who enrolled.

After assisting community groups in both Manitoba and Saskatchewan to lobby their provincial governments successfully for the

Dr. Bohdan Krawchenko, director 1986-91

Dr. Andrij Hornjatkevych, research associate

implementation of bilingual programs, the Institute organized annual interprovincial summer schools for Ukrainian language teachers in the three prairie provinces (the first one was held in Winnipeg in 1980). The location of the summer credit program was shifted to a different campus each year to make it as accessible as possible. Closer to home, CIUS did much of the grass roots organizational work in getting the province-wide Alberta Parents for Ukrainian Education off the ground.

During its second year (1977-78), the Institute staged the first in a series of annual conferences on Ukrainians in Canada. Held in Edmonton, the conference, "Ukrainian Canadians, Multiculturalism and Separation," was attended by 100 participants from across Canada and featured a lively session with Parti Québécois Minister of State for Cultural Development Camille Laurin. Subsequent conferences explored many different facets of the Ukrainian experience in Canada, including culture, religion, writing, social trends, early and post-World War II immigration, and the interwar years.

The first international conference in a series on Ukraine and its neighbours was held at McMaster University in Hamilton, Ontario, in October 1977. Ukraine's relationship with Poland was the subject of the inaugural conference, which drew leading scholars from across North America and Europe. Later conferences examining Ukraine's relations with Jews, Germans and Russians attracted eminent scholars from many different disciplines around the world and helped integrate Ukrainian studies into the academic mainstream.

In 1978, CIUS offered its first extra-mural credit classes to residents of the Ukrainian bloc settlement east of Edmonton, but soon switched its off-campus program into non-credit classes, lectures and workshops, which proved to be more popular. A travelling lecture series was organized every year in different parts of the country, including British Columbia, the three prairie provinces, and Ontario on topics as varied as Ukrainian Christmas traditions and politics in Ukraine after Stalin. The

development of library resources at the University of Alberta and other universities in Canada was an early concern. Library holdings in Ukrainian studies tended to be rudimentary (in 1977, the University of Alberta Library subscribed to only five Ukrainian Canadian newspapers, for example) and there were few scholarly bibliographies. This posed a great handicap to scholars and students doing research in the field, a situation the Institute helped to remedy by working with the library to expand its holdings and by issuing grants for the collection of primary resources and the preparation of bibliographies.

For many years, the Institute provided direct financial assistance to the university library for the purchase of books and other resources. Private collections — an invaluable source of rare and out-of-print books, especially from the pre-World War I and interwar period — donated to CIUS were offered to the University of Alberta Library and other university libraries to build up their holdings.

Successful review

At the end of its third year, the Institute underwent an internal university review and scored high marks. The evaluating committee praised CIUS for accomplishing much more than expected during its formative years. "We are led to conclude that the establishment of the Ukrainian Institute was an imaginative idea, boldly conceived, of national significance (or wider) and that the unit has been effectively administered." Having passed its probation, CIUS became an integral part of the university under the jurisdiction of the Vice-President (Research), and its grant became part of the university's annual operating budget.

In 1982-83, CIUS put together an archives program, partly in order to deal with the large number of private papers and other archival materials unearthed by a major oral history project on Ukrainian Canadian organizational life (1920-60) begun earlier that year. The program's goals were: the publication of research reports of catalogued materials, preparation of comprehensive guides to archival

*Khrystyna Jendyk,
administrative assistant,
CIUS staff member
since 1978*

holdings, the microfilming of the most important collections, and locating important collections and facilitating their transfer to established archives.

The Institute provided financial assistance for the cataloguing of archival materials at a number of universities, including Carleton University and the University of Toronto, public institutions such as the National Archives of Canada, and Ukrainian organizations such as the Ukrainian Cultural and Educational Centre (Oseredok) in Winnipeg and the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in New York. Three years later, permanent funding for the program was secured through the Stephanía Bukachevska-Pastushenko Endowment, under which fellowships for archival projects continue to be awarded each year. Important archival collections in Ukraine have been catalogued and microfilmed in recent years.

Public profile

During the fiftieth anniversary (1982-83) of the great man-made famine in Soviet Ukraine, the Institute set out to raise public awareness of the catastrophic event in which millions of Ukrainians perished. Three cross-country lecture tours were organized, featuring Dr. James Mace, a Harvard specialist in the field, CIUS assistant director Bohdan Krawchenko, and Toronto historian and writer Marco Carynnyk. Dr. Krawchenko helped edit an *Edmonton Journal* supplement on the famine and chaired the Ukrainian Canadian Committee's commemorative activities in Edmonton, including the unveiling of a monument in front of City Hall.

The Institute continued to maintain a high public profile during the 1980s as the expertise of its scholars on contemporary events was increasingly sought outside academic circles. For example, CIUS staff were extensively quoted in the media and invited to speak publicly on the issue of alleged Ukrainian war criminals after the federal government's Commission of Inquiry on War Criminals began hearings in 1985. When the Chernobyl nuclear disaster occurred in April 1986, Dr. David

Marples, then a CIUS research associate (whose books on Chernobyl have been published by the Institute and the University of Alberta Press to international acclaim), was sought out as North America's foremost authority on the subject.

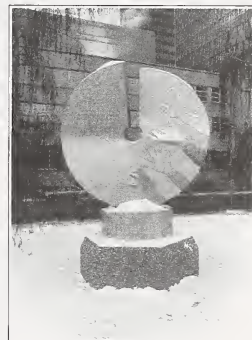
CIUS was less successful in its efforts to establish a presence in Ukraine, however. In his eighth annual report (1984-85), CIUS director Manoly Lupul decried the lack of progress made by the Institute in establishing scholarly exchanges with Ukraine, despite Ottawa's repeated interventions.

By 1984-85, the Institute had established a solid track record as a national body. More than half of the conferences it had organized were held on campuses outside Alberta. Scholarships were offered to students across the country on a competitive basis (72 per cent of the graduate fellowships and 63 per cent of the undergraduate fellowships were awarded off-campus). Research projects had been supported throughout Canada and abroad, in the United States, Israel, Germany, France, England, Poland, Czechoslovakia, Sweden and China.

Upon the completion of his second term in 1986, Dr. Lupul was succeeded by Dr. Bohdan Krawchenko, who served as director for the next five years. The impending collapse of the Soviet Union ushered in an exciting new period for the Institute as ties with academic institutions and scholars in Ukraine blossomed.

CIUS Press began to publish the work of Ukrainian scholars and writers, and its publications were favourably reviewed by newspapers and periodicals in Ukraine. This created a demand that CIUS initially tried to meet by giving away books to anyone in Ukraine who requested them, an open-handed policy that was speedily abandoned as requests poured in. Direct sales were not an option at that point, since Ukraine's currency was non-convertible.

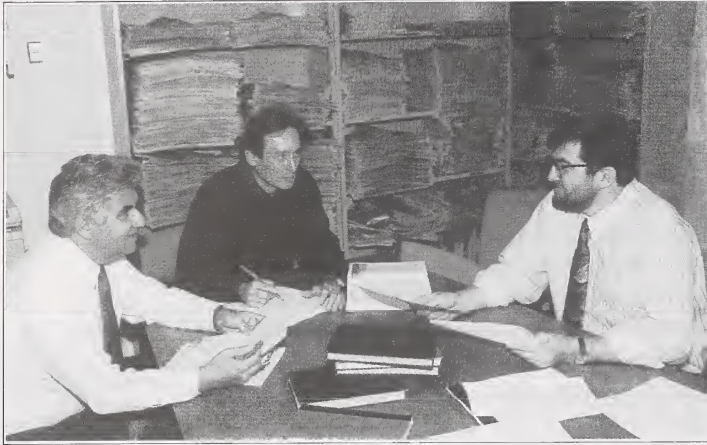
Marketing books was not the Institute's sole or biggest problem in dealing with Ukraine. The entrenched Soviet bureaucracy remained a major stumbling block, as the thirteenth an-

*Famine monument,
Edmonton City Hall*

*Pioneer family, Ukrainian
Cultural Heritage Village*

Dr. Zenon Kohut, director of CIUS (left), discussing *Encyclopedia* entries with Dr. Bohdan Klid (centre), then assistant to the director, and Dr. Serhii Plokyh (right), then research associate

nual report makes clear: "Ties with Ukraine are inevitably fraught with difficulties owing to the hopeless inefficiency of the system. Institute staff could write a book on the numerous 'adventures' they have had in their dealings with Ukraine." Meanwhile, letters, proposals and visitors continued to pour in. By 1989-90, CIUS had become a focal stopping point for academics travelling from Ukraine to North America. During that year, CIUS received nearly 100 academics from Ukraine alone.

While the sheer volume of visitors was overwhelming at times, CIUS was also invigorated and enriched by the research, seminars and lectures, publications and information contributed by prominent writers (such as Ivan Drach, Oles Honchar, Lina Kostenko and Mykhailyna Kotsiubynska), filmmakers (Oles Yanchuk), high-ranking bureaucrats, diplomats (Levko Lukianenko, the first Ukrainian ambassador to Canada, and a former dissident and political prisoner), politicians (Dmytro Pavlychko, deputy of the Ukrainian parliament) and reformers (Anatolii Bohomolov, a cabinet minister heading the reform of Ukraine's civil service), and, of course, leading academics (Dr. Volodymyr Vasylenko, an expert on international relations, Professor Oleksandr Svetlov, an authority on criminal law, and Dr. Yaroslav Hrytsak, head of the Institute for Historical Research, Lviv University).

Despite budget cuts of 10 per cent in 1987-88, programs were expanded after the Institute undertook its first major — and highly successful — fund-raising drive. The Ukrainian Language Education Centre (ULEC) was established in 1987 through an endowment set up by the Ukrainian Professional and Business Club of Edmonton. ULEC, which incorporated the Ukrainian Language Resource Centre, began publishing *Nova*, an innovative and comprehensive Ukrainian language development series for the bilingual program.

The Peter Jacyk Centre for Ukrainian Historical Research strengthened the Institute's research base in early modern Ukrainian history (sixteenth to eighteenth centuries). The Centre was established in 1989 with a \$1 million donation from Toronto businessman Peter Jacyk, matched two-to-one by the Alberta government for a total of \$3 million. Work began on an English translation of Mykhailo Hrushevky's authoritative ten-volume *History of Ukraine-Rus'*. The Stasiuk Program for the Study of Contemporary Ukraine was founded a year later as a result of the generosity of the Stasiuk family. The program's first major project was an international collaborative study of Ukrainian-Russian relations organized in cooperation with Cologne University in Germany and the Harriman Institute at Columbia University.

Landmark year

1991-92 turned out to be a landmark year as the centennial of Ukrainian settlement in Canada coincided with Ukraine's independence. CIUS marked the Ukrainian Canadian centenary by organizing a conference on Ukrainian life in Canada between 1924 and 1951 and by co-sponsoring an exchange conference with Chernivtsi University on the migration of Ukrainians to North America after 1891. Orest Martynowych's *Ukrainians in Canada: The Formative Years, 1891-1924*, a detailed, groundbreaking study on the early immigrant experience, was also published. A new permanent half-time position in Ukrainian Canadian studies was occupied by Dr.

Frances Swyripa (a former CIUS research associate) thanks to a joint appointment with the Department of History.

Ukraine's declaration of independence in 1991 again placed it on the world map and created fresh challenges for CIUS staff, who were swamped with a deluge of requests for information and interviews from Western governments and media. A year later, the Institute had adjusted to the momentous changes taking place and systematized its ties to Ukraine through a number of specific, mostly privately funded programs, such as the Ukraine Exchange Fellowships Endowment.

In 1991, Dr. Krawchenko took administrative leave and subsequently accepted a position as director of the Institute of Public Administration and Local Government in Kyiv. During the next three years, CIUS was administered by two acting directors, Dr. Frank Sysyn, a Harvard-educated specialist in early modern Ukrainian history, and Dr. Zenon Kohut, a historian specializing in the eighteenth century. Dr. Kohut joined CIUS in 1992 after serving as an analyst of Soviet affairs at the Library of Congress and in the U.S. government. In July 1994, he became the Institute's third director.

Structural changes

Structural changes were put into place as CIUS was divided into nine autonomous units, each responsible for a specific program or project. Further budget cuts (the Institute has lost a third of its university funding over the past ten years) made CIUS even more dependent upon the generosity of donors across Canada and the United States to cover operating costs. To date, 32 permanent endowments have been created with a total value of close to \$11 million, a gratifying show of support from the Ukrainian community. Private funding sources now make up half of the Institute's operating budget.

CIUS celebrates its twentieth anniversary in 1996 with an impressive list of accomplishments. The greatest of these is the publication of the five-volume *Encyclopedia of Ukraine*, a comprehensive English-language reference

CIUS Edmonton office staff (left to right): Olia Briggs and Eleanor Witiuk, secretaries; Khrystyna Jendyk, administrator; and ULEC stenographer and library clerk, Sofia Lazar

work on Ukraine and Ukrainians, and one of the largest scholarly projects undertaken by Ukrainians in the diaspora. CIUS has published more than 100 books and 58 research reports, and has supported the work of close to 400 academics and students in Canada and abroad through its fellowships, scholarships and research grants. It has provided funds to promote Ukrainian studies at universities in Canada, Brazil and Ukraine, and continues to serve as an important resource for Ukrainian language school programs through the Ukrainian Language Education Centre.

Since the late 1980s, the Institute has frequently advised government, business and academe on developments in Ukraine, and has supported Ukrainian scholarly and government institutions in their efforts to implement reform. The Institute recently embarked on its most ambitious project in Ukraine, assisting senior policy-makers in introducing legislative reform. The project has received \$2.2 million in funding from the Canadian International Development Agency (CIDA). CIUS enters its third decade an established world leader in Ukrainian studies, and will undoubtedly continue to play a vital role in the development of Ukrainian identity in the twenty-first century.

CIUS: Present and future

Interview with Dr. Zenon Kohut

What is your vision of CIUS?

I see the Canadian Institute of Ukrainian Studies as the foremost Canadian and leading world research institution dedicated to the discovery, preservation, and dissemination of knowledge about Ukraine and Ukrainians. As such, CIUS is and will continue to be a fundamental resource for Alberta, Canada, the international community, and Ukraine.

What role does CIUS play in Alberta and Canada?

CIUS is an outgrowth of the Canadian experience. By the mid-1970s, Ukrainians had been here for several generations and were active in Canadian politics, business, and academe, but felt that their heritage was not adequately supported. CIUS was established, in part, to meet this need; to provide the intellectual tools needed for the nurturing of the Ukrainian Canadian heritage. CIUS has accomplished this through:

- (1) the Ukrainian Language Education Centre (ULEC), which has developed and is publishing a comprehensive series of Ukrainian language resources for bilingual schools in Canada;
- (2) the publication of textbooks, an encyclopedia, a journal, and monographs on Ukrainian and Ukrainian Canadian topics;
- (3) the development of a specific program to study Ukrainians in Canada, which, in addition to conducting scholarly research and issuing publications, has reached out to various communities in Alberta and beyond by organizing seminars on Ukrainian ethnography, dance, cooking, and even folk medicine;
- (4) taking a leadership role in promoting Ukrainian studies in Canada and in bringing them into the Canadian academic mainstream. As a result, Ukrainian studies have been more accepted in Canada than elsewhere;

Dr. Zenon Kohut

- (5) facilitating contacts, exchanges, and cooperation between Canada and Ukraine. Since Ukrainian independence, CIUS has become a major resource for the Government of Canada, several provincial governments, and, most recently, Canadian businesses.

How does CIUS serve the international scholarly community?

I believe that a fundamental mission of CIUS is to bring Ukrainian studies and knowledge about Ukraine into the North American and European scholarly communities. CIUS has tried to further this objective by publishing an objective, comprehensive *Encyclopedia of Ukraine* in English, publishing books through CIUS Press and the *Journal of Ukrainian Studies*, translating into English Mykhailo Hrushevsky's fundamental *History of Ukraine-Rus'*, and sponsoring conferences.

An example of how CIUS continues to bring Ukrainian studies into the mainstream is the Ukrainian-Russian Encounter, a series of four conferences organized by the Institute with the Harriman Institute at Columbia University in

New York and the East European Institute at Cologne University in Germany. Over a three-year period, specialists were brought together from North America, Western Europe, Ukraine and Russia. Most of them had never considered the Ukrainian question at all. Such conferences stimulate mainstream scholarship to consider Ukraine and Ukrainian questions.

What is CIUS' relationship with Ukraine?

At first, CIUS served as a surrogate for Ukraine, covering topics and doing research forbidden there. Then, as early cooperative efforts were pursued, CIUS tried to influence and help individual scholars or projects in a sea of Soviet Marxist orthodoxy. With independence, new opportunities became available to work more directly with scholars and institutions.

CIUS opened a Kyiv office to supervise publication of three to four books per year, such as Ivan Lysiak-Rudnytsky's *Historical Essays*; Boiechko, Hanzha and Zakharchuk's *Boundaries of Ukraine: Historical Retrospect and Current Status*, and Israel Kleiner's *Vladimir (Zeev) Jabotinsky and the Ukrainian Question*. CIUS offers at least five post-doctoral research scholarships in Ukraine each year, which are sponsored by many donors, on a very competitive basis (more than 100 applicants). The Ukraine Exchange Fellowship brings someone from Ukraine to Canada every year. A number of specific institutions are funded, such as the Institute for Historical Research at Lviv University, which is generously supported by the Petro and Ivanna Stelmach Endowment Fund.

Do you see a role for CIUS in Ukraine that goes beyond scholarship?

Yes. As Ukraine attained its statehood, a fundamental new question arose as to what kind of state it would be. Would it be democratic? A private-enterprise, mixed or state command economy? Would the Ukrainian language and culture be prominent or marginalized? CIUS, like the Ukrainian community, the Canadian government and, to some extent, Canadian society at large, could not be indifferent to these questions. CIUS would like see Ukraine

become a democratic society with a viable economy and a flourishing Ukrainian language and culture.

CIUS is actively pursuing these goals through such projects as the Legislative Education and Cooperation Project, primarily funded through the Canadian International Development Agency (CIDA). Through that project, legislators and policy-makers of Ukraine will come to Canada for an intensive training program lasting two weeks or longer in a specific sector, such as banking and money management, oil and gas, or agriculture, with the expectation that upon their return they will introduce specific legislation to reform those sectors of the economy in Ukraine.

I would say that the next step in Ukraine's development will be international trade and its relations with other countries, particularly with Canada. We would like to facilitate this development, and are already moving in this direction by planning a business conference and trade show. It's important to provide more comprehensive service, not just in terms of Ukrainian studies, but also in the promotion of Ukraine.

How are you going to provide these new services while undergoing budget cutbacks?

It is a serious problem. As part of Alberta's cutback of higher education we have experienced a 21 per cent cut over the past three years. Considering that Bohdan Krawchenko, the previous director, took a 10 per cent cut before that, the Institute's budget from the University has shrunk by about a third.

The way to compensate for this shortfall and to expand activities is to obtain contracts and enlarge our endowments. The Legislative Education Project will bring in approximately \$2.2 million in federal money. We have also been able to build endowments by about \$250,000 a year in new monies. I am particularly eager to see the endowments grow because they exist in perpetuity. Contracts are well and good, but they are finite.

Do you have a strategy for increasing endowments?

The basic strategy is to make the Institute known to the Ukrainian community and beyond. Donors vary in their interests. Currently, support for the Hrushevsky translation project is quite popular, with each volume being sponsored by individual donors at \$100,000 per volume. The Ukraine Exchange Fellowships Endowment Fund has a very dedicated group of donors who contribute on an annual basis. The Church Studies Program, on the other hand, has exciting plans but so far has not been able to attract a major donor. We try to accommodate the specific interests of the donor as much as possible.

How do you view the future of CIUS?

I am optimistic. This optimism is based on the fact that in the period of the greatest budget

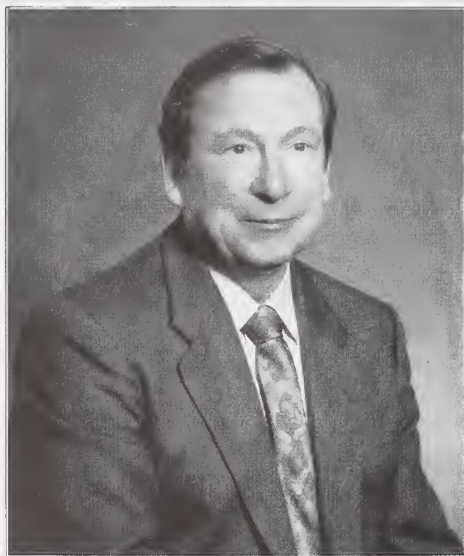
cuts in the University of Alberta's history, CIUS has managed to expand its staff and activities. CIUS has a very good staff and an ambitious, well worked out programme for the future. Most of all, we have the support of the Ukrainian community and donors. It is through the support of major donors such as the Canadian Foundation for Ukrainian Studies, the Canadian Foundation of Taras Shevchenko and the Peter Jacyk Educational Foundation, as well as the many individual donors that CIUS will be able to continue and further expand its activities. Their response thus far gives me great expectations for the future. We trust that support from the provincial and federal governments and the university will continue and grow as circumstances permit.

Director, 1976-1986

Institute's credibility established

Dr. Manoly Lupul

CIUS owes a great debt to Dr. Manoly Lupul for its very existence. After successfully lobbying the Ukrainian community, the university and the government of Alberta for a

centre of Ukrainian studies, Dr. Lupul was appointed the first director and steered the Institute through its formative first decade. He helped to establish Ukrainian Canadian studies as a legitimate academic discipline at a time when it was still at an early and critical stage of development.

Born and raised in Willingdon, Alberta, a third-generation Canadian of Ukrainian descent, Dr. Lupul completed his PhD at Harvard and began teaching the history of Canadian education at the University of Alberta in 1958. After spending two months in Eastern Europe during a 1967-68 sabbatical, he returned home convinced that Ukrainians were in danger of losing their culture in their own homeland as well as in Canada.

Dr. Lupul saw education as an indispensable tool for nurturing Ukrainian identity, beginning with Ukrainian-language elementary school programs and continuing with Ukrainian studies at the university level. Like most Ukrainians of his generation, he had studied

Ukrainian after school and on weekends in *ridna shkola* (privately run Ukrainian school) classes, but strongly felt that heritage language programs should be part and parcel of a Canadian public education system. He played a key role in the implementation of a Ukrainian bilingual program in Alberta schools in 1974.

In the political arena, Dr. Lupul became an ardent and influential spokesman for multiculturalism, serving as prairie regional chairperson and then as national vice-chairperson of the Canadian Consultative Council on Multiculturalism in the 1970s. He also put his organizational and political skills to good use in the Ukrainian community by assuming a leadership role within the Ukrainian Canadian Professional and Business Federation, which backed the Institute and raised money for the *Encyclopedia of Ukraine* and other scholarly and educational projects through the Canadian Foundation for Ukrainian Studies.

Dr. Lupul accepted the position of CIUS director with some misgivings about his lack of a formal academic background in Ukrainian studies. These proved groundless as the Institute rapidly established a first-rate reputation in the field, especially in the area of Ukrainian Canadian studies, which was at a very elementary stage. As Dr. Lupul pointed out in his first annual report, no courses in Ukrainian Canadian studies were being taught at the university level in the East, and there were only two undergraduate courses in Western Canada.

During his tenure, the Institute sponsored annual national conferences on the history of Ukrainians in Canada, and many of the conference proceedings were published in book form by CIUS Press. Dr. Lupul edited five books in the Ukrainians in Canada series, including Orest Martynowych's groundbreaking study of the early years of Ukrainian settlement in Canada. The foundations for the book were laid years earlier through research initiated at the Institute by Dr. Lupul, who also tackled another important and largely unexamined era in Ukrainian Canadian studies — the experience of Ukrainian immigrants during the interwar and post-World War II periods. This era

Ukrainian harvesting crew in western Canada

will be documented in a forthcoming second volume on Ukrainians in Canada to be published by CIUS Press.

From the beginning, Dr. Lupul envisioned a national mission for CIUS in building Ukrainian studies from the ground up, and accomplished a great deal in this regard, from expanding university library and archival holdings to seeding new courses at universities across Canada. The Institute also remained closely connected with the Ukrainian community through cross-country lecture tours and extra-curricular courses and workshops that became a regular feature of CIUS programming. Dr. Lupul used the Institute's resources to explore new directions for Ukrainian Canadian community development. A continuing commitment was made to the Ukrainian bilingual school program in Western Canada through the development of teacher training courses and classroom resources, including basic language learning texts. During his first years as director, Dr. Lupul devoted about half of his time to furthering bilingual education.

The *Encyclopedia of Ukraine* was undoubtedly the most ambitious project undertaken by Dr. Lupul, who has described its successful completion as "a sign of the coming of age of a people." An exacting and demanding taskmaster, he took pride in the Institute's ability to attract bright young scholars and in watching their careers flourish. His biggest disappoint-

ment was the fact that the doors to Ukraine remained largely closed during the Institute's first decade. In 1986, Dr. Lupul returned to the Department of Educational Foundations.

Happily, his contribution to CIUS was recognized early by the university administration. When the Institute underwent its first internal

review after three years of operation, Dr. Lupul was singled out for praise as an effective, energetic and highly capable leader.

Since his retirement, Dr. Lupul has been travelling, writing his memoirs and enjoying life, especially his grandchildren, Lesya (7), Stefan (6), Tanya (4), and Sabrina (2).

Director, 1986-1991

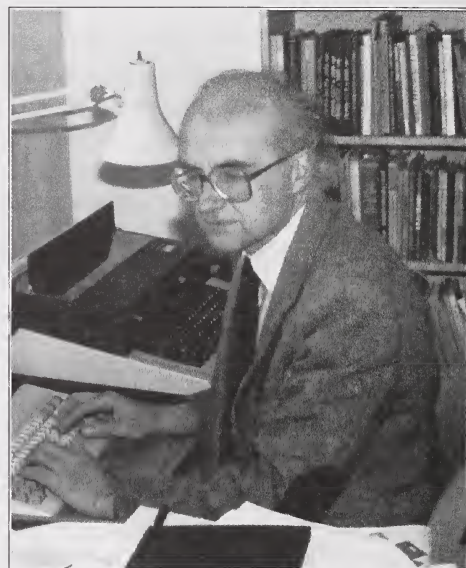
Contacts expanded with Ukraine

Bohdan Krawchenko arrived in Edmonton in 1976 to assume a position as CIUS research associate and launch his academic career. A specialist in the politics of twentieth-century Ukraine, he was still working toward his Oxford doctorate.

Ten years later, he succeeded Dr. Lupul, whom he had first met through his involvement with multicultural issues as a SUSK (Ukrainian Canadian Students' Union) activist at the University of Toronto. The first few months as director were the most difficult as the Institute's budget was cut by ten per cent.

Of necessity, fund-raising became Dr. Krawchenko's first priority. Fortunately, he was able to enlist the support of Yevhen Borys (1904-94), a retired Toronto businessman with a long history of success in this area. Appointed chair of fund-raising for CIUS, Mr. Borys identified potential donors in the Toronto area, who were then approached by Dr. Krawchenko. This proved to be a winning formula, bringing the Institute some \$6.3 million in endowment funds within a two-year period. The campaign was greatly helped by a two-to-one matching funds program introduced by Alberta Advanced Education (and discontinued since that time).

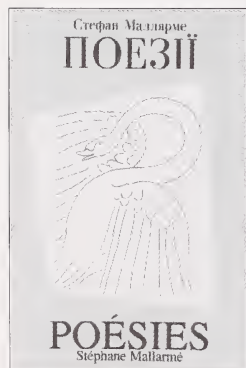
During Dr. Krawchenko's tenure, a number of autonomous units were established within the Institute. The Ukrainian Language Education Centre (ULEC) and the Peter Jacyk Centre for Ukrainian Historical Research were set up through separate endowments. The Toronto Encyclopedia Project Office was renamed the

Dr. Bohdan Krawchenko

Toronto CIUS Publications Office in preparation for "life after the encyclopedia," and work on the final volumes was accelerated. CIUS Press was established as a separate unit in 1989 and thrived. Co-publication agreements were signed with major publishers outside Canada, such as the Macmillan Press (UK) and St. Martin's Press (New York), to increase readership and exposure. A literature series was also undertaken with the University of Ottawa. By the end of 1989, CIUS had published 58 books; nearly half of these were issued during the first three years of Dr. Krawchenko's tenure.

Ukraine became a major preoccupation as political changes made rich and varied contacts possible. The shift in focus also reflected Dr.

Literature series was launched

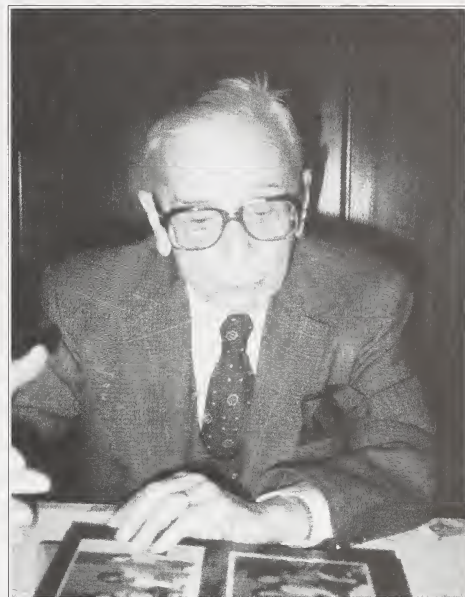
Krawchenko's personal interests and academic background in contemporary Ukraine. In January 1991, he took a study leave to work on a monograph on the history of the Communist Party of Ukraine, never dreaming that by the end of the year the CPU would no longer exist and that Ukraine would be independent. Within months, he became caught up in the whirlwind of events and has remained in Ukraine.

During his first year, Dr. Krawchenko worked on policy studies for the Council of Advisors to the Parliament of Ukraine. He helped found and served for three years as director-general of the Institute of Public Administration and Local Government, an agency of Ukraine's cabinet that trained the country's first professional civil servants. In 1995, the Institute was transformed into the Academy of Public Administration attached to the Administration of the President of Ukraine, and Dr. Krawchenko was appointed vice-rector of the Academy by President Leonid Kuchma.

One of the authors of Ukraine's civil service law, Dr. Krawchenko has served as a member of numerous government task forces and committees. He is currently chairperson of the executive committee of the International Renaissance (Soros) Foundation; founder and president of Osnovy Publishers, Ukraine's

largest academic publishing house; and executive chairperson of the International Centre for Policy Studies. Recently, he was appointed chair of the Graduate School Council and pro-rector at the National University of Kyiv Mohyla Academy, Ukraine's first independent university, to develop a Master's degree program in a number of disciplines.

In December 1995, Dr. Krawchenko received an honorary doctorate from the University of North London in recognition of his work on public administration in Ukraine. His presence in Ukraine has been invaluable in helping the Institute to expand its contacts and pursue new programming opportunities there. An example is the CIUS Canada-Ukraine Legislative Education Project, which is being managed in Ukraine by the International Centre for Policy Studies, headed by Dr. Krawchenko.

Yevhen Borys, Toronto businessman who initiated successful CIUS fund-raising drive

First Ukrainian academic exchange (left to right): Dr. Dmytro Stepovyk, art historian, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv; Dr. Krawchenko; Dr. Natalia Chernysh, professor of sociology, Lviv University; and Yurii Zavhorodniev, professor of English, Lviv University

Ukrainian Canadian Program

High standards set

Dr. Frances Swyripa, director

Ukrainian Canadian studies have always been a high priority at the Institute, which has in fact set the standard in the field during the past two decades. During its early years, CIUS organized annual national conferences on Ukrainians in Canada, exploring various aspects of their experience from religious traditions to cultural expression and community life. Much important research has been undertaken and many groundbreaking books have been published by CIUS

Press, beginning with Frances Swyripa's *Ukrainian Canadians: A Survey of Their Portrayal in English-Language Works*.

To mark the centennial of Ukrainian settlement in Canada, CIUS created a permanent half-time position in Ukrainian Canadian studies in 1992, a joint appointment with the University of Alberta's Department of History (now History and Classics). Dr. Swyripa, a former CIUS research associate who has worked extensively in the field, was hired to fill the position, assuming responsibility for the Institute's Ukrainian Canadian Program. Dr. Swyripa completed her doctorate at the University of Alberta in 1988 after winning the prestigious Izaak Walton Killam Memorial Scholarship. Her second book, *Wedded to the Cause: Ukrainian Canadian Women and Ethnic Identity, 1891-1991*, was published by the University of Toronto Press in 1992 and was short-listed for the Harold Adams Innis Book Prize, awarded each year by the federal government in the field of social sciences.

The purpose of the Ukrainian Canadian Program is to conduct and promote scholarly research, solicit manuscripts for publication, and encourage the preservation of archival materials. By working with graduate and undergraduate students, it also helps to train the

next generation of scholars in the field. Traditionally, the program has extended its scope well beyond the boundaries of the university, reaching out to the Ukrainian community through extensive lecture tours, conferences and extra-curricular workshops and courses on a wide variety of topics ranging from family genealogy to the internment of Ukrainians in Canada during World War I.

The program's major project is the preparation of a three-volume interpretive history of Ukrainians in Canada. The first volume, a detailed study of the early years (1891-1924) of Ukrainian settlement in Canada by Orest Martynowych, was published by CIUS Press in 1991. Work is now progressing on the second volume, which deals with the interwar and immediate postwar period (1924-51), an era largely overlooked by historians.

The groundwork for volume two was laid in 1982, when the Institute embarked upon a two-year oral history project, interviewing community leaders who were active in Ukrainian organizations between 1920 and 1960. A number of other research projects were initiated to explore significant events and issues of the interwar and the immediate postwar period, producing a wealth of material that will eventually be incorporated in the book. For example, a special double issue (Summer-Winter 1991) of the *Journal of Ukrainian Studies* focused on Ukrainians in Canada during the interwar years. Edited by Dr. Swyripa, the collection featured articles on emigration, live theatre, youth crime in rural Alberta, and church leaders.

When completed, the second volume on the history of Ukrainians in Canada will provide an in-depth account of the Ukrainian Canadian experience after the first settlement: expanding relations between the first and second generations and their English Canadian neighbours, the development of a sense of identity, the evolution of community institutions that

have played a central role in Ukrainian Canadian life, and integration into the Canadian political and socio-economic mainstream.

A survey of contemporary Ukrainian Canadian identity, comparing rural and urban attitudes, is now being completed. Charles Hobart, Professor Emeritus in the Department of Sociology at the University of Alberta, and Dr. Bohdan Kordan of the Department of Political Science at the University of Saskatchewan are analyzing raw data obtained in the early 1990s in order to study persistence and change in ethnic identity, cultural retention and community involvement among Alberta's Ukrainians. The present study is an updated version of a similar survey conducted by Professor Hobart in 1963.

In April 1995, a conference on the state of Ukrainian studies in Canada was held at the University of Alberta. More than 60 academics and doctoral students specializing in the field came together to discuss important issues that have affected Ukrainian studies in universities across the country, including post-secondary budget cuts and Ukraine's independence. Participants agreed to develop joint projects and publications, investigate the potential of long-distance learning, cooperate in developing learning resources and facilitate communication among Ukrainian archives in Canada. This was the second conference on Ukrainian studies in Canada sponsored by the Institute.

As part of its community outreach, the Ukrainian Canadian Program has supported the Kalyna Country Ecomuseum, which has been developing a 15,000 sq. km. region of east central Alberta —

Canada's largest Ukrainian bloc settlement — as a multifocal historical and cultural district. Maps and booklets are being prepared on important heritage sites, such as the Willingdon-area homestead of the celebrated Ukrainian Canadian artist William Kurelek, and an original Cree Indian trail that leads northeast from Edmonton, later used by fur traders and missionaries, and then by agricultural settlers near the turn of the century.

The Ukrainian Canadian Program continues to offer community workshops and courses. In 1995, a series of Saturday workshops were organized on popular topics — Ukrainian foods, folk medicine, dance and family history — in four centres (Vegreville, Smoky Lake, Vilna and Thorhild) in the Ukrainian bloc east of Edmonton. These were well received and will be repeated. The community service offered by the program that enjoys the greatest public demand is genealogical information and workshops on researching on Ukrainian family history.

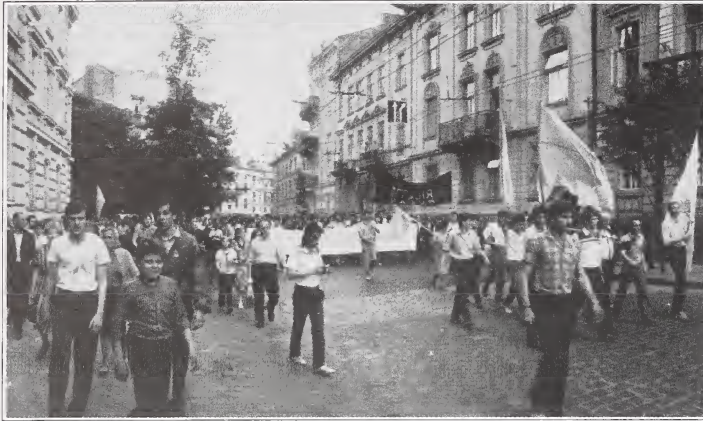
Pupils of Ukrainian School in Fedorah, Alberta, July 1923

Photo: Provincial Archives of Alberta A6076

Ukrainian studies abroad

CIUS makes a vital contribution

Lviv 1989

In Ukraine and Eastern Europe

The Institute has been active in developing Ukrainian studies not only in Canada, but also beyond its borders. The crisis and collapse of the Soviet Union made it possible to establish direct contacts with researchers and scholarly institutions in Ukraine during the Institute's second decade.

In 1988, thanks to a CIUS initiative, an exchange agreement was signed between the University of Alberta Library and the V. I. Vernadsky Central Scientific Library in Kyiv. It has allowed for the acquisition of otherwise unavailable serial literature and enabled CIUS Press to reprint a number of rare bibliographic guides to Ukrainian newspapers. Ties were also established with the Institute of Ukrainian Archeography in Kyiv, whose task is to publish source materials for Ukrainian history. In November 1994, the rector of the National University of Kyiv Mohyla Academy, Dr. Viacheslav Briukhovetsky, visited CIUS and signed a co-operation agreement with the University of Alberta. Subsequently, CIUS played a major advisory role in developing the curriculum for a Master's program in history at the university, which is becoming one of Ukraine's foremost

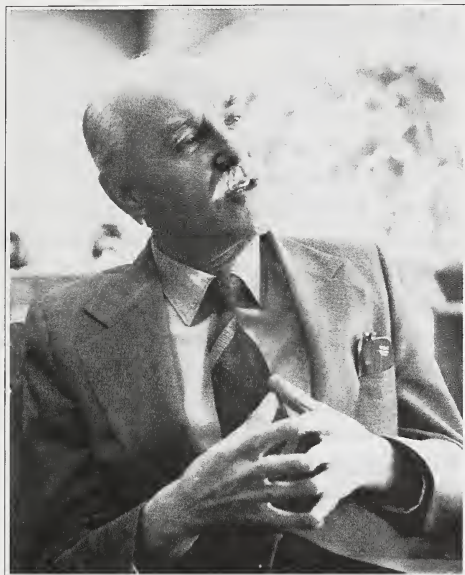
*Petro Stelmach
endowed historical
research*

teaching institutions in the humanities.

The city of Lviv, in the heart of nationally conscious Galicia, has been the other principal focus of CIUS activity in Ukraine. Under an exchange agreement with Lviv University, several University of Alberta professors and students have made research trips to Lviv. Three Lviv University professors have visited CIUS: sociologist Dr. Nataliia Chernysh, whose study of national consciousness among Ukrainian students was published by CIUS Press; linguist Yurii Zavorodniiev; and English specialist Oleksandr Tsiovkh, who has since developed a Ukrainian studies graduate program at the University of Kansas.

CIUS has been a major supporter of the Institute for Historical Research, established at Lviv University in 1992. Under the leadership of its young director, Dr. Yaroslav Hrytsak, this institute is playing a dynamic role in the revival of historical studies and publications in Ukraine. With the support of CIUS research grants, Dr. Hrytsak edited the two-volume collected essays of one of the foremost historians of modern Ukraine, the late Dr. Ivan Lysiak-Rudnytsky, co-published in 1995 by the Jacyk Centre and Osnovy Publishers of Kyiv. This is the first publication in the Jacyk Centre's series, *Ukrainian Historiography in the West*. CIUS supports the Institute for Historical Research through the Petro and Ivanna Stelmach Endowment Fund. The first Stelmach fellowships were awarded to two student historians in 1994. CIUS has also assisted the Faculty of Law at Lviv University through the Wolodymyr Dylinsky Memorial Endowment Fund: four students received the first scholarships from this fund in 1996.

Thanks to the tireless efforts of writer John Kolasky of Surrey, B.C., CIUS has received a total of more than one-quarter of a million dollars to establish a Ukraine Exchange Fellowships Endowment Fund, which promotes professional development. Since 1991, grants from

John Kolasky, writer, helped establish Ukraine Exchange Fellowships Endowment Fund

this fund have made possible research trips to CIUS by Viktoriya Yegorova of the Institute of Economics in Donetsk, who studied Western government policies in the energy sector, especially coal mining; Viktor Kushnir, an economist and former branch manager of Ukrinbank in Kyiv, who studied the Canadian banking system; Yaroslav Hlynsky, a senior researcher at the Institute of Applied Mechanics and Mathematics in Lviv, who is developing Ukrainian-language computer courses for students at the secondary level; Valerii Polkovsky of the Ternopil Academy of the National Economy, a leader in the development of Business English programs in Ukraine; and the head of the publications program at the Institute for Historical Research (Lviv), Ihor Pidkova.

Since the late 1980s, more than 70 researchers and students in Ukraine have received CIUS fellowships to support their studies, and scores of them have visited CIUS in Edmonton and Toronto in various capacities. Several scholars working in Ukrainian studies in Poland, Slovakia, Romania, and Russia have also received grants. The institute is now generally recognized as a mainstay of support for the revival of professional Ukrainian studies scholarship in Ukraine and Eastern Europe.

In other countries

CIUS maintains collegial relations with other centres of Ukrainian studies in North America. Annual meetings with successive directors of the Harvard Ukrainian Research Institute have become a tradition, and the two institutes cooperated in reprinting Ivan Lysiak-Rudnytsky's *Essays in Modern Ukrainian History*, a basic resource for university courses in the subject.

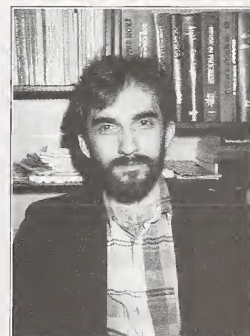
In 1990, CIUS director Bohdan Krawchenko visited Ukrainian communities in Brazil and Argentina. At the Federal University of Paraná, in Curitiba, he met with Dr. Wolodymyr Kulczynskij, who developed Brazil's first Ukrainian language courses. After his visit, Dr. Krawchenko arranged for Dr. Kulczynskij to make a research trip to CIUS, worked out an agreement that sent Canadian Ukrainian language specialists to Brazil to assist with curriculum development, and organized the shipment of Ukrainian books to Brazil.

CIUS contacts with China began in 1980-81, when Ms. Chen Yi Yun spent an academic year at CIUS studying Ukrainian language and literature. Subsequent contacts, initiated by Professor Peter J. Potichnyj of McMaster University in Hamilton, led to CIUS funding for the first Chinese-Ukrainian dictionary, published in Beijing in 1990. After Ukraine gained its independence, CIUS provided a grant for Professor Zhao Yunzhong of East China Normal University in Shanghai to do research there and write a short history of Ukraine for Chinese students. CIUS director Zenon Kohut took part in the Second International Conference on China and Ukraine, held in Beijing in May 1995. On this trip, which also took him to Shanghai, he developed numerous contacts with members of the Chinese Association of Ukrainian Studies and arranged support for Ukrainian studies projects in that country.

Besides giving CIUS visibility on the international scene, such initiatives testify to the Institute's capacity to promote the development of Ukrainian studies throughout the world.

Ms. Chen Yi Yun

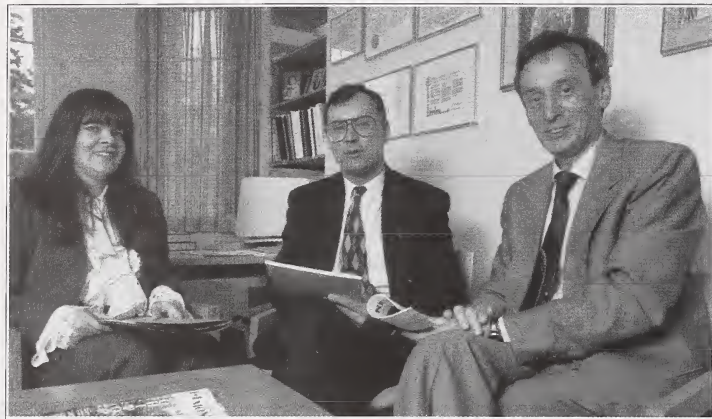

Dr. Yaroslav Hrytsak, director, Institute for Historical Research, Lviv University

Legislative reform project

Ukraine assisted toward democracy

Dmytro Jacuta, director (centre) with Martha Michisor (left) and Dr. Bohdan Klid (right)

CIUS has embarked upon a \$4 million Canada-Ukraine Legislative Education and Cooperation Project to assist Ukrainian legislators and policy-makers in promoting democratic political reforms and a market economy.

During the three-and-one-half-year term of the project, up to 120 Ukrainian legislators and government officials at all levels, from Parliament to municipal councils, will come to Canada for a minimum of two weeks to intensively study various government-related sectors, such as agriculture, energy, taxation, banking and local self-government.

An enormous amount of legislation has to be put into place if Ukraine is to function well as a democracy and achieve economic stability. Legislative weaknesses — the lack of a proper legal and regulatory framework — have proved a major barrier to foreign investment.

The Canadian International Development Agency (CIDA) has provided \$2.2 million — the largest portion of the project's costs — while the balance of \$1.8 million is being raised through corporations, foundations and organizations, as well as in-kind contributions from CIUS, government, and other partners. The Institute is managing the project under the direction of Dmytro Jacuta, an Edmonton

lawyer who has worked on projects in Ukraine and was involved with a professional exchange of lawyers organized by the Canadian Bar Association. A former president of the Ukrainian Canadian Congress (Alberta Provincial Council), Mr. Jacuta is ably assisted in his work by project coordinator Dr. Bohdan Klid and administrative assistant Martha Michisor, as well as a board of directors headed by former City of Edmonton Mayor and Alberta Liberal leader Laurence Decore. The board is made up of politicians from across Canada and prominent individuals representing a number of Ukrainian Canadian organizations.

In Ukraine, CIUS' partners in managing the project are the International Centre for Policy Studies (ICPS), chaired by former CIUS director Dr. Bohdan Krawchenko, and the Council of Advisors (COA), chaired by Dr. Bohdan Hawrylyshyn. An independent, non-profit organization, ICPS was established by presidential decree in 1993 to assist the Ukrainian government with market reforms.

During the course of the project, six educational and training workshops (two per year) will be organized around policy or legislative themes identified as priorities by Ukrainian partners in the project. A policy working group will be formed of up to 20 high-ranking legislators, administrators, officials, and technical and legal experts from the national legislature, municipal government, academic institutions and non-governmental agencies. Each group will begin work on agreed tasks related to the chosen theme in Ukraine and will then come to Canada for a customized work-study program. Policy studies or draft legislation will be completed upon the group's return to Ukraine.

The Canada-Ukraine Legislative Education and Cooperation Project enjoys broad support from the governments of the three prairie provinces of Alberta, Saskatchewan and Manitoba, as well as the Speaker's Office of the House of Commons.

CIUS Press

Building on an outstanding record for growth

The Canadian Institute of Ukrainian Studies Press is the foremost publisher of books about Ukraine and Ukrainians in Canada. This is the result of twenty years of persistent effort on the part of CIUS and the support of the Ukrainian community. Since its founding, the Canadian Institute of Ukrainian Studies has always considered publishing an integral part of its mandate. This was, indeed, one of the major reasons for the Institute's creation. Few books were being published in Ukrainian studies at that time. Even basic university texts for the teaching of the Ukrainian language or history were lacking.

The development of CIUS Press has been a slow but steady process. The earliest book offerings from the Institute were issued by a variety of publishers with sponsorship from the Institute. Over the years, CIUS Press has developed its own capacities both in production and in distribution. In October 1991, the Press became a part of the CIUS Toronto Publications Office. Professor Maxim Tarnawsky of the Department of Slavic Languages and Literatures, University of Toronto, took over as director. (Dr. David Marples and Myroslav Yurkevich had previously managed the Press.)

Today, the catalogue of CIUS Press includes more than 100 books and 58 research reports. Among these are a number of important publications, including groundbreaking studies in

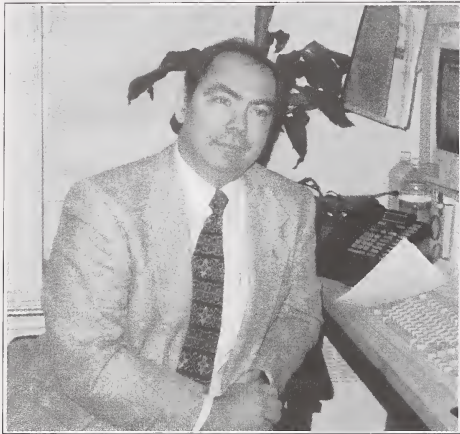
various fields of scholarship:

- **Textbooks.** CIUS Press has published the two most widely used college textbooks for Ukrainian language instruction, Assya Humesky's *Modern Ukrainian* and Danylo Husar Struk's *Ukrainian for Undergraduates*.
- **Ukrainians in Canada.** CIUS Press has a long and distinguished record of publishing in this field, which constitutes one of the Institute's distinctive features. Among the notable successes are Orest Martynowych's *Ukrainians in Canada: The Formative Years, 1891-1924*, and the publications of Manoly Lupul, Frances Swyripa, and Jars Balan. Also significant are source publications, such as the translation of William Czumer's memoirs and Ol'ha Woycenko's indexes to the weekly Winnipeg newspaper *Ukrains'kyi holos* (Ukrainian Voice).
- **Ukrainian history.** This is the most productive area for CIUS Press. The publication of an English translation of Mykhailo Hrushevsky's *History of Ukraine-Rus'* will be the single largest publishing project the Press has undertaken. It is anticipated that this classic work of Ukrainian historiography will become the benchmark of early Ukrainian history for many generations to come. Previous CIUS Press publications

CIUS Press publications

Professor Maxim Tarnawsky, director

that have had a major influence on the writing of Ukrainian history include: Ivan Lysiak-Rudnytsky's *Essays in Modern Ukrainian History*, John-Paul Himka's *Galician Villagers and the Ukrainian National Movement in the Nineteenth Century*, and *Ukraine during World War II: History and Its Aftermath*, edited by Yuri Boshyk (a CIUS Press

best-seller, selling out its first printing in six weeks).

- **Ukraine and her neighbours.** This has been a particularly fruitful series for CIUS Press. Thus far, four volumes have appeared, examining the relations between Ukrainians and Russians, Poles, Jews and Germans, respectively.
- **Groundbreaking monographs.** CIUS Press authors have opened new areas of research with their studies of Ukrainian women (Martha Bohachevsky-Chomiak), Chernobyl (David Marples), Ukrainians in Russian history (David Saunders), musicology (Yakov Soroker), Russia's Volunteer Army and the Ukrainian question (Anna Procyk), and the Petliura-Pilsudski alliance (Michael Palij).
- **Literature.** The accomplishments of CIUS Press in this neglected area are truly impressive. They include the first two volumes of the diary of Volodymyr Vynnychenko, a collection of essays on the eighteenth-century philosopher Hryhorii Skovoroda, Myroslav Shkandrii's *Modernists, Marxists and the Nation: The Ukrainian Literary Discussion of the 1920s*, and Mykola Zerov's *Lektsii z istorii ukrains'koi literatury, 1798-1870* (Lectures on the History of Ukrainian Literature, 1798-1870). CIUS Press has also published a variety of literary anthologies and translations. The Press is preparing for publica-

tion a concordance to the poetic works of Taras Shevchenko compiled by Oleh S. Ilnytskyj and George Hawrysch.

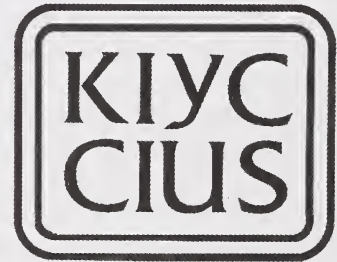
- **Religious studies.** The recently created CIUS program in this field can boast its first and very significant achievement, Bohdan Bociurkiw's *The Ukrainian Greek Catholic Church and the Soviet State, 1939-1950*.

The success of CIUS Press is measured by the quality of its publications. The Press is fortunate in having a skilled and dedicated staff. Roman Senkus and Myroslav Yurkevich, experienced and highly competent editors, ensure the quality and polish of CIUS publications. Peter Matilainen, computer typographer, shapes the texts into books and maintains the Press's computers. Khrystyna Jendyk and Olia Briggs are responsible for sales and customer relations. Tania Stech administers the Press's finances and keeps the Toronto editorial office running.

Good scholarship and a skilled staff are not

Peter Matilainen, computer systems administrator at the Edmonton CIUS office, also assists in the publications program.

sufficient for the Press to succeed, however. Funding is the third ingredient, without which the first two can accomplish little. CIUS Press has enjoyed the benefits of community support. The Cosbield Publication Fund and the Canadian Foundation for Ukrainian Studies grant toward the publication of two volumes of Hrushevsky's *History* are two examples of active community assistance. CIUS Press will continue to rely upon the Ukrainian community and business sector for support for its growing publications program.

Journal of Ukrainian Studies

Invaluable forum for scholars and students

The inaugural issue of the *Journal of Ukrainian Graduate Studies* — renamed the *Journal of Ukrainian Studies (JUS)* in 1980 — appeared in the fall of 1976. Conceived as a forum for graduate students in Ukrainian studies, the semiannual publication was founded and initially supervised by Professor George Luckyj, CIUS associate director in charge of the Institute's Toronto office (1976-82). Roman Senkus, who had just completed his Master's degree in Slavic languages and literatures, was appointed the journal's first managing editor.

Thanks to Professor Luckyj's and Mr. Senkus's dedication and editorial talents, the journal rapidly established itself as a serious academic publication. By 1979, it had attracted 800 subscribers. In 1980, the journal underwent a name change to reflect the fact that its contributors included not only students, but also established academics and a new generation of scholars in Ukrainian studies that was beginning to take the lead in the field.

In 1986, as work on the *Encyclopedia of Ukraine* intensified, Mr. Senkus was released from his duties at the journal to work full-time as the encyclopedia's senior manuscript editor. During the next seven years, *JUS* had three editors at CIUS in Edmonton: research associates Myroslav Yurkevich (1986-89), David Marples (1990) and Zenon Kohut (1990-92). During this period, three special issues were published. A collection of essays in honor of Professor Luckyj appeared in 1989; Professors Edward Burstynsky and Ralph Lindheim of the University of Toronto were guest editors. In 1991, an issue in Ukrainian Canadian studies, edited by Frances Swyripa, marked the centenary of Ukrainian settlement in Canada and raised a number of issues and problems not previously discussed. The third issue came out in 1992 under the direction of guest editors Dushan Bednarsky, an associate of the Jacyk Centre, Zenon Kohut, and Frank Sysyn, and focused on early modern Ukraine, reflecting the growth of

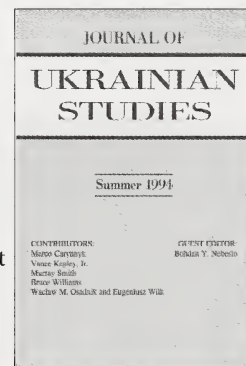
interest in this area among scholars at the University of Alberta.

After the completion of the encyclopedia in the fall of 1993, Mr. Senkus resumed editorship of *JUS*. Since that time the journal has increasingly served as a conduit for Ukraine's specialists in Ukrainian studies, publishing their contributions in English translation and reviews of books published in Ukraine.

JUS will continue to foster research and book reviews in Ukrainian studies by both Western and Ukrainian scholars. It will also continue to publish occasional special issues, such as the recent *Cinema of Alexander Dovzhenko* (1994, guest editor Bohdan Y. Nebesio). Dovzhenko is considered the father of Ukrainian cinematography and one of the leading film directors in history. The papers of the Second Conference of the Ukrainian Studies Association of Australia (1995, guest editors Dr. Marko Pavlyshyn and Dr. J. E. M. Clarke of Monash University in Melbourne) will discuss Ukrainian literature, language, history and contemporary politics in Australia. *Ukraine: Developing a Democratic Polity. Essays in Honour of Peter J. Potichnyj* (1996) will feature guest editor Dr. Stefania Szlek Miller, professor of political science and associate dean at McMaster University (Hamilton, Ontario). A special issue on the celebrated eighteenth-century writer and philosopher Hryhorii Skovoroda will appear in 1997; Dr. Michael M. Naydan, professor of Ukrainian and Russian literature at Pennsylvania State University, will be the guest editor.

Roman Senkus, *JUS* editor

Encyclopedia

CIUS reaches a milestone

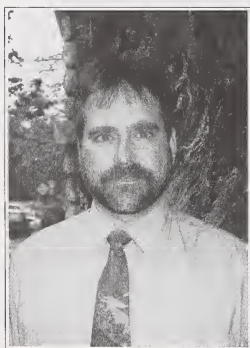

Signing the Encyclopedia agreement are (front row, right) Dr. Lupul and (clockwise) Professor Volodymyr Kubijovyč, Dr. George Luckyj, Peter Savaryn, Dr. Atanas Figol and Dr. Ivan Lysiak-Rudnytsky

The completion of the *Encyclopedia of Ukraine* in 1993 was one of the principal accomplishments of CIUS and a milestone in Ukrainian scholarship.

The five-volume encyclopedia, published by the University of Toronto Press, is the most comprehensive English-language reference work on Ukraine, its people, history, culture, geography and economy, and on Ukrainians in the diaspora to date. The encyclopedia's appearance on the heels of Ukrainian independence could not have been more timely, providing the West, newly awakened to the existence and potential of Ukraine, with an invaluable information source.

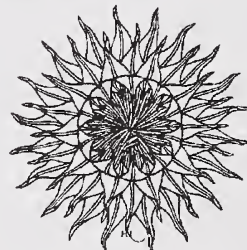
The encyclopedia was boldly initiated by CIUS a few months after its founding by the signing of an agreement with the Shevchenko Scientific Society on December 4, 1976. Dr. Manoly Lupul, the Institute's director, was persuaded to take on the project by the late Dr. Ivan Lysiak-Rudnytsky, a history professor at the University of Alberta, Dr. George Luckyj, a Slavics professor at the University of Toronto, and Peter Savaryn, an Edmonton lawyer and noted community activist.

Andriy Makuch, editor

None of the parties involved at the beginning truly understood the magnitude of the task that lay ahead, which was perhaps just as well. Encyclopedias are usually undertaken by established academies of science, governments, or large publishing houses, not by small research centres still struggling to prove themselves. CIUS wisely enlisted the Canadian Foundation for Ukrainian Studies (established by the Ukrainian Canadian Professional and Business Federation) as a third partner, specifically to raise money to cover publication costs.

The *Encyclopedia of Ukraine* was initially intended to be an updated translation of the 10-volume Ukrainian-language *Entsyklopediia Ukrainoznavstva*, edited by Professor Volodymyr Kubijovyč, head of the Shevchenko Scientific Society, based in Sarcelles, France. It became evident, however, that much more work was required than was originally envisaged. A great deal of new information had to

be added, especially to the first volumes, published 20 years earlier and now outdated.

Professor Kubijovyč accepted the position of editor-in-chief and began preparing entries in Ukrainian with the help of his Sarcelles research associates. These were sent to the CIUS encyclopedia project office at the University of Toronto for revision and translation. Dr. George Luckyj, English-language editor until 1982, initiated the project at the University of Toronto, and Dr. Danylo Husar Struk brought the work to completion. The first volume was published in the fall of 1984, and the first print run of nearly 5,000 copies sold out within three months.

After Dr. Kubijovyč's death in 1985, Dr. Struk took over as editor-in-chief and the preparation of subsequent volumes centred around the Toronto project office. The work begun forty years earlier by émigré scholars had been passed on to a new generation of academics.

The second volume appeared in 1988, nearly 12 years after CIUS made its initial commitment. The next three volumes were issued in five years under a plan implemented by Dr. Struk.

The purchase of new computer technology and four fax machines improved efficiency, and a staff of five full-time researchers and editors was hired. Serving on staff at various times were: Roman Senkus, Roma Yanchinsky, Boris Balan, Dr. Taras Zakydalsky, Andrij Makuch, Natalia Stecura-Krencil, and Ksenia Maryniak. Sonia Maryn, followed by Marika Pasieka, Borysa Struk, and Ann Biscoe provided the necessary office support.

Meeting the fall 1993 publication deadline required a prodigious output of energy from Dr. Struk and the rest of the encyclopedia staff. Dr. Struk's decision to publish the last three volumes simultaneously rather than at intervals proved a prudent plan, given the political upheavals that overtook the Soviet Union. Editors scrambled to keep pace with the escalating changes, continually revising and updating entries and adding new material.

The finished product, more than 4,000 pages in length, was the combined effort of over five hundred Canadian and foreign scholars, editors, writers, researchers, cartographers and computer programmers, many of whom contributed their work as a labour of love.

Indispensable financial support was provided by CIUS, which contributed about one-third of its annual budget to the \$5 million project. Sizeable grants were received from the federal government of Canada and the provincial governments of British Columbia, Saskatchewan and Manitoba. The rest was collected from Ukrainian organizations and individuals through the Canadian Foundation for

Ukrainian Studies.

The *Encyclopedia of Ukraine* has been praised in scholarly reviews as a highly authoritative and rigorously objective reference work on Ukraine. Letters from the U.S. State Department, the government of Ukraine and many different agencies and academic institutions affirm its usefulness. Work on the project is by no means complete, however.

A name index and supplementary volume, with contributions from some of Ukraine's best scholars, are being prepared, and a CD-ROM edition is being considered.

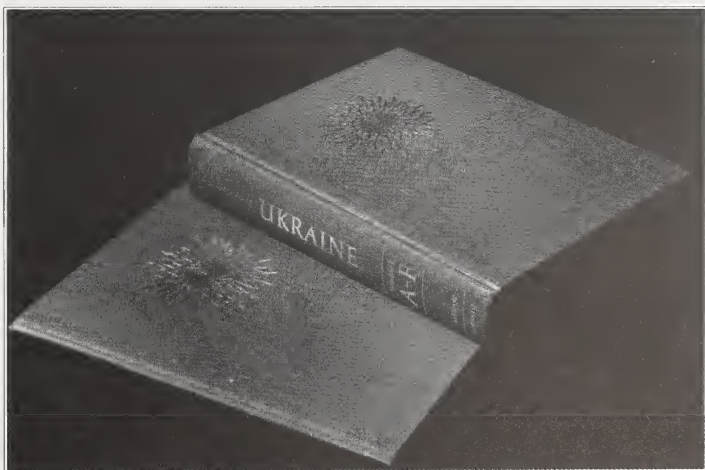
Dr. Struk continues to serve as editor-in-chief, as well as director of the CIUS Toronto Publications Office. He divides his time between the encyclopedia and his teaching duties as professor of Slavic languages and literatures. Andrij Makuch (whose salary was covered for five years by the Ukrainian Resource and Development Centre, at Grant MacEwan Community College in Edmonton) has been retained as a full-time editor. Rounding out the team is administrative assistant Tania Stech.

*Dr. Danylo Husar Struk, editor-in-chief,
associate director of CIUS*

*Tania Stech,
administrative assistant*

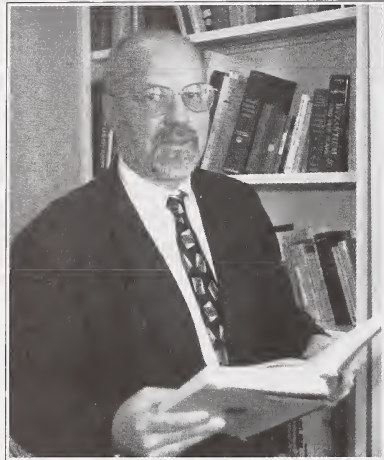

Encyclopedia of Ukraine, a comprehensive reference tool

Peter Jacyk Centre

Historical research supported

Dr. Frank Sysyn, director

The Peter Jacyk Centre for Ukrainian Historical Research was established in August 1989, thanks to the generosity of Toronto developer and philanthropist Peter Jacyk. Impressed by the Institute's work, Mr. Jacyk endowed CIUS with \$1 million, matched two-to-one by the government of Alberta. (The Peter Jacyk Educational Foundation has contributed substantial sums to the development of Ukrainian studies at Harvard and Columbia universities in the U.S. and the University of London in

England.) His dedication to furthering Ukrainian studies was recognized by the University of Alberta with an honorary Doctorate of Laws in 1995.

Dr. Frank Sysyn, associate professor of history at Harvard and a specialist in early modern (sixteenth to eighteenth century) Ukraine, became the Centre's director. Dr. Sysyn is the author of *Between Poland and the Ukraine: The Dilemma of Adam Kysil, 1600-1653*, a study of the Ukrainian statesman, diplomat and religious leader who tried to negotiate a compromise between the Polish government he supported and the Zaporozhian Cossacks. Dr. Sysyn has also edited a number of books and special journal issues, and has written extensively on early modern Ukraine and church history.

After his appointment, the Jacyk Centre embarked on a major project to translate Mykhailo Hrushevsky's monumental *History of Ukraine-Rus'* into English. The first major synthesis of Ukrainian history, its ten volumes trace Ukraine's

development from its early origins to the mid-seventeenth century.

Published more than 50 years ago, this comprehensive and authoritative history has stood the passage of time well, and is currently enjoying a popular revival in Ukraine. The entire work is being reprinted by the Institute of Ukrainian Archeography of the National Ukrainian Academy of Sciences in Kyiv. Seven volumes have now been reissued, with 100,000 copies of each printed, and have become immediate best sellers. The Jacyk Centre co-sponsored the publication of the reprint edition while working on its English translation.

Translating and editing Hrushevsky is no easy task. Six translators have already completed work on more than 60 per cent of the text. The first volume, which deals with the history of Ukraine up to 1000 A.D., lists more than 1,500 sources in a variety of languages, including Greek, Hebrew, Arabic and Latin. It has been translated by Martha Skorupska, a noted translator and editor, with Professor Andrzej Poppe, a professor of history at the University of Warsaw, acting as specialist editor and compiler of the bibliography.

Dr. Serhii Plokhy, a former Department Head at the Institute of Ukrainian Archeography, was appointed bibliography editor, a challenging assignment. An expert team of international scholars has been engaged as consultants for the volumes. The managing editor of the project is Uliana Pasicznyk. Previously an editor for the Ukrainian Research Institute of Harvard University, Ms. Pasicznyk works out of the CIUS Toronto Publications Office. Myroslav Yurkevich, Dr. Andriy Hornjatkevych and Dushan Bednarsky are the editorial staff in Edmonton.

Additional funding was sought to help cover expenses for the Hrushevsky translation. A grant from the Washington, D.C.-based National Endowment for the Humanities

Peter Jacyk and his daughter, Nadia

contributed \$60,000 (U.S.), as well as scholarly recognition of the importance of the work. The Canadian Foundation for Ukrainian Studies in Toronto has granted \$50,000 toward printing costs, and a number of individuals have donated \$100,000 to sponsor a volume each. The first volume is scheduled to appear in 1997.

The Peter Jacyk Centre sponsors two publications series: Ukrainian translations of Western works on Ukrainian history and an English-language monograph series. It also prepares documentary publications, with a special interest in archival sources.

The Ukrainian Historiography in the West series is being published in cooperation with the Institute of Ukrainian Archeography, the Institute for Historical Research at Lviv University, and other Ukrainian institutions. The first book in the series is *Istorychni ese* (Historical Essays) by the late Dr. Ivan Lysiak-Rudnytsky, an authority on twentieth-century Ukrainian history who served as associate director of CIUS. The two-volume translation of 60 essays was edited by Dr. Yaroslav Hrytsak of Lviv. The second publication, *Rosiis'kyi tsentralizm i ukrains'ka avtonomiia: Likvidatsiia Het'manshchyny, 1760-1830 roky* (Russian Centralism and Ukrainian Autonomy: Imperial Absorption of the Hetmanate, 1760s-1830s), by Zenon Kohut, will appear in 1996. Translations of CIUS publications by Bohdan Krawchenko, John-Paul Himka and Orest Martynowych are also being planned.

The first book in the English-language monograph series will be Ihor Ševčenko's *Ukraine between East and West: Essays on Cultural History (to the Early Eighteenth Century)*, based on a Harvard lecture series. Six other books are in various planning stages.

Archival projects have been supported in Ukraine, as well as in Moscow and Warsaw, where many valuable Ukrainian archival collections have been unearthed. Numerous Ukrainian archives were destroyed and dispersed during the past century. Locating the material and cataloguing it has been a major concern of researchers and scholars. The Jacyk Centre made funding available to the Lviv Branch of

the Institute of Ukrainian Archeography to inventory and catalogue Ukrainian archives taken from Lviv to Warsaw during the war.

Scholars from Lviv and Moscow have joined forces with the Jacyk Centre to publish sources on seventeenth-century Ukrainian history in the Russian State Archives of Ancient Acts in Moscow. A collection of documents about commerce and trade in medieval and early modern Ukraine was also published in 1990. The collection offers a full and lively account of the daily activities and attitudes of Ukrainians from the fourteenth to the mid-seventeenth century. Closer to home, funding was made available to the University of Alberta Archives to catalogue the archival collections of two diaspora figures whose memoirs were published by CIUS Press: Hryhorii Kostiuk, a literary scholar and writer, and Ivan Maistrenko, a scholar and political activist.

A number of international conferences and panels have been organized, and a seminar series was begun in 1992. Academic exchanges have been arranged with the University of Dnipropetrovsk and the Institute of History, National Academy of Sciences of Ukraine, in Kyiv. The centre awards research grants (nearly 40 during the first four years) and doctoral fellowships in Ukrainian history each year to scholars around the world.

Uliana Pasicznyk,
managing editor

Dr. Sysyn (left) with Dushan Bednarsky, research associate

Stasiuk Program

Focus on contemporary Ukraine

Dr. David Marples, director

The Stasiuk Program for the Study of Contemporary Ukraine serves as an information centre on events in Ukraine for the scholarly community, government, media and the general public. It also houses an archive on twentieth-century Ukraine, undertakes research projects, and sponsors and hosts scholars and lecturers working on contemporary Ukrainian issues.

The program was founded in 1990 with support from the Stasiuk Family Endowment Fund and is currently headed by Dr.

David Marples, professor of history at the University of Alberta and a former CIUS research associate.

The Institute was an ideal place for the creation of such a program, given its academic expertise on contemporary Ukraine. As rapid political changes overtook the Soviet Union, CIUS became a clearing house of information on Ukraine for government agencies, media, academic institutions and business organizations, as well as a focal point for academic and other official visitors from Ukraine to Canada and the USA.

To access the most current information on Ukraine, the centre set up a computerized data bank in 1993. It now offers a monthly analysis of events in Ukraine, using the services of Bohdan Rekshynsky in New York through his *Ukraine FAQ* (Frequently Asked Questions) pages on the Internet, which are supplied to about 600 subscribers along with the *Ukrainian Weekly*. The information centre expects to set up its own Web news page in the near future, and there appears to be a great deal of public interest in this service.

During the tenth anniversary of the Chernobyl nuclear disaster in April 1996, the Institute was inundated with media requests

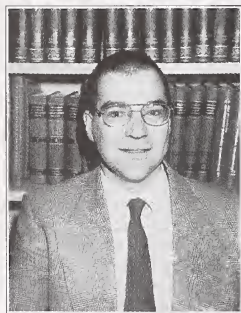
from across Canada and the USA. These were handled by Dr. Marples, an international authority on Chernobyl and nuclear power in Ukraine and the former Soviet Union. In a two-month period, he took part in 100 media interviews, wrote opinion pieces for a number of newspapers, including the *Los Angeles Times* and *Edmonton Journal*, and gave ten major speeches to Ukrainian organizations, schools, and universities, including Columbia and Yale Universities, the University of Alberta, University of Toronto and McGill University, Montreal. It was the most intense media focus experienced by the Institute in the past two decades.

The major research commitment of the Stasiuk Program has been the study of Ukrainian-Russian relations. The previous director, Dr. Zenon Kohut, initiated a three-year collaborative project, the "Ukrainian-Russian Encounter," involving the East European Institute of Cologne University in Germany and the Harriman Institute for Advanced Studies at Columbia University in New York. Its objective was to analyze relations between the Ukrainian and Russian nations and identities from a historical perspective.

More than 80 specialists in Ukrainian and Russian studies addressed specific questions in a series of four sessions that alternated between Cologne and New York. The project received financial support and international recognition through a \$100,000 (U.S.) grant from the National Endowment for the Humanities in the U.S. and the Humboldt Foundation in Germany.

The proceedings of the fourth session, which was devoted to contemporary Ukrainian-Russian relations, have been published by the Harriman Institute as a special issue of the *Harriman Review*.

In 1992-93, the program launched a study of Ukrainians in Russia. Dr. Serge Cipko was hired as a research associate to study the substantial Ukrainian population in Russia, which

Dr. Serge Cipko

numbers 17 million according to some estimates, and about which little is known. The results were published by CIUS Press in a research report, *Ukrainians in Russia: A Bibliographic and Statistical Guide*. A research grant was also awarded to Oleksander Hrushevsky, a Moscow analyst, to study the issue of Russians in Ukraine, a highly visible and vocal minority making up 22 per cent of the population.

The Archive on Twentieth-Century Ukraine houses a collection of published and unpublished material from Ukraine, mostly from the late 1980s, documenting the rebirth and organization of the Ukrainian national movement. Most of the material was donated by visitors to and from Ukraine and some items, such as election pamphlets, bulletins of local Rukh affiliates and student club newspapers, are unique in the West. The archive has also obtained a collection of 2,000 photocopies of British Foreign Office documents on Ukraine and Ukrainians from 1917 to 1957. The collection touches on all aspects of the political and economic life of Ukrainians in Eastern Europe in the twentieth century.

The Stasiuk Program has issued two publications to date: *Ukrainians of the Eastern Diaspora: An Atlas*, which traces the historical evolution and demographic development of the Ukrainian diaspora in the Russian Empire and USSR, and the bibliographic and statistical guide to Ukrainians in Russia. *Ukraine, Russia and the Question of Nuclear Security*, a collection

Eudokia Stasiuk (1895-1987), whose bequest established the Stasiuk Program

of papers delivered by international experts at the World Congress of Central and East European Studies at the University of Warsaw in August 1995, and edited by Dr. Marples, will be published next year by Westview Press of Boulder, Colorado, a major publisher of books on the former Soviet Union. *Twentieth-Century Ukraine*, based on lectures delivered at Harvard by Dr. Marples in 1994, is also nearing completion and will be one of the first college and university textbooks covering the contemporary period in Ukrainian politics.

Lviv 1989, pre-election rally

Ukrainian language

Innovative bilingual program developed

ULEC director Marusia Petryshyn (centre) and staff (clockwise), Oksana Kotovych, Myroslawa Fodchuk, Mark Malowany and Halia Czar

The Ukrainian Language Education Centre (ULEC) develops and publishes Nova, an innovative Ukrainian language learning series for bilingual schools. ULEC is also involved in teacher training through Nova inservices, and runs the Ukrainian Language Resource Centre, which houses an extensive collection of Ukrainian language teaching materials (text-books, story books, reference books, children's

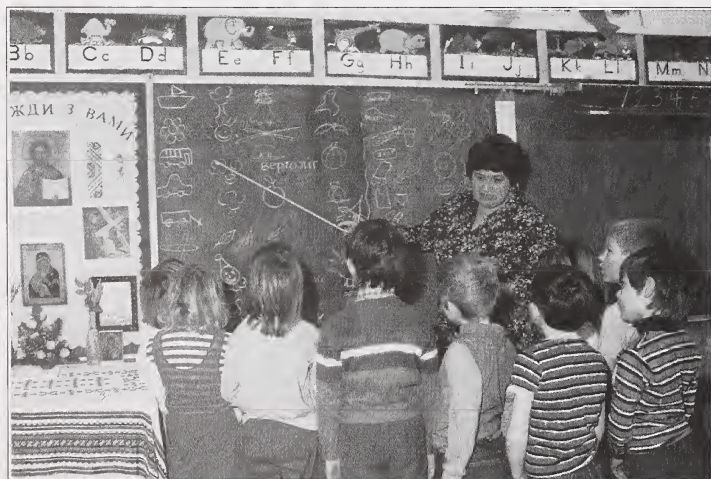
magazines and games, tapes, slides, records and videotapes).

ULEC was set up thanks to a \$200,000 endowment from the Ukrainian Professional and Business Club of Edmonton in 1987, but its history goes back to the beginnings of the Institute, when the Ukrainian Language Resource Centre, which it now incorporates, was established. Olenka Bilash was hired as the centre's first coordinator in 1977, a position she held for two years before returning to her graduate studies in education.

Begun in 1974, the bilingual program in this province initially had few materials and no established method to teach Ukrainian to non-Ukrainian speakers. Unlike the previous generation, which had largely grown up speaking Ukrainian at home, the majority of children enrolled in bilingual classes had little or no knowledge of Ukrainian. Dr. Bilash, now a leading authority on second-language education, developed Nova for the Alberta Department of Education in order to teach the language to children who know little or no Ukrainian, as well as to native speakers.

ULEC began to work with the Alberta Department of Education to further develop Nova and pilot the series in the classroom with the help of an expert team of second-language specialists and experienced bilingual teachers. Under Anne Biscoe, the centre's first coordinator (1987-89), and then Marusia Petryshyn, the current director, ULEC began publishing pilots of the Nova materials and, six years later, assumed full responsibility for the continuing development of the series.

To date, the complete Nova series for Grades One, Two and Three has been published. A reading program is being developed for Grades Four, Five and Six, and materials are being put together for Grade Seven. Nova teaches children to speak Ukrainian by laying down a common oral language base, which then becomes the foundation for the reading

Grade One class, St. Martin's bilingual school in Edmonton

and writing components of the program. Children experience and absorb the language through a variety of highly interactive language learning activities. They listen, see, dramatize and speak, then read and write the vocabulary and concepts developed in each learning unit. The learning resources that accompany the program include dialogues, echo acting routines (repeating and acting out language sequences), gameboards, story books, poems and rebus readings, all specially designed to reflect children's interests and to be developmentally appropriate.

Originally devised for Alberta bilingual schools, Nova is widely used by bilingual and second-language programs and *ridni shkoly* (Saturday schools) across Canada and elsewhere. The series is currently being used in Saskatchewan, Manitoba and Ontario, as well as by schools in the United States, Brazil, Australia, Poland, Slovakia, Latvia, France and Russia. Nova's highly acclaimed approach has also served as a model for teaching other languages, including Siksika and Cree.

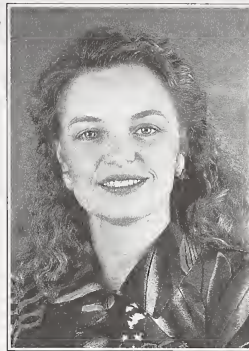
As well as publishing and developing Nova, ULEC co-sponsors intensive inservice workshops, coordinated by Ann Biscoe, to train teachers in the use of the series. Inservices have been offered across Canada, as well as in the U.S. and Brazil. ULEC has provided Ukrainian language programs in Alberta and other provinces with invaluable organizational support by organizing think-tanks for teachers, parents and administrators on important issues in Ukrainian language education. These meetings have encouraged interprovincial cooperation in developing resources and exploring solutions to common problems. The centre has also hosted visiting scholars specializing in second-language learning from Japan, Poland, Brazil and Ukraine.

Financial support from a number of institutions has been crucial in providing ULEC with the necessary resources to publish quality Ukrainian language learning resources. When it accepted responsibility for publishing Nova in 1987, the centre had little money (a budget of \$30,000 a year) and staff (one part-time posi-

tion). The Ukrainian Professional and Business Club of Edmonton has contributed generously to the publication of Nova materials every year. The Canadian Foundation for Ukrainian Studies, founded under the auspices of the Ukrainian Canadian Professional and Business Federation, and the Canadian Foundation of Taras Shevchenko, an agency of the Ukrainian Canadian Congress based in Winnipeg, have also committed long-term support. The Language Services Branch of the Alberta Department of Education sponsored the development of Nova, while the Multiculturalism Programs of the Department of Canadian Heritage and Manitoba Education and Training have funded different parts of the series.

The Bishop Budka Society sponsored the development of a Ukrainian language series based on Nova for Ukrainian schools in Brazil.

ULEC permanent staff include Marusia Petryshyn, director, Mark Malowany, publications manager, and Sofia Lazar, library and office clerk and stenographer, and assistant in specific administrative matters. Many contract editors, teacher developers, writers, and marketing and design personnel have contributed their talents to the work of the centre.

Dr. Olenka Bilash,
developer of Nova

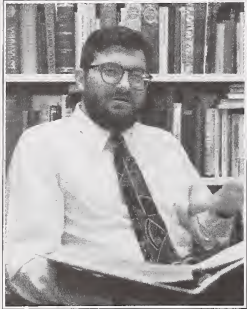

Sribni nytky, ULEC's Ukrainian-language version of Marsha Forchuk Skrypuch's *Silver Threads* (Penguin).

Church Studies Program

An important need is met

Dr. Serhii Plokyh,
director

The need for a church studies program has been evident for some time, especially with the beginnings of a religious revival in Ukraine and the emergence of Ukrainian churches as an important factor in the assertion of Ukrainian independence. Ukrainian churches have also played a crucial role in the survival of a Ukrainian identity in the diaspora.

Dr. Bohdan Bociurkiw's generous donation of his extensive library and archives gave the Institute the final impetus to establish the Ukrainian Church Studies Program in 1994. Dr. Bociurkiw, former professor of political science at Carleton University in Ottawa and a noted authority on religion in Ukraine, amassed the collection in the course of a lengthy and distinguished academic career. The collection contains many unique items and documents pertaining to the Ukrainian Church, including documents drawn from the closed archives of the Communist Party and the KGB, and will serve as the basis for the program's reference library.

Directed by Dr. Serhii Plokyh, a former department head at the Institute of Ukrainian Archeography, National Academy of Sciences of Ukraine in Kyiv, the program will study the history of Ukrainian churches in Ukraine and the diaspora, especially in Canada, the role of Ukrainian churches in the formation of the Ukrainian state, Ukrainian ecclesiastical history, and relations between church and state. It will undertake independent research and facilitate research and publishing by other scholars in the field.

The program's first publication and major achievement is Dr. Bociurkiw's *The Ukrainian Greek Catholic Church and the Soviet State, 1939-1950*, the definitive work on Stalin's persecution of the Ukrainian Catholic Church. A monograph by Dr. Andrii Krawchuk on the ethical teachings of Metropolitan Andrei Sheptytsky will also appear in 1996. A joint project is being undertaken with the Institute

of Ukrainian Archeography to issue a collection of documents on the First Council of the Ukrainian Autocephalous Orthodox Church, held in 1921.

In addition to its publications, the program has sponsored conferences and conference participation. Dr. Plokyh has taken part in a number of conferences in both Europe and North America, delivering papers on the history of church-state relations in Ukraine and explaining the activities of the program. In 1996, he attended the sixth and last in a series of conferences on the Union of Brest, commemorating the 400th anniversary of the attempted unification of Catholic and Orthodox Churches in Ukraine. In 1994, Dr. Plokyh and three CIUS associates took part in a conference on church and state organized by the Ukrainian Legal Foundation in Kyiv. The program has also co-sponsored visits to the University of Alberta by distinguished scholars such as Professor Sophia Senyk of the Pontifical Oriental Institute in Rome and Professor John Dunlop, senior fellow at the Hoover Institution of Stanford University in the U.S.

The Ukrainian Church Studies Program is now looking to establish a permanent financial base. To this end, the Society of Friends of the Church Studies Program was created in November 1995, with Professor Bohdan Medwidsky and Mrs. Stephania Yurkiwsky serving as co-chairs. Dr. Plokyh has directed the program voluntarily on a part-time basis, dividing the rest of his time between the Peter Jacyk Centre for Ukrainian Historical Research, where he is an associate researcher, and the Department of History and Classics, where he has taught a course on "Church and State in Twentieth-Century Russia, Ukraine and Belarus." Dr. Plokyh has written several books and many scholarly articles on Ukrainian church and religious history.

Endowments

Community support indispensable

Endowments are crucial to the support of CIUS activities. They are listed here in the order in which they were established. Amounts include all donations received by August 15, 1996. Only accrued interest is used to fund projects, scholarships and subsidies.

If you would like to make a contribution or establish an endowment in your name, please use the form provided on the centre page.

Krysa Family Scholarship Endowment Fund: \$32,682.00

Established by Leo Krysa (Edmonton, Alberta) in December 1981. A \$1,500 undergraduate scholarship is offered in Ukrainian and Ukrainian Canadian studies each year.

CIUS Endowment Fund: \$294,042.00

Established in September 1986 with bequests from the estates of George Deba (Vancouver, B.C.) and Katherine Miskew (Edmonton), as well as individual and institutional donations from Canada and the U.S. Accrued interest supports current CIUS projects.

Volodymyr and Daria Kubijovyč Memorial Ukrainian Studies Fund: \$428,258.00

Established in November 1986 with a bequest from the estate of Professor Volodymyr Kubijovyč. The executors were Bohdan Bihus, Omeljan Tarnawsky and the late Yevhen Borys. Accrued interest has helped to fund the *Entsyklopediia Ukrainoznavstva*, the *Encyclopedia of Ukraine*, and the scholarly work of the Shevchenko Scientific Society, based in Sarcelles, France. The publication of Professor Kubijovyč's historical atlas of Ukraine was made possible with the support of this fund.

Marusia Onyshchuk and Ivanko Kharuk Memorial Endowment: \$71,176.00

Established in December 1986 by Petro Malofij (Edmonton). Until 1991, the accrued interest was used to develop Ukrainian studies in Brazil; since then, it has funded scholarships and research grants in Ukrainian studies.

Stephania Bukachevska-Pastushenko Archival Fund: \$300,000.00

Established by Stephania Bukachevska-Pastushenko (Weston, Ontario) in January 1987 for archival research, cataloguing of existing collections, and publication of research aids.

To date, 22 research reports have been published with the support of this fund.

Ukrainian Professional and Business Club of Edmonton Endowment: \$600,125.00

This fund, established in April 1987, made it possible for the Ukrainian Language Education Centre (ULEC) to undertake its activities. Used to fund the development, publication and implementation of the Nova resource series for bilingual schools.

To date, the complete Nova series has been published for Grades One, Two and Three; materials are being prepared for Grades Four, Five, Six, and Seven.

With the cooperation of the University of Alberta's Faculty of Education, ULEC has initiated professional development courses for teachers in the bilingual program. These unique courses prepare teachers to develop curriculum, textbooks and instructional methods independently.

Michael and Daria Kowalsky Endowment Fund: \$300,000.00

Established by Michael and Daria Kowalsky (Weston, Ontario) in December 1987 to fund academic research, scholarships and scholarly publications.

Petro Czornyj Memorial Endowment Fund: \$30,000.00

Established with a bequest from the estate of Petro Czornyj (Toronto, Ontario) in June 1988. Accrued interest helped fund the *Encyclopedia of Ukraine* and is now used for fellowships for scholars from Ukraine.

Cosbild Investment Club Endowment: \$105,546.00

Established by a private Toronto investment club in June 1988 to fund scholarly publications in Ukrainian studies,

such as Orest Subtelny's *Ukraine: A History* and *In the Shadow of the Rockies* by Bohdan Kordan and Peter Melnycky.

Peter Jacyk Endowment Fund:
\$3,000,000.00

Established by Peter Jacyk (Mississauga, Ontario) in June 1988, matched two-to-one by the Government of Alberta. Accrued interest supports the Peter Jacyk Centre for Ukrainian Historical Research at CIUS. Its major project is the English translation of Mykhailo Hrushevsky's fundamental ten-volume *History of Ukraine-Rus'*. Fellowships and research grants are also awarded annually to scholars in Ukrainian studies.

Stasiuk Family Endowment Fund:
\$1,496,595.00

Established with a bequest from the estate of Eudokia Stasiuk (1895-1987, Toronto) in July 1988. The executor of her will was Yevhen Borys.

This fund was matched two-to-one by the Government of Alberta. Accrued interest supports the Stasiuk Program for the Study of Contemporary Ukraine and CIUS publications.

Anna and Nikander Bukowsky Endowment Fund: \$116,600.00

Established by Anna and Nikander Bukowsky (Saskatoon, Saskatchewan) in November 1988. Until 1996, accrued interest funded scholarly research and publications in Ukrainian and Ukrainian Canadian studies. The fund now supports the Ukrainian Church Studies Program.

Nestor and Zenovia Salomon Memorial Endowment Fund: \$24,667.00

Established by Wasyl and Halyna Salomon (Toronto) in December 1988 to fund Ukrainian language and literature projects.

Juchymenko Family Endowment Fund:
\$5,000.00

Established by Ivan Juchymenko (Islington, Ontario) in January 1989 to fund scholarly research in Ukrainian history, with an emphasis on the nineteenth and twentieth centuries.

A. and H. Kulahyn Endowment Fund:
\$18,000.00

Established by A. and H. Kulahyn (Sardis, B.C.) in May 1989 to provide research grants and scholarships to junior and senior scholars in the field of Ukrainian legal studies.

Dmytro Stepovyk Ukrainian Studies Endowment Fund: \$4,000.00

Established by an anonymous donor (Edmonton) in May 1989 to fund scholarly research and publications in Ukrainian art history.

Helen Darcovich Memorial Endowment Fund: \$104,600.00

Established by Dr. Vlas Darcovich (Edmonton) in July 1989 to support doctoral theses in pedagogy, history, law, the humanities and social sciences, women's studies and library science.

Drs. Ivan and Myroslawa Iwanciw Endowment Fund: \$116,265.00

Established by Dr. Myroslawa Iwanciw (Elmwood Park, Illinois, U.S.) in August 1989 to fund an annual scholarly exchange between York University (Toronto) and an institution in Ukraine.

CIUS Exchanges with Ukraine Endowment Fund: \$35,640.00

Established by individual donors in Canada in November 1989 to provide technical resources to Ukrainian institutions in exchange for scholarships for Canadian students and academics.

Marusia and Michael Dorosh Endowment Fund: \$100,000.00

Established by Michael Dorosh (Toronto) in November 1989 to provide scholarships for students pursuing a Master's degree in Ukrainian or Ukrainian Canadian studies.

Petro and Ivanna Stelmach Endowment Fund: \$100,000.00

Established by Petro and Ivanna Stelmach (Mississauga) in November 1989 to provide research grants and scholarships in Ukrainian studies. Since 1993, the fund has been used to support the Institute for Historical Research at Lviv

---

University, and in 1995 two annual scholarships for history students at Lviv University were initiated.

**Oleh Zujewskyj Endowment Fund:
\$10,505.00**

Established by the late Dr. Oleh Zujewskyj (Edmonton) in December 1989 to support the publication of literary works by writers living outside Ukraine.

**Taborowskyj Endowment Fund:
\$20,500.00**

Established by Tymofij and Evhenia Taborowskyj (Toronto) in April 1990 to fund the research and help publish the work of junior and senior scholars in Ukrainian or Ukrainian Canadian studies.

**Ukraine Exchange Fellowships
Endowment Fund: \$278,700.00**

Established by John Kolasky (Surrey, B.C.), Peter and Pauline Kindrachuk (Vernon, B.C.), William and Justine Fedeyko (Kelowna, B.C.) and the Ukrainian community in Canada in May 1990 to provide fellowships for Ukrainians studying in the West.

**Vasil Kravčenko Endowment Fund:
\$10,000.00**

Established by Dr. Vasil Kravčenko (Hanover, Germany) in February 1991 to fund scholarships and research grants for junior and senior scholars in Ukrainian studies.

**Nestor Peczeniuk Memorial Endowment
Fund: \$24,000.00**

Established by Jaroslawa and Sonia Peczeniuk (Sudbury, Ontario) in December 1991 to provide research grants for junior and senior scholars in Ukrainian and Ukrainian Canadian studies.

**Wolodymyr Dylensky Memorial
Endowment Fund: \$18,500.00**

Established by Myron Dylensky (Scarborough, Ontario) in January 1992 to provide scholarships for law students at Lviv University. The first scholarships were awarded in 1996.

**Mykola Klid Memorial Endowment Fund:
\$8,825.00**

Established in December 1992 by Maria Diakunyk (Kitchener, Ontario) and her three children, Dr. Bohdan Klid (Edmonton), Myroslav Klid (Mississauga) and Maria Zadarko (Kitchener) to fund fellowships and research grants in Ukrainian studies.

**Teodota and Iwan Klym Memorial
Endowment Fund: \$35,353.00**

Established in April 1995 with a bequest from the estate of Teodota Klym (Edmonton). The executor of her will was Dr. Celestin Suchowersky.

The fund supports CIUS scholarly activities, including fellowships, publications, and the organization of conferences, primarily in cooperation with the University of Chernivtsi.

**Ukrainian Church Studies Program
Endowment Fund: \$8,050.00**

Established in November 1995 with a bequest from the estate of Harry Bratkiw (Edmonton) and donations from St. John's Fraternal Society (Edmonton). The fund supports the Ukrainian Church Studies Program, as well as fellowships and publications in Ukrainian studies.

**Steven Kobrynsky Memorial Scholarship:
\$10,000.00**

Established in April 1996 with a bequest from the estate of Steven Kobrynsky (Canora, Saskatchewan) for scholarships to Canadian students who excel in the study of the Ukrainian language.

**Ostap T. Shwed Memorial Endowment
Fund: \$10,000.00**

Established in April 1996 by the widow and children of the late Ostap Shwed (Ottawa, Ontario): Vera Shwed and Eugene, Dennis, Philip and Mark Shwed. The fund offers scholarships to undergraduate students in linguistics who are also studying Ukrainian.

Donors to CIUS Endowment Funds

Under \$1000

Mr. W. Bahniuk
J. Bakan
Mr. S. Balyshyn
Mr. M. Basarab
Mr. W. Bazansky
Mr. W. J. Baziuk
Mr. Roman Berezovich
Ms. Jane Berezowsky
Mrs. Anna H. Biblij
Mr. Mykola and Mrs. Maria Bilchak
Mr. Benedict Blawacky
Mr. M. A. Blawacky
Mr. M. Bohatchuk
Mrs. Anna Bojcun
Mr. and Mrs. I. Borowets
Mr. Eugene F. Borys
Dr. A. W. Boszko
Mr. S. Boyechko
Mr. M. Boyko
Mr. W. K. Boyko
Mr. Harry Bratkiw
Mr. Alex and Mrs. Stella Broda
Ms. Christina E. Brown
Ms. Lubomyra Brykowycz
Mrs. Stephania Bubniuk
Mr. Raymond Buciak
S. Bucyk
Mr. W. Budny
Mr. Andrij and Mrs. Halyna Buhel
Dr. Natalia Burianyk
Mr. M. Busko
Mr. Z. Chamboul
Mrs. Jaroslawa Charak
Dr. Alexandra Chernenko-Rudnytsky
Mr. Roman Cholkan
Mr. Ivan Choma
Mr. George W. Chomyn
Mr. Roman and Mrs. Aurelia Chuchman
Mr. Ihor and Mrs. Danya Chuma
Dr. Len Chumak
Dr. Dmytro Cipywnyk
Mrs. A. Cwikilewycz
Ms. Irene Cybulsky

Mr. Lubomyr Cymbalisty
Mr. Orest Cyncar
Dr. William and Mrs. Isabelle Darcovich
Ms. Karyn Decore
Mr. Walter and Mrs. Mary Dembicki
Mr. Wasyl Diachuk
Mr. Nick Diakun
Ms. Kathleen Dier
Mr. and Mrs. O. Dmytryshyn
Mr. Irko and Mrs. Roma Dolnyckyj
Mr. R. Drynych
Mr. Marian Duchnij
Mr. William Duchnij
E. Dumyn
Mrs. Irena Duwalo
Mr. George Dytyniak
Mrs. Maria Dytyniak
Fédération Nationale Ukrainienne
Mr. J. Federkewycz
Rev. Yaroslav Fedunyk
Mrs. Lydia Gaborak
Mrs. Mary Gauk
Mrs. Natalia Gauk
Mr. Joseph Gela
Ms. Alma G. Gillespie
Dr. Ihor Gordijew
Mr. J. Gowda
Great Brands of Europe Inc.
Mrs. Leonida Gula
Mr. P. Gulka
Ms. Lena Gulutsan
Mr. Nick Hancheruk
Mr. George and Mrs. Oksana Hankewycz
Mrs. O. Hankewycz
Mr. Askold Hankiwskij
Mr. Ivan D. Harakh
Mr. Taras and Mrs. Stephanie Haras
Mr. Eugene Harasymiw
Mr. Tony Harras
Mr. Ivan and Mrs. Dora Hayduk
Dr. John-Paul Himka
Mr. Bohdan and Mrs. Jaroslawa Hirnyj
Ms. Lada Hirnyj
Ms. Oksana Hnatiuk

Mrs. Vera Irene Hnenny
Mrs. Maria A. Holod
Ms. Taissa House
Mr. Jaroslaw Huhlewych
J. Hul
Mrs. Stefania Hurko
Mr. A. Iwancio
Mr. Yaroslav Iwanusiw
Mrs. Maria Iwaszko
Mr. Bohdan Jaciw
Mr. Otto Jereniuk
Mr. Taras and Mrs. Olga Kachmarchuk
Mr. Bohdan Kalba
Mrs. Irene Kalin
Dr. Michel Kalinowsky
Mr. Eugene Kaluzniacký
Mr. Alex Kanasewich
Ms. Chrystyna Kaye
Mr. Clarence Kenway
Mrs. Maria Kiebalo
Dr. Israel Kleiner
Mr. Morris Klid
Mr. Bill and Mrs. Judy Kobluk
Mr. Rudolph Kochenash
N. Komarnycky
Ms. Maria Komisar-Rawytsch
Mr. Victor and Mrs. Daria Koniuk
Mr. Steve Korowetz
E. Kosevych
Ms. Nancy Koshure
Ms. Myrna Kostash
Mr. Stefan Kostelnyj
Mrs. Daniella Kostiw
Mr. P. H. Kosyk
Mrs. Halyna Koszarycz
Mr. A. Kotowsky
Mr. D. Kowalchuk
I. Kozachok
Mrs. Eufrosina Kozak
Mr. Julian and Mrs. Barbara Koziak
Dr. Peter Koziak
Mr. and Mrs. I. Krystalowych
Mr. W. Kryvor
O. Kryvyniuk
Mr. Chester Kuc
Mr. John Kucharyshyn

Mr. M. Kucher
 M. A. Kulba
 Mrs. Vera Kunda
 Mrs. Gloria Kupchenko
 Very Rev. Ihor G. Kutash
 Mr. N. Kuzio
 Mr. Ingert Kuzych
 Mr. Lubomyr and Mrs. Roma Kwasnycia
 Mr. P. Lapczynski
 Mrs. T. Lazarowich
 Mr. D. Lesiuk
 Mrs. Joanna Levytsky
 Mr. Myron Lewycky
 Mr. N. Libicz
 Mr. P. Libicz
 LIV Canada
 Mr. George Lohyn
 Mr. Myron Lozowskij
 Mrs. Nadia Luciw
 Mrs. V. Luczkiw
 Mrs. O. Lytwynec
 Mr. A. Macewko
 Ms. Katherine A. MacKenzie
 Mr. Nestor Makuch
 Mrs. Mira Malanchuk
 Dr. Alexander Malycky
 Mrs. Olha Manastyrsky
 Market Drugs Medical
 Mr. M. Martin
 Mr. Nick Martin
 S. Martiuk
 Rev. B. Martynyk
 Ms. Sonia Maryn
 Mr. Zenon B. Masnyj
 Dr. Bohdan Medwidsky
 Ms. Svitlana Medwidsky
 Mr. Wasel Meketey
 Dr. Demitro Melnyk
 O. Melnyk
 Mrs. Johanna Michalenko
 Mr. Wasil Mikolynskyj
 W. Mojsiak
 Mrs. Josephine Morhardt
 Mr. M. Mucha
 Mr. Bohdan E. Muraschuk
 Mr. Taras Myhal
 Mr. Stephan Mykytiuk
 Mr. H. Myroniuk

O. S. Nadiak
 Mr. Michael Nakonechny
 Mr. B. Nebozuk
 Mr. Michael A. Negrich
 Mrs. Nadia Negrich
 Northwestern Utilities Ltd. (Staff Donation Fund)
 Mr. M. Ochrymovych
 Mr. Alexander Odarchenko
 Mr. Bohdan and Mrs. Orysia Olijnyk
 Mrs. Magdalena Olijnyk
 Dr. Jaroslaw Onuferko
 Mrs. Tania Onyschuk
 Mr. O. E. Panchyshyn
 Mr. M. Pawlessa
 Mr. Volodimir Pechenuk
 Mrs. Vasylyna Petryshyn
 Mr. John Pihach
 Mr. Andrew Pilip
 Mrs. Mary Piniuta
 Mr. Nick Pritz
 Mrs. Sonia Prokopchuk
 Mr. P. Prokopiw
 Mr. D. Radyo
 Mr. Nestor Remenda
 Mr. Gregory and Mrs. Maria Replansky
 Mr. Orest Reshitnyk
 Mrs. Orysia Rodyniuk
 Mr. Emil Rogalsky
 Mr. Walter and Mrs. Yvonna Romanow
 Mrs. Halyna Rubas
 Mr. Peter Salanczyj
 Mrs. Georgina Rose Saranchuk
 Mr. Peter and Mrs. Olga Savaryn
 Mrs. Julia Shelegon
 Mr. Wasyl Shevchenko
 Mr. M. J. Shewchuk
 Mr. O. Shewchuk
 Mr. Peter Shostak
 Mr. Philip Shwed
 Mr. Yaroslav Skrypnyk
 Mr. P. Slawnych
 Mrs. Domnica Slobodian
 Mr. Myron and Mrs. Daria Sochaniwsky
 Dr. W. Sochaniwskyj
 Mrs. O. Soltkyewych

Mr. Orest Soltkyewych
 Spectra Architectural Group Ltd.
 Mr. Frank Spicoluk
 Mrs. Maria Spolsky
 Mr. Ivan Stadnyk
 Mr. W. Stebelsky
 Mrs. Nila Steckiwi
 Mr. Myron Stefaniw
 Mrs. Olena Stefanyk
 Mr. Paul Stelmaschuk
 Mr. Andrij Stepovyy
 Mrs. Irene Strilchuk
 Very Rev. Dr. Ivan Stus
 Dr. C. N. Suchowersky
 Dr. O. Suchowersky
 Mr. Steve Sumka
 Mr. Michel Sunak
 Mr. Michael Swystun
 Mr. Borys Sydoruk
 Mr. D. Szostak
 Mrs. Nancy Szostak
 Mr. Alex Szovnr
 Dr. Bohdan Szuchewycz
 Mr. Ely Tanasiuk
 Ms. Maria M. Tarnavskyj
 Mr. Petro Terleckyj
 Dr. S. J. Tkachyk
 Mrs. Sofia Trylowsky
 Ms. Irena Tymoshenko
 Ukrainian Academy of Arts and Sciences in Canada (Winnipeg)
 Ukrainian Canadian Congress (Regina)
 Ukrainian Canadian Congress (Winnipeg)
 Ukrainian Canadian Congress, Saskatchewan Provincial Council (Saskatoon)
 Ukrainian Canadian High Horizon Bingo (Niagara Falls)
 Ukrainian National Federation of Canada Inc. (Saskatoon Branch)
 Ukrainian Women's Organization (Edmonton Branch)
 Ms. Lydia Wachnianyn
 Mr. G. Wacko
 Mr. I. Warchola
 Mr. O. Warchola

Dr. M. Warenycia
 Rev. Hryhory Wasyliv
 Mr. Jaroslaw and Mrs. Vera
 Werhanowsky
 Mr. Wasyl Wirstiuk
 Mr. S. Wojtiw
 Rev. W. Woloshyn
 Ms. Patricia Worgan
 Ms. Christine Worobec
 Mr. Nestor Woychyshyn
 Mr. Zenon Woychyshyn
 Mr. Osyp Wynnycky
 Dr. Maria Yakymchko
 Mrs. Anne Yanicki
 Mr. Dmytro Yaremchuk
 Mrs. Olha Yasinsky
 Mr. E. Yereniuk
 Mrs. Stephania Yurkiwsky
 Ms. Maria Zadarko
 Mr. Alex and Mrs. Pearl Zaharko
 Mr. S. Zahorbensky
 Ms. Natalia Zakydalska
 Ms. Luba Zaraska
 W. Zayachkowski
 O. Zeleny
 Mr. M. Zubryckyj

\$1,000 - \$9,999

Mr. George B. Babij
 Mr. Ihor Berezowsky
 Harry Bratkiw Estate
 Bishop Budka Charitable Society
 Mr. George Borys
 Mr. Taras Bukaczewsky
 Nikander Bukowsky Estate
 Mr. Ihor Chuma
 Dr. Jurij Darewych
 Mr. E. Derzko
 Mrs. Maria Diakunyk
 Mr. Omelan Dmytryshyn
 Mr. Orest E. Dzulynsky
 Mrs. Olha Fedeyko
 Mr. Erast Huculak
 Mr. Borys Hul
 Mr. Leo Hul
 Mr. John Juchymenko
 Mr. Basil A. Kalymon
 Mr. Metro Kireliuk
 Dr. Bohdan Klid

Sofia Klymkowych Estate
 Dr. Michael Kondracki
 Mr. John H. Koziak
 Mr. Ihor Kuryliw
 Mr. Jaroslaw Lawryshyn
 Dr. George S.N. Luckyj
 Olha Manastyrsky Estate
 Dr. David R. Marples
 Dr. R. J. Medwid-Terlecky
 Katherine Ursula Miskew Estate
 Mr. Bohdan Myndiuk
 Mr. Bohdan Onyschuk
 Mrs. J. Irene Paclawsky
 Mr. Lonhin Pencak
 Mr. Leo Perfecky
 Mr. and Mrs. Z. Prokop
 Hon. Jaroslaw Roslak
 Dr. Orest Rudzik
 St. Andrew's College in Winnipeg
 St. John's Fraternal Society
 (Edmonton)
 Self-Reliance (Newark NJ) Credit
 Union
 Mr. Dennis Shwed
 Mr. Eugene Shwed
 Mr. Mark Shwed
 Mrs. Vera Shwed
 Mr. Ihor Stecura
 Mr. Dmytro Stepovyk
 Dr. Danylo H. Struk
 Mr. Myroslaw Tkachuk
 Ukrainian Canadian Committee (St.
 Catharines)
 Ukrainian Catholic Parish of the
 Assumption of the Blessed Virgin
 Mary (Kelowna)
 Ukrainian National Federation
 (Edmonton)
 Ukrainian Self-Reliance Association
 (Edmonton)
 Ukrainian War Veterans' Association
 (Edmonton)
 Ukrainian Women's Association of St.
 John's Cathedral (Edmonton)
 Mr. Roman Wrzesnewskyj
 Xerox Canada

\$10,000 - \$49,999

Alberta Ukrainian Commemorative
 Society
 Anonymous Donor
 Mrs. Helen Charney
 Cosbild Club (Toronto)
 Petro Czornyj Estate
 George Deba Estate
 Mrs. Solomea Drozdowska
 Mr. Myron Dylensky
 Dr. Zenia Hawrysh
 Mr. Peter Kindrachuk
 Teodota Klym Estate
 Steven Kobrynsky Estate
 Dr. Vasil Kravchenko
 Leo J. Krysa Family Foundation
 Mr. and Mrs. A. Kulahyn
 Mrs. Jaroslawa and Ms. Sonia
 Peczeniuk
 Mr. Wasyl Salomon
 Mr. Tymofij and Mrs. Evhenia
 Taborowskyj
 Jaroslawa Turko Estate
 Dr. Oleh Zujewskyj

\$50,000 - \$99,999

Anonymous Donor
 Mr. Petro Malofij

\$100,000 - \$499,999

Mrs. Stephania Bukachevska-
 Pastushenko
 Mr. Nikander and Mrs. Anna
 Bukowsky
 Helen Darcovich Memorial Fund
 Mr. Michael and Mrs. Marusia Dorosh
 Dr. Myroslawa Iwanciw
 Mr. Michael and Mrs. Daria Kowalsky
 Volodymyr and Daria Kubijovyč Estate
 Mr. Petro and Mrs. Ivanna Stelmach
 Ukrainian Professional and Business
 Club (Edmonton)

\$500,000 - \$999,999

Anna and Eudokia Stasiuk Estate

\$1 Million

Peter Jacyk

Donations / Пожертви

pport....

r donors for their generosity. Your support
grams while experiencing unprecedented
as been reduced by federal and provincial

l of its public funding, and now relies upon
, the demands upon CIUS have increased
the Institute has played a significant role in
business and academe turn to the Institute

l, publications and community programming

neeting these new challenges and
p us enormously in continuing our work.

✓ REVERSE

0.00. Gifts to CIUS are fully tax-deductible
o establish an endowment fund are asked to

****

З...

ється людина, яку шанобливо називають
дщину й старожитності? Якщо не я, то
йбутніх поколінь? Якщо не я, то хто

айбутнє. Йому не загрожує
називались вчинки таких людей —
ротворчість, доброчинність, добросердя,
ть добра воля людини, мудра
омогти, внести свою частку у якусь
а далеку мету — сприяти правдивому
тьтури, забезпечувати майбутнє свого

дацій, громадських установ та
збудові українознавства. Фінансова
країнських студій, Клуб українських
тське товариство збереження української
ченка та багато, багато інших, була
КІУСу.

ься Вами, своїми меценатами, і вшановує
Саме завдяки Вам зрушуються глиби
ни й українців, уможливується втілення
ів і зв'язків з Україною, підвищення

Dr. M. Warenycia
 Rev. Hryhory Wasyliv
 Mr. Jaroslaw and Mrs. Vera
   Werhanowsky
 Mr. Wasyl Wirstiuk
 Mr. S. Wojtiw
 Rev. W. Woloshyn
 Ms. Patricia Worgan
 Ms. Christine Worobec
 Mr. Nestor Woychyshyn
 Mr. Zenon Woychyshyn
 Mr. Osyp Wynnycky
 Dr. Maria Yakymchko
 Mrs. Anne Yanicki
 Mr. Dmytro Yaremchuk
 Mrs. Olha Yasinsky
 Mr. E. Yereniuk
 Mrs. Stephania Yurkiwsky
 Ms. Maria Zadarko
 Mr. Alex and Mrs. Pearl Zaharko
 Mr. S. Zahorbensky
 Ms. Natalia Zakydalska
 Ms. Luba Zaraska
 W. Zayachkowski
 O. Zeleny
 Mr. M. Zubryckyj

\$1,000 - \$9,999

Mr. George B. Babij
 Mr. Ihor Berezowsky
 Harry Bratkiw Estate
 Bishop Budka Charitable Society
 Mr. George Borys
 Mr. Taras Bukaczewsky
 Nikander Bukowsky Estate
 Mr. Ihor Chuma
 Dr. Jurij Darewych
 Mr. E. Derzko
 Mrs. Maria Diakunyk
 Mr. Omelan Dmytryshyn
 Mr. Orest E. Dzulynsky
 Mrs. Olha Fedeyko
 Mr. Erast Huculak
 Mr. Borys Hul
 Mr. Leo Hul
 Mr. John Juchymenko
 Mr. Basil A. Kalymon
 Mr. Metro Kireliuk
 Dr. Bohdan Klid

Sofia Klymkow
 Dr. Michael Ko
 Mr. John H. Ko
 Mr. Ihor Kuryli
 Mr. Jaroslaw La
 Dr. George S.N
 Olha Manastyr
 Dr. David R. M
 Dr. R. J. Medwi
 Katherine Ursu
 Mr. Bohdan M
 Mr. Bohdan Or
 Mrs. J. Irene Pa
 Mr. Lonhin Per
 Mr. Leo Perfect
 Mr. and Mrs. Z
 Hon. Jaroslaw I
 Dr. Orest Rudzi
 St. Andrew's Cc
 St. John's Frater
   (Edmonton)
 Self-Reliance (N
   Union
 Mr. Dennis Shv
 Mr. Eugene Shv
 Mr. Mark Shwe
 Mrs. Vera Shwe
 Mr. Ihor Stecur
 Mr. Dmytro Ste
 Dr. Danylo H. S
 Mr. Myroslaw T
 Ukrainian Cana
   Catharines)
 Ukrainian Cath
   Assumption c
   Mary (Kelown
 Ukrainian Nati
   (Edmonton)
 Ukrainian Self-
   (Edmonton)
 Ukrainian War
   (Edmonton)
 Ukrainian Worr
   John's Cathed
 Mr. Roman Wr
 Xerox Canada

CIUS relies on your support....

CIUS would like to express profound gratitude to our donors for their generosity. Your support has enabled the Institute to maintain and expand its programs while experiencing unprecedented budget cuts as traditional funding for higher education has been reduced by federal and provincial governments.

During the past ten years, the Institute has lost a third of its public funding, and now relies upon private sources for half of its annual budget. Meanwhile, the demands upon CIUS have increased dramatically. Since Ukraine declared its independence, the Institute has played a significant role in helping to rebuild scholarship in Ukraine. Government, business and academe turn to the Institute for information and advice.

Ukrainian Canadians rely upon CIUS for its research, publications and community programming as they seek to regain their heritage.

As CIUS enters its third decade, it looks forward to meeting these new challenges and opportunities — with your assistance. Your gift will help us enormously in continuing our work.

DONOR FORM ON REVERSE

Tax receipts will be issued for all donations over \$10.00. Gifts to CIUS are fully tax-deductible in both Canada and the United States. Those wishing to establish an endowment fund are asked to contact the director of CIUS.

*****

Слово про меценатів...

«Якщо не я, то хто?» Саме цим принципом керується людина, яку шанобливо називають меценатом. Якщо не я, то хто зберігатиме нашу спадщину й старожитності? Якщо не я, то хто будуватиме школи для виховання нинішніх і майбутніх поколінь? Якщо не я, то хто стоятиме на сторожі слова?

Народ, який народжує таких доброчинців, має майбутнє. Йому не загрожує розпорошення та асиміляція. І яким би словом не називались вчинки таких людей — благодійництво, меценатство, добродійництво, добротворчість, доброчинність, добросердя, жертвовність, спонсорство, — за кожним з них стоїть добра воля людини, мудра далекоглядність, шляхетність думок і бажання допомогти, внести свою частку у якусь справу, проєкт чи підтримати цікаву ініціативу. А на далеку мету — сприяти правдивому висвітленню своєї історії та збереженню мови й культури, забезпечувати майбутнє свого народу.

Особливе слово належить сказати про ролі фондаций, громадських установ та професійних організацій, яку вони відіграють у розбудові українознавства. Фінансова підтримка таких установ, як Канадська фундація українських студій, Клуб українських професіоналістів і підприємців Едмонтону, Альбертське товариство збереження української культури, Українська канадська фундація ім Т. Шевченка та багато, багато інших, була впродовж усіх років визначальною для діяльності КІУСу.

Канадський інститут українських студій пишається Вами, своїми меценатами, і вшановує Вашу відданість справі розвитку української науки. Саме завдяки Вам зрушуються глиби наукових досліджень минулого та сьогодення України й українців, уможлиблюється втілення у життя важливих проєктів КІУСу, наукових обмінів і зв'язків з Україною, підвищення кваліфікації її кадрів.

КІУС святкує 20 років своєї наукової, видавничої і громадської діяльності. Сьогодні, оглядаючи пройдений етап і зважуючи наші досягнення, ми з повним правом можемо заявити, що без Вас, меценатів КІУСу, без Вашої постійної опіки, дружньої підтримки й посильного добродійництва, цей ювілей не був би можливий.

Якщо не Ви, то хто міг би бути?

Низький уклін Вам, дорогі меценати!

КІУС покладається на Вашу дальшу підтримку!

Пожертви на КІУС не обкладаються податками як у Канаді, так і в США. На пожертви більше 10 дол. жертводавцям будуть надіслані відповідні посвідки. З усіх питань заснування іменних або цільових фондів при КІУСі просимо звертатися до директора інституту.

LETTER OF INTENT

Name _____

Address _____

_____ Postal Code _____

Telephone _____

I/We wish to contribute to the Canadian Institute of Ukrainian Studies as follows:

Please make all cheques payable to: **Canadian Institute of Ukrainian Studies**

I enclose: \$ _____

I pledge (alternatively/in addition) \$ _____

Schedule of Payments: 1996 _____ 1997 _____

1998 _____ 1999 _____

Credit Card payment _____ VISA _____ MasterCard

Card number _____

Expiry date _____

Please mail donations to:

Canadian Institute of Ukrainian Studies

352 Athabasca Hall, University of Alberta

Edmonton, Alberta, CANADA T6G 2E8

Telephone: (403) 492-2972 FAX: (403) 492-4967

Ukraine Exchange Fellowships Endowment Fund

List of donors in order of donations received:

Mr. John Kolasky, Surrey, BC	\$25,000
Mr. Peter and Mrs. Pauline Kindrachuk, Vernon, BC	\$30,000
Mr. William and Mrs. Justine Fedeyko, Kelowna, BC	\$30,000
Mr. Isidore and Mrs. Anne Goresky, White Rock, BC	\$6,500
Mr. Eli and Mrs. Nellie Krawchuk, Surrey, BC	\$3,500
Mr. Daniel and Mrs. Lydia Huzyk, Vancouver, BC	\$500
Archbishop Andrew Fund, Edmonton, AB	\$1,000
Rt. Rev. Archbishop John [Stinka], Edmonton, AB	\$1,000
Mrs. Vera A. Nokony, Saskatoon, SK	\$4,000
Dr. Demetrius and Mrs. Maria Todosijczuk, Edmonton, AB	\$6,000
Mr. John and Mrs. Natalie Evanishin, Kelowna, BC	\$1,000
Mr. John Sushelnitsky [in loving memory of his wife, Connie], Kelowna, BC	\$1,000
Dr. William and Mrs. Isabelle Darcovich, Edmonton, AB	\$10,000
Very Rev. Meroslaw and Mrs. Nadia Kryschuk, Edmonton, AB	\$500
Mr. William and Mrs. Mary Kostash, Edmonton, AB	\$1,000
Dr. Demitro and Mrs. Anna Melnyk, Edmonton, AB	\$6,500
Very Rev. Hryhory and Mrs. Maria Wasyliw, Edmonton, AB	\$500
Ukrainian Self-Reliance Association, Surrey Branch, BC	\$3,000
Mr. Roman and Mrs. Theresa Herchak, Richmond, BC	\$500
Dr. Harry and Mrs. Alexandra Hohol, Edmonton, AB	\$500
Mr. Leon and Mrs. Stefanie Wowk, Saskatoon, SK	\$4,000
Mr. Antin Iwachniuk, Proton Station, ON	\$1,000
Mrs. Rose Michalchuk, Edmonton, AB	\$1,000
Very Rev. Mykola and Mrs. Julia Stetzenko, Vernon, BC	\$500
Ukrainian Orthodox Men's Association of Canada, Vernon, BC	\$2,000
Mr. Morris T. Cherneskey, Saskatoon, SK	\$500

Mr. Tymofij and Mrs. Evhenia Taborowskyj, Toronto, ON	\$5,500
Mr. Ivan Zelsky and Mrs. Ivanna Zelska, Mississauga, ON	\$5,000
St. Mary's Ukrainian Orthodox Church, Surrey, BC	\$2,000
Mr. William and Mrs. Christine Sakowsky, Edmonton, AB	\$3,000
St. Mary's Ukrainian Orthodox Church, Vernon, BC	\$2,000
Mr. Vladimir A. and Mrs. Mary Ann Pylypchuk, White Rock, BC	\$500
Mr. William and Mrs. Doris Hrynykiw, Yorkton, SK	\$8,000
Mr. Alex and Mrs. Kay Lesiw, Vernon, BC	\$2,000
Mr. Paul and Mrs. Natalka Kit, Edmonton, AB	\$1,500
Mr. Mykola and Mrs. Paraskevia Woron, Calgary, AB	\$1,000
Ukrainian Canadian Professional & Business Association of Vancouver, BC	\$1,000
Mr. William Sawchuk, Edmonton, AB	\$1,000
Mr. Orest Kotyshyn, Edmonton, AB	\$1,500
Mr. Raymond Ostrowerka, Edmonton, AB	\$3,000
Mr. Michael and Mrs. Mary Zacharuk, Two Hills, AB	\$7,000
Ukrainian Self Reliance Association, Calgary, AB	\$500
Mrs. Johanna Michalenko [in loving memory of her husband, Professor Andrew Michalenko], Edmonton, AB	\$500
Mrs. Salomea Drozdowska, Edmonton, AB	\$5,000
Mr. Peter and Mrs. Olga Michailishin, Thunder Bay, ON	\$1,000
Mr. Leo Iwaszykiw, Thunder Bay, ON	\$1,000
Mr. Ilko and Mrs. Orysia Yaremchuk, Thunder Bay, ON	\$1,100
Mr. Nicholas and Mrs. Olena Hryn, Winnipeg, MB	\$500
Metropolitan Wasyl Fedak, Primate of the Ukrainian Orthodox Church of Canada, Winnipeg, MB	\$1,000
Mrs. Rose H. Oleskiw, Kelowna, BC	\$3,000
Mr. Paul and Mrs. Mary Bobicki, Revelstoke, BC	\$500
Mrs. Nadia Kreptul, Edmonton, AB	\$5,000
Mr. Ihor Roman Bukowsky, Winnipeg, MB	\$5,000
Mr. Nikander and Mrs. Anna Bukowsky, Saskatoon, SK	\$5,000

Mr. Nick and Mrs. Katherine Petrykiw, Vernon, BC	\$1,000	Mr. Joseph and Mrs. Nellie Ratkowski, Kelowna, BC	\$500
Mr. Oleg Litwinow, Vancouver, BC	\$2,000	Mr. William Tomy, Kelowna, BC	\$500
Mr. Peter E. Ukrainetz, Kelowna, BC	\$5,000	Mr. Wasyl Mykolynskyj, Montreal, PQ	\$1,000
Ukrainian Orthodox Men's Association, Kelowna Club, Kelowna, BC	\$500	Mrs. Katherine Labiuk [in loving memory of her husband, Nicholas] Canora, SK	\$3,000
Ukrainian Women's Association of Canada, Whalley Branch, Surrey, BC	\$1,000	Mrs. Annie Fedeyko, Saskatoon, SK	\$1,500
Mr. Jacob and Mrs. Nellie Stocki, Vancouver, BC	\$500	Mrs. Anne Nazarevich [in loving memory of her husband, Alexander], Winnipeg, MB	\$1,000
Ukrainian Greek Orthodox Church of All Saints, Kamloops, BC	\$500	Mr. Julian Nazarevich [in loving memory of his father, Alexander], Winnipeg, MB	\$500
Mrs. Mary Bogdan [in loving memory of her husband, Forwin], Burnaby, BC	\$2,000	Mrs. Nellie Pawlik [in loving memory of her husband, Andrew G.], Winnipeg, MB	\$2,000
Ukrainian Trident Cultural Society, Kelowna, BC	\$2,000	Mr. Steve S. and Mrs. Martha Kostenko, Edmonton, AB	\$1,000
Mrs. Mary Piniuta [in loving memory of her husband, Dr. Harry Piniuta], Fort Frances, ON	\$500	Mr. Stephen and Mrs. Lill Krulitsky, New Westminster, BC	\$1,000
Mr. Alexander Makuch, Vancouver, BC	\$500	Mr. William Lipkewich, Vancouver, BC	\$500
Ukrainian Women's Association of Canada, Savella Stechishin Branch, Kelowna, BC	\$1,000	Mr. Peter and Mrs. Anne Zalubniak, Pitt Meadows, BC	\$500
Mrs. Katherine Rozak, Edmonton, AB	\$7,000	Mr. Dmytro and Mrs. Lesia Petriw, Edmonton, AB	\$500
Mr. Bohdan J. Huzyk, Surrey, BC	\$1,500	Mr. William and Mrs. Olga Nazeravich, Winnipeg, MB	\$500
Dr. Bohdan and Mrs. Anna Rozdilsky, Saskatoon, SK	\$1,000	Mrs. Tania E. Bishop, Spokane, WA	[\$US] 1,000
Mr. John and Mrs. Margaret Nowosad, Winnipeg, MB	\$1,000	Mrs. Olha Yasinsky [in loving memory of her husband, Peter], Toronto, ON	\$5,000
Mrs. Alexandra Demianchuk, Islington, ON	\$1,000	Very Rev. S. Kiciuk, Winnipeg, MB	\$500
Mr. Konstantyn Niajko [in loving memory of his wife, Ulana] Toronto, ON	\$1,000	The Rev. Marian and Dr. Roman Curkowskyj Foundation, Toronto, ON	\$1,000
Mr. John Elashuk [in loving memory of his wife, Rosalia], Toronto, ON	\$500	Bishop Yuriy Kalistchuk, Mississauga, ON	\$500
Mrs. E. Shelepiuk, Thunder Bay, ON	\$500	Mr. J. Ilczenko, Kelowna, BC	\$1,000
Mr. Dmytro and Mrs. Emilia Bartoshuk, Winnipeg, MB	\$500	Miss Mary J. Horbay, Saskatoon, SK	\$2,000
Mr. Nicholas Zalizetsky, Winnipeg, MB	\$500	Mrs. Efrosinia Litwinow [in loving memory of her husband, Wikentij], Toronto, ON	\$600
Mr. Michael A. Negrich, Winnipeg, MB	\$4,500	Mr. William S. and Mrs. Darlene Fedeyko, High Level, AB	\$500
Mrs. Nadia Negrich, Winnipeg, MB	\$1,000	Mr. Dennis and Mrs. Barbara Fedeyko, Grande Prairie, AB	\$500
Dr. Dmytro Cipywnyk and Maura Gillis-Cipywnyk, Saskatoon, SK	\$1,000		
Mr. Morris W. Kuziw, Kelowna, BC	\$2,000		

Hrushevsky Translation Project

Anonymous Donor	\$25,000	Mr. Michael Machij	\$1,000
Anonymous Donor	\$50,000	Mr. Michael Myro	\$100
Mr. Andrey Cybulsky	\$200	M. Pawlyk Estate	\$5,000
Dr. William Darcovich	\$1,000	Mr. Serhij Petrenko	\$100
Mrs. Alexandra Demianchuk	\$5,000	Mr. Ostap Sokolsky	\$100
Mr. William and Mrs. Doris Hryniuk	\$25,000	Mrs. Stephanie Wychowanec	\$5,000
Mr. Leonid Lishchyna	\$250		

Канадський інститут
українських студій

Святкування 20-річчя

Альбертський університет

Вітання президента

Ступивши на шлях підвищення свого статусу як передової дослідчої установи, Альбертський університет з гордістю вшановує ті підрозділи, які мають на своєму рахунку значні досягнення. За двадцять років діяльності Канадський інститут українських студій здобув для Альбертського університету славу визнаного провідника в українознавстві національного і міжнародного рівнів. Від часу української незалежності Канадський інститут українських студій став також першорядним джерелом інформації для уряду, засобів масової інформації та ділових кіл у питанні розширення контактів з Україною. Канадський інститут українських студій втілює наше бачення поважаної, високоавторитетної наукової установи, зайнятої відкриттям і розповсюдженням знань серед місцевої, національної та міжнародної громадськості.

Шлю свої найкращі вітання нинішнім та колишнім співробітникам КІУСу, які зараз святкують його двадцятиліття. Я також хочу подякувати численним жертводавцям, які продемонстрували свою віру в Канадський інститут українських студій і в Альбертський університет.

Д-р Родерик Фрейзер

д-р Родерик Фрейзер,
президент Альбертського університету

Вітання віце-президента

Д-р Марта Пайпер

Мені дуже приємно мати можливість привітати і нинішніх, і колишніх співробітників Канадського інституту українських студій з нагоди святкування двадцятиліття інституту.

Місія Альбертського університету полягає у тому, щоб розширювати обрії навчання через відкриття, творення, оцінку, передачу та збереження знань. Праця, якій присвятив себе Канадський інститут українських студій, являє собою реалізацію цієї місії у дії. До визначного доробку КІУСу входить видання понад 100 книжок і монографій, включно з повним навчальним пляном для українського двомовного викладання, яким послуговуються як альбертські школи, так і інші установи в Канаді та поза її межами. Випуск першої у світі, всеохоплюючої англomовної «Encyclopedia of Ukraine» став можливим завдяки зведенню разом результатів багатьох досліджень: економічних моделей, лінгвістичної теорії, інтерпретації культурних процесів, історичного та політичного аналізу, літератури, мистецтва і фольклору. Новий великий проект інституту, англійський переклад класичної праці Михайла Грушевського, десяти томної «Історії України-Руси», — вже в дорозі. З досягненням української незалежності, Канадський інститут українських студій допомагає поглиблювати демократичні й економічні реформи в Україні за допомогою новаторського Канадсько-українського проекту парламентської співпраці.

Мета Альбертського університету — це бути беззаперечно визнаним на національному та міжнародному рівнях як один з найкращих університетів Канади. Канадський інститут українських студій, з його минулими досягненнями та багатообіцяючим майбутнім, відіграє важливу роль у втіленні цієї мети. Мої вітання всім, хто на протязі останніх двадцяти років зробив свій внесок у роботу та досягнення КІУСу.

д-р Марта Пайпер,
віце-президент з наукової роботи та зовнішніх справ

Жовтень 1996 р.

Канадський інститут українських студій

Canadian Institute of Ukrainian Studies
352 Athabasca Hall, University of Alberta
Edmonton, Alberta, Canada T6G 2E8

Телефон: (403) 492-2972
Факсмашина: (403) 492-4967
Електронна мережа: cius@ualberta.ca

Ювілейний випуск «Бюлетеня КІУСу»
Передрук дозволено за поданням джерела
ISSN 0702-8474

Редакторка: Оленка Мельник
Україномовна редакторка: Галина Клід
Редактор-консультант: Мирослав Юркевич
Макетування: Пітер Матілайнен
Фотографії: Дик Вулнер і Керен Фодор
(Відділення фотопослуг Альбертського
університету)

У справах проєкту енциклопедії, «Журналу
українознавчих студій» або Видавництва
КІУСу просимо звертатися письмово:

Department of Slavic Languages
and Literatures
University of Toronto
21 Sussex Avenue
Toronto, Ontario, Canada M5S 1A1

або телефонувати:
загальне бюро: (416) 978-6934
Видавництво КІУСу: (416) 978-8240
Проєкт енциклопедії: (416) 978-6076
«ЖУС»: (416) 978-8669

факсмашина: (416) 978-2672
Електронна мережа: cius@chass.utoronto.ca

У випуску:

Історія КІУСу	3
Сьогодення і майбуття КІУСу	10
Директор (1976—1986)	12
Директор (1986—1991)	14
Українсько-канадські студії	16
Українознавство в світі	18
Парламентська співпраця	20
Видавництво КІУСу	21
«Журнал українознавчих студій»	23
Енциклопедія	24
Центр ім. П. Яцика	26
Програма ім. Стасюків	28
МКУМ	30
Досліди українських церков	32
Іменні та цільові фонди	33

Історія КІУСу

(1976—1996)

Канадський інститут українських студій (КІУС) був заснований 1 липня 1976 р. з метою інституційної підтримки розвитку української науки й культурної спадщини.

Починаючи з кінця Другої Світової війни, українсько-канадські організації закликали провінційні уряди ввести українознавство на шкільному та університетському рівнях. У ті часи, сильний асиміляційний тиск на друге і третє покоління українців у Канаді, як і жорстокі переслідування радянським режимом українців на їхній батьківщині, загрожували самому існуванню української мови та культури.

Громадські заходи щодо українських студій увінчалися певним успіхом: у кількох університетах були впроваджені курси української мови, літератури й історії. В середині 1960-х років, під час засідань Королівської комісії з двомовності й двокультурності, вимога українсько-канадських організацій щодо впровадження більш розширених програм була зустрінена зі зрозумінням. У своєму звіті 1970 р. комісія рекомендувала, щоб університети поширили свої програми в гуманітарних і соціологічних ділянках на інші, крім англійської та французької, культури. Ним же передбачалась значно більша роль і більш активна участь етнокультурних меншин у формуванні канадського політичного курсу — важливе зрушення у настроях щодо меншин.

Заохочена українсько-канадська громада продовжила свою власну кампанію на користь українознавства і прийняла на себе провідну роль у молодому багатокультурному русі. Д-р Манолій Р. Лупул, випускник Гарварду і професор історії канадської освіти в Альбертському ун-ті, став русійною силою у створенні інституту українознавства та головним рупором багатокультурності. Завдяки активній участі в Комітеті українців Канади та Клубі українських професіоналістів і підприємців Едмонтону, д-р Лупул знайшов односторонця і союзника — пана Петра Саварина, юриста,

Історичний будинок «Атабаска Голл», де нині розміщується КІУС

людину зі зв'язками й активіста в українській громаді та канадських політичних колах.

Д-р Лупул, обраний у 1973 р. президентом Федерації українських канадських професіоналістів і підприємців, переконав федерацію у першочерговості завдання створення в рамках університету інституту українознавства і мобілізування фінансових зусиль на цю мету. Для збору коштів була створена Фундація Канадського інституту українських студій (пізніше перейменована на Канадську фундацію українських студій). Федерацію підтримали поважні авторитети в ділянці українських студій. Серед них були д-р Іван Лисяк-Рудницький, професор української та східноєвропейської історії в Альбертському ун-ті; д-р Юрій Луцький, професор слов'янських мов і літератур у Торонтському ун-ті, і д-р Богдан Боцюрків, професор політичних наук у Карлтонському ун-ті (Оттава).

Розглядалися пропозиції різних університетів, але перевагу було надано Альберті. Ідея пропонованого інституту була схвалена президентом Альбертського ун-ту Геррі Ганнінгом та провінційним урядом (завдячуючи до великої міри зусиллям п. Саварина, який мав впливи в університеті як член Ради губернаторів і Сенату, і в уряді

Д-р Манолій Лупул, перший директор КІУСу

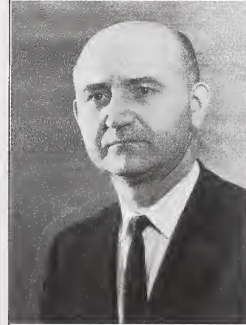

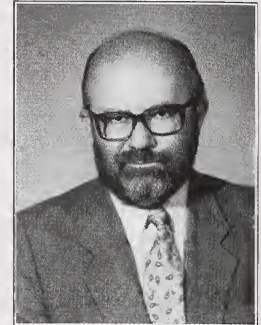
Д-р Альберт Гоголь

Д-р Іван Лисяк-Рудницький

Пан Петро Саварин

Д-р Юрій Луцький

прем'єра П. Логіда як провідний представник Консервативної партії). Проект здобув нову підтримку, коли д-р Альберт Гоголь, призначений після весняних виборів 1975 р. міністром вищої освіти, почав з ентузіазмом поширювати цю ідею і зумів переконати кабінет призначити для майбутнього інституту річний бюджет у сумі 350 тис. дол. Це була найбільша сума, яка будь-коли виділялась з громадських фондів на проект української громади поза межами України.

Завдання КІУСу

Улітку 1976 р. КІУС розташувався у своєму першому тимчасовому приміщенні (дві кімнати, позичені від Відділу основ педагогіки) і почав утілювати свої цілі, а саме:

- 1) заохочувати розвиток програм в українських і українсько-канадських студіях для студентів та аспірантів університетів;
- 2) служити методичним осередком для англо-української освіти;
- 3) заохочувати дослідження на українсько-канадські та українські теми;
- 4) сприяти публікації досліджень на українсько-канадські та українські теми;
- 5) сприяти координації зусиль у розвитку програм українознавства в Канаді, щоб уникнути дублювання у дослідженнях та публікаціях;
- 6) організувати зустрічі, семінари, лекції, конференції і виїзди, допомагати в налагодженні творчих контактів між професорами, науковцями, письменниками, дослідниками і бібліотекарями.

Хоч багато з академічного штату КІУСу викладали в інших відділах університету,

таких як славістичний та історичний, навчання не було частиною мандату інституту. Д-р Лупул був призначений першим директором, тоді як д-р Рудницький і д-р Луцький стали співдиректорами. Д-р Луцький керував Бюром проекту «Encyclopedia of Ukraine», розташованого у Відділі слов'янських мов і літератур Торонтського ун-ту. Д-р Андрій Горнятевич був прийнятий спеціальним асистентом директора, займаючи також посаду у славістичному відділі (нині — Відділення славістичних і східньо-європейських студій Відділу модерних мов і порівняльних студій). Роман Сенькусь став адміністративним асистентом д-ра Луцького.

Богдан Кравченко, тоді аспірант і тимчасовий викладач радянології, та Роман Петришин, також аспірант, який спеціалізувався у соціології українців Канади і Британії, були найняті першими науковими співробітниками КІУСу. До них приєдналися Франсес Свиріпа (спеціалістка з історії українців та інших етнічних груп, жінок і Заходу Канади), Іван Химка (фахівець з питань соціальної та політичної історії Галичини XIX ст.) і Оленка Білаш (яка зосереджувалась на двомовному навчанні). КІУСові пощастило привабити деяких найкращих молодих науковців у ділянці українознавства, які зробили значні внески у своїх спеціальностях.

Була також призначена перша Дорадча рада (з представників відділів, що викладали курси з українознавства). Рада, до якої увійшли 36 осіб професури з українознавчих програм з усієї Канади, влаштувала своє перше річне засідання весною 1977 р.

Учасники зосередились на доповіді Богдана Кравченка про стан українознавства в Канаді, де говорилося про відсутність курсів в інших ділянках, окрім мови й літератури. Дослідження українців у Канаді також залишало бажати кращого (факт, на якому наголошував д-р Лупул у першому річному звіті КІУСу кілька місяців пізніше).

Упродовж наступних років інститут покращував стан справ, виділяючи дослідчі дотації і стипендії для занедбаних ділянок та «початкові фонди» університетам, щоб заохотити впровадження українознавчих курсів, зокрема з історії та соціології. Щоб заснувати такі курси і покрити часткові витрати зарплати, було надано пряму фінансову допомогу Колегії ім. Св. Андрея Манітобського ун-ту, Університету Брітанської Колумбії, Конкордійському ун-ту (Монреаль) і Йоркському ун-ту (Торонто). КІУС також тісно співпрацював з відділами Альбертського ун-ту, щоб розробити залікові курси з політології, історії та освіти.

Розпочато проєкт видання енциклопедії

Від початку інститут став загально-національною інституцією, утримуючи через Бюро проєкту «Encyclopedia of Ukraine» свою присутність на сході країни. Проєкт «Encyclopedia of Ukraine» розпочався 4 грудня 1976 р., коли було підписано контракт між новоутвореним КІУСом, який представляли д-р Лупул, д-р Рудницький, д-р Луцький і пан Саварин, та Науковим товариством ім. Т. Шевченка в Європі (Сарсель, Франція), яке представляли проф. Володимир Кубійович і д-р Атанас Фіголь (Мюнхен, Німеччина). Упродовж 17 років, до закінчення цього проєкту, енциклопедія залишалась головним завданням інституту, поглинаючи колосальні ресурси і третину річного бюджету.

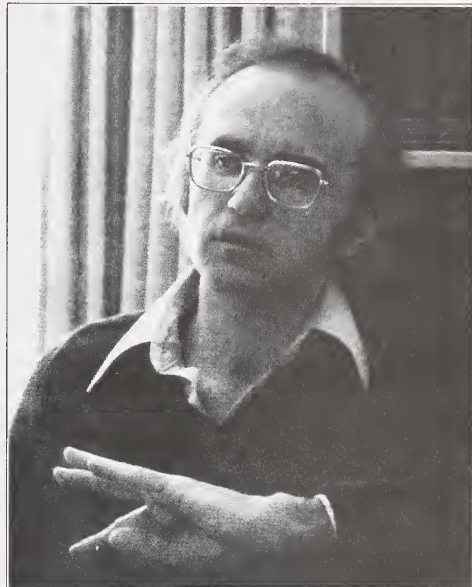
При кінці першого року діяльності, КІУС заснував серію публічних лекцій в Едмонтоні і Торонті, видав свою першу книжку («Лекції з історії української літератури 1798—1870» Миколи Зерова) та два випуски «Журналу вищих українознавчих

студій» (пізніше перейменованого на «Журнал українознавчих студій»), зорганізував свою першу конференцію про українознавство в Канаді і виділив 11 дослідчих дотацій, 4 докторські, 4 магістерські та 10 студентських стипендій.

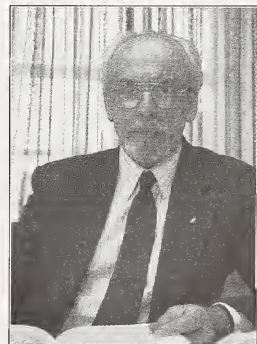
На початку другого року, інститут перемістився у більше й постійне приміщення у щойно відремонтованому, історичному будинку Атабаска Голл, де було виділено місце для читальні, архіву й Осередку засобів української мови (тепер — частина Методичного кабінету української мови).

У середині 70-х українська двомовна програма в Альберті залишалась на початковій стадії розвитку, з невеликими можливостями підготовки для учителів та з порівняно малими засобами. Як наголошується у цілях КІУСу, він зобов'язався від самого початку підтримувати двомовну освіту. У 1976 р. інститут почав координувати видання україномовних навчальних матеріалів для Міністерства освіти Альберти. Підвищення кваліфікації учителів стало наступним завданням. Співпрацюючи з Відділом освіти, КІУС створив навчальні методологічні курси для вчителів українських двомовних програм (запропоновані вперше в 1978 р.) і на початку покрив суми винагород для викладачів та кошти реєстрації учителів-учасників.

Допомагаючи громадським групам Манітоби й Саскачевану здійснювати успішний тиск на їхні провінційні уряди з питання впровадження двомовних програм, інститут організував річні міжпровінційні літні школи для україномовних учителів усіх трьох степових провінцій (перша відбулася у Вінніпезі 1980 р.). Місцевлаштування літньої

Д-р Богдан Кравченко, директор (1986—1991)

Д-р Андрій Горняткевич, науковий співробітник

програми щороку мінялося, щоб зробити її якомога доступнішою. В Едмонтоні, КІУС провадив багато організаційної праці, щоб створити комітет «Альбертські батьки за україномовну освіту».

Під час другого року (1977—78) свого існування інститут влаштував першу річну конференцію про українців у Канаді. Конференція «Ukrainian Canadians, Multiculturalism and Separation» відбулася в Едмонтоні і зібрала 100 учасників з усієї Канади. В одному зі зжвавих засідань брав участь міністр культурного розвитку провінції Квебек Каміль Льюрен. На наступних конференціях обговорювалось багато аспектів українського досвіду в Канаді, включаючи культуру, релігію, письменство, соціальні зміни, ранню і післявоєнну імміграцію та міжвоєнні роки.

Перша міжнародна конференція в серії про Україну та її сусідів відбулася у Мак-Мастерському ун-ті (Гамільтон, Онтаріо) в жовтні 1977 р. На ній розглядалися взаємини України і Польщі, що зібрало провідних науковців з усієї Північної Америки та Європи. Пізніші конференції, які зосереджувалися на взаєминах з євреями, німцями і росіянами, приваблювали визначних науковців у різних ділянках з усього світу і допомагали інтегрувати українознавство в світове академічне русло.

У 1978 р. КІУС запропонував свої перші виїзні залікові заняття мешканцям смуги українського поселення на схід від Едмонтону, але скоро переключив свої виїзні програми на незалікову форму занять, лекцій та семінарів, які стали більш популярними. Щороку влаштовувалась серія пересувних лекцій у різних частинах країни, включно з Брітанською Колумбією, трьома степовими провінціями й Онтаріо. Темі змінювались: від традиції українського Різдва до політики в Україні після Сталіна. Одним з першочергових завдань був розвиток бібліотечних ресурсів в Альбертському ун-ті та інших університетах Канади. Бібліотечні матеріали з українознавства не були достатніми (наприклад, у 1977 р. Бібліотека Альбертського ун-ту передплатила всього 5 українсько-канадських газет), лише з кількома

науковими бібліографіями. Це перешкоджало науковцям і студентам провадити дослідження у цій ділянці. Співпрацюючи з бібліотекою щодо розширення її фондів, виділяючи дотації на придбання джерельних матеріалів та підготовку бібліографій, інститут допоміг покращити цей стан.

Протягом багатьох років інститут надавав пряму фінансову допомогу університетській бібліотеці на придбання книжок та інших ресурсів. Приватні збірки — подаровані КІУСові безцінні колекції рідкісних і давно виданих видань, зокрема з передвоєнного та міжвоєнного періоду, — були передані Бібліотеці Альбертського ун-ту та іншим університетським бібліотекам для поповнення їхніх фондів.

Успішна атестація

При кінці третього року існування, інститут пройшов унутрішню університетську атестацію і отримав високі оцінки. Атестаційна комісія хвалила КІУС за досягнення значно більших успіхів, ніж передбачалось спочатку. «Ми приходимо до висновку, що заснування українського інституту було сміливо задуманою творчою ідеєю національного (або ширшого) значення і що підрозділ ефективно управлявся». Пройшовши випробувальний період, КІУС став складовою частиною університету під юрисдикцією віцепрезидента з наукових досліджень, а урядовий бюджет на його діяльність став частиною річного операційного бюджету університету.

У 1982—83 р. КІУС zorganizував архівну програму (частково тому, щоб дати раду зі значною кількістю приватних документів про життя українсько-канадських організацій (1920—1960) та інших архівних матеріалів, зібраних у рамках великого проекту усної історії, який розпочали на початку того року). Мета програми: публікація дослідчих довідників про каталогізовані матеріали, підготовка обширних довідників до архівних фондів, мікрофільмування найважливіших збірок, встановлення місцезонаштування важливих збірок і влаштування їхньої передачі до

Христина Єндик,
адміністративна
помічниця (у штаті
КІУСу з 1978 р.)

існуючих архівів.

Інститут надавав фінансову підтримку для каталогізування архівних матеріалів різними університетам, включно з Карлтонським та Торонтським ун-тетами; публічним інституціям, як Національний архів Канади, і українським організаціям, як Осередок української культури і освіти у Вінніпезі та Українська вільна академія наук (Нью-Йорк). Три роки пізніше, завдяки Архівному вічному фондові ім. Стефанії Букачевської-Пастушенко, було створено постійно базу для програми, в рамках якої щороку продовжують виділятися дотації для архівних проєктів. За останні роки були каталогізовані й мікрофільмовані важливі архівні збірки в Україні.

Громадський профіль

Під час відзначення п'ятдесятої річниці (1982—83) штучного голодомору в Радянській Україні, інститут поставив завдання підняти рівень громадської свідомості про голод, в якому було знищено мільйони українців. Було влаштовано три виїзні лекції, з якими виступали д-р Джеймз Мейс, гарвардський спеціаліст у цій ділянці; Богдан Кравченко, асистент директора КІУСу, і торонтський історик та письменник Марко Царинник. Д-р Кравченко допоміг редагувати додаток до газети «Edmonton Journal», присвячений голоду, і був головою спеціальної комісії Комітету українців Канади, яка влаштувала відзначення в Едмонтоні, включно з відкриттям пам'ятника перед будинком Міської ради.

Протягом 1980-х років інститут продовжував користуватися високим авторитетом серед громадськості, і досліді його науковців про сучасні події ставали все більш популярними поза академічними колами. Наприклад, засоби масової інформації інтенсивно цитували працівників КІУСу. Їх запрошували виступати з доповідями на тему звинувачень українців у воєнних злочинах (після того, як Комісія розслідування воєнних злочинів, сформована федеральним урядом, почала свої засідання у 1985 р.). Коли у квітні 1986 р. трапилася чорнобильська катастрофа, д-р Дейвид

Марплз, тоді науковий співробітник КІУСу (чий книжки про Чорнобиль, опубліковані КІУСом та Видавництвом Альбертського ун-ту, здобули міжнародний резонанс) був визнаний найавторитетнішим експертом з цієї проблеми в усій Північній Америці.

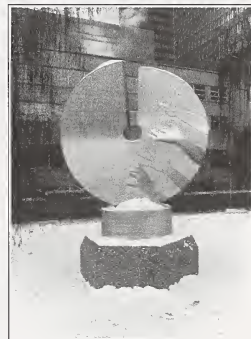
Але менше щастило КІУСові з його зусиллями заявити про свою присутність в Україні. У своєму восьмому річному звіті, директор КІУСу Манолій Лупул критикував брак поступу в організації програми наукових обмінів з Україною, незважаючи на повторювані Оттавою спроби.

В 1984—85 р. інститут уже мав репутацію національного масштабу. Більше як половина його конференцій були проведені в університетах поза Альбертою. Стипендії, пропоновані КІУСом на конкурсній основі, отримували студенти з усієї країни (72 відсотки аспірантських і 63 відсотки студентських стипендій були виділені поза стіни Альбертського ун-ту). Підтримувались дослідчі проєкти з Канади та з-поза її меж: зі США, Ізраїлю, Німеччини, Франції, Англії, Польщі, Чехословаччини, Швеції та Китаю.

Після закінчення другого терміну директорування д-ра Лупула, його змінив д-р Богдан Кравченко, який займав цю посаду наступні 5 років. Розпад Радянського Союзу, що надходив, розпочав захоплюючий новий період для інституту, бо почали розквітати зв'язки з академічними інституціями і науковцями України.

Видавництво КІУСу почало публікувати праці українських науковців і письменників, і його видання були позитивно рецензовані в газетах та періодиці України. Це створило попит, який КІУС спочатку намагався задовольнити, надсилаючи безкоштовно книжки будь-кому в Україні, хто просив їх (політика добросердя, яка з потоком запитів була вимушено скасована). Питання продажу не розглядалося, тому що українська грошова одиниця не могла бути конвертована.

Маркетинг книжок не був єдиною чи найбільшою проблемою інституту у взаєминах з Україною. Стара радянська бюрократія залишалася тут головним каменем спотикання, про що чітко говориться у 13-му річному звіті: «Зв'язки з Україною неминуче

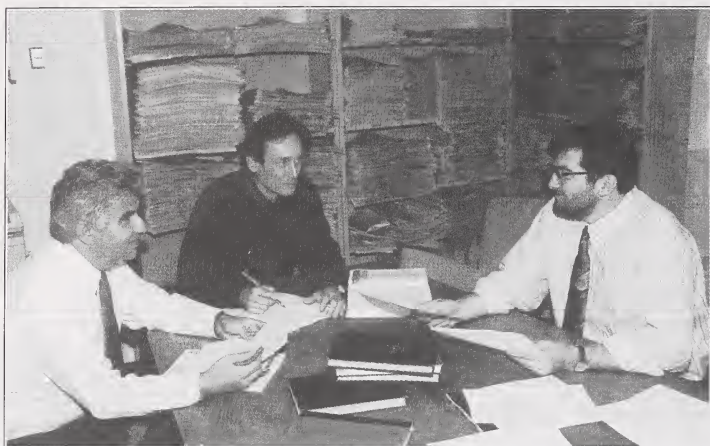

Пам'ятник на відзначення штучного голодомору перед будинком Міської ради Едмонтону

Пам'ятник українцям-першопоселенцям у Селі спадщини української культури

Обговорюються енциклопедичні гасла. Д-р Зенон Когут, директор КІУСу (ліворуч), д-р Богдан Клід (у центрі), тогочасний асистент директора, і д-р Сергій Плохій (праворуч), тогочасний науковий співробітник

супроводжувались труднощами з причини безнадійної неефективності системи. Працівники інституту могли б написати книжку про різноманітні пригоди, які вони мали в їхніх справах з Україною». У той же час, листи, пропозиції і відвідувачі продовжували прибувати. На 1989—90 р. КІУС перетворився в ключовий пункт зупинки для науковців, які подорожували з України в Північну Америку. За той рік КІУС відвідали майже 100 науковців тільки з однієї України.

У той час, коли одна лише кількість відвідувачів була часом приголомшуючою, КІУС також надихали і збагачували дослідження, семінари і лекції, публікації та інформації відомих письменників (як Іван Драч, Олесь Гончар, Ліна Костенко і Михайлина Коцюбинська), режисерів (Олесь Янчук), дипломатів (Левко Лук'яненко, перший український посол до Канади і колишній дисидент та політичний в'язень), політиків (Дмитро Павличко, депутат Верховної Ради України; Анатолій Богомолов, який очолював реформи державної служби України), а також, безумовно, провідних науковців (д-р Володимир Василенко, експерт з міжнаrodnіх відносин; проф. Олександр Светлов, авторитет з кримінального права, і к. і. н. Ярослав Грицак, директор Інституту історичних досліджень при Львівському ун-ті).

Незважаючи на 10 відсотків скорочення

бюджету в 1987—88 р., внаслідок першої великої — і дуже успішної — кампанії збору коштів, програми інституту розширилися. У 1987 р., на основі Вічного фонду, заснованого Клубом українських професіоналістів і підприємців Едмонтону, було створено Методичний кабінет української мови (МКУМ). МКУМ, до якого увійшов Осередок засобів української мови, почав видавати програму «Нова», новаторську і всеохоплюючу серію україномовних матеріалів для двомовних програм.

Центр досліджень історії України ім. Петра Ячика зміцнив дослідчу працю інституту в ділянці ранньомодерної історії України (XVI—XVIII ст.ст.). Центр було створено в 1989 р. на основі 1 мільйона доларів, пожертвованого торонтським підприємцем Петром Ячиком, і доповненого альбертським урядом у відношенні 2:1, що склало суму 3 млн. дол. Почалася праця над англomовним перекладом авторитетної, десяти томної «Історії України-Руси» Михайла Грушевського. Рік пізніше було засновано Програму вивчення сучасної України ім. Стасюків — наслідок щедрої пожертви родини Стасюків. Першим великим проектом програми стало міжнародне дослідження українсько-російських взаємин, розпочате при співпраці Кельнського ун-ту (Німеччина) та Інституту ім. Гаррімана при Колумбійському ун-ті (США).

Знаменна віха

1991—92 р. став знаменним роком як святкування Сторіччя українського поселення у Канаді та досягнення Україною незалежності. КІУС відзначив українсько-канадське сторіччя конференцією про українське життя у Канаді між 1924 і 1951 роками, а також спонсорувавши разом з Чернівецьким ун-том конференцію про міграцію українців до Північної Америки після 1981 р. Була також опублікована праця Ореста Мартиновича «Ukrainians in Canada: The Formative Years, 1891-1924», детальне, новаторське дослідження про досвід першопоселенців. Нова постійна посада з українсько-канадських досліджень, спільна з Відділом історії, була зайнята д-ром Франсес

Свиріпою (колишньою науковою співробітницею КІУСу).

Проголошення Україною незалежності знову дало їй місце на карті світу і створило нові випробування для штату КІУСу, який наводнювали запити про інформацію та інтерв'ю від західних урядів та засобів масової інформації. Рік пізніше інститут пристосувався до значних змін, що відбувалися, і за допомогою цільових, здебільшого приватно фінансованих програм (як Фондація розвитку науки в Україні), впорядкував свої зв'язки з Україною.

У 1991 р. д-р Кравченко взяв відпустку і згодом зайняв посаду директора Інституту державного управління і самоврядування у Києві. Протягом наступних трьох років КІУС управлявся двома діючими директорами: д-ром Франком Сисиним, випускником Гарварду і спеціалістом з ранньомодерної української історії, та д-ром Зеноном Когутом, істориком, спеціалістом з XVIII ст. Д-р Когут прийшов до КІУСу 1992 р. з досвідом праці аналітика радянських справ у Бібліотеці Конгресу та уряді США. У липні 1994 р. він став третім директором КІУСу.

Структурні зміни

В КІУСі були впроваджені структурні зміни: його було розділено на 9 автономних підрозділів, кожен з яких відповідає за спеціальну програму або проект. Дальші скорочення бюджету (за останні 10 років інститут утратив третину свого університетського бюджету) зробили операційний бюджет КІУСу ще більш залежним від доброчинства жертводавців з усієї Канади і США. До сьогодні засновано 32 іменні та цільові фонди, з загальною сумою капіталу майже 11 млн. дол. — обнадійлива ознака підтримки української громади. Джерела приватного фінансування складають зараз половину операційного бюджету інституту.

У 1996 р. КІУС святкує своє двадцятиліття з вражаючими досягненнями. Найбільше з них — публікація п'ятитомника «Encyclopedia of Ukraine», всеохоплюючої англomовної довідкової праці про Україну і українців, і одного з найбільших наукових проектів, які

Штат канцелярії КІУСу в Едмонтоні (зліва — направо): Оля Бригз і Еленор Вітюк, секретарки; Христина Ёндик, адміністраторка; Софія Лазар, стенографістка і бібліотекарка МКУМу

будь-коли брали на себе українці діаспори. КІУС опублікував понад 100 книжок і 58 дослідчих довідників, а за допомогою своїх стипендій і дослідчих дотацій підтримував працю близько 400 науковців і студентів у Канаді та за її межами. Він виділяє фінансування для поширення українознавства в університетах Канади, Бразилії та України, і через Методичний кабінет української мови продовжує служити важливою базою для україномовного шкільництва.

Від кінця 1980-х років інститут регулярно консультує уряд, ділові та академічні кола про розвиток справ в Україні, і підтримує українські наукові та урядові установи в їхніх зусиллях впровадити реформи. Нещодавно інститут розпочав свій найбільш амбітний проект в Україні, допомагаючи українським законодавцям у підготовці правових реформ. Проект отримав 2.2 млн. дол. фінансування від Канадського бюро міжнародного розвитку. КІУС вступає у своє третє десятиріччя як важливий світовий центр українознавства, і, безсумнівно, продовжуватиме відігравати суттєву роль у розвитку української ідентичності в XXI столітті.

Сьогодення і майбуття КІУСу

Інтерв'ю з директором, д-ром Зеноном Когутом

Яке Ваше бачення КІУСу?

Я розглядаю Канадський інститут українських студій як найпередовішу канадську і провідну в світі інституцію, яка присвячує свою працю відкриттям, зберіганню і поширенню знань про Україну й українців. КІУС є і продовжуватиме бути суттєвим джерелом знань для Альберти, Канади, міжнародної громадськості й України.

Яку роль відіграє КІУС в Альберті й Канаді?

КІУС — це породження канадського досвіду. На середину 1970-х років, українці були вже тут кілька поколінь, беручи активну участь у канадському політичному, діловому й академічному житті, але відчували, що їхня спадщина не має достатньої підтримки. КІУС було засновано, частково, з метою заповнити цю прогалину, забезпечити інтелектуальне знаряддя для плекання української канадської спадщини. КІУС досяг цього завдяки:

- 1) діяльності Методичного кабінету української мови (МКУМ), який розробив і публікує обширну серію україномовних матеріалів для двомовних шкіл Канади;
- 2) публікації підручників, енциклопедії, журналу і монографій з українських і українсько-канадських тем;
- 3) розвитку спеціальної програми для вивчення українців у Канаді, яка, в додаток до проведення наукових досліджень та публікації видань, за допомогою семінарів з української етнографії, танців, приготування їжі і навіть народного лікування досягає багатьох громад в Альберті та поза її межами;
- 4) прийняттю ролі провідника у поширенні українознавства в Канаді і впровадженні його в канадське академічне русло, внаслідок чого українознавство набуло в Канаді більш широке розповсюдження, ніж деінде;
- 5) сприянню контактам, обмінам і співпраці між Канадою та Україною (від часу української незалежності КІУС перетворився на головне джерело інформації для

Д-р Зенон Когут

канадського уряду, кількох провінційних урядів і, віднедавна, для канадських ділових кіл).

Яким чином КІУС служить міжнародній науковій громадськості?

Я вірю, що основна місія КІУСу полягає у тому, щоб бути провідником українознавства і знань про Україну в північно-американських та європейських наукових колах. КІУС виконує це завдання, опублікувавши обширну «Encyclopedia of Ukraine» англійською мовою, публікуючи у Видавництві КІУСу книжки та випускаючи «Журнал українознавчих студій», перекладаючи англійською мовою фундаментальну «Історію України-Руси» Михайла Грушевського та спонсоруючи конференції.

Зразком того, як інститут продовжує впроваджувати українознавство в русло світової науки, є «Українсько-російські контакти» — серія з чотирьох конференцій, влаштованих КІУСом спільно з Інститутом ім. Гаррімана при Колумбійському ун-ті (Нью-Йорк) та Східноєвропейським інститутом Кельнського ун-ту (Німеччина). Спеціалісти з Північної Америки, Західної Європи, України та Росії, більшість з яких

ніколи не розглядала українське питання як таке, мали змогу збиратися і обговорювати українську проблематику впродовж трирічного періоду. Такі конференції стимулюють наукову зацікавленість Україною та українським питанням.

Як би Ви охарактеризували взаємини КІУСу з Україною?

Спочатку, коли КІУС досліджував теми, що були заборонені в Україні, він виконував добровільну ролю українського замітника. Пізніше, коли були можливі перші спільні зусилля, КІУС пробував впливати і допомагати окремим науковцям або проектам у морі радянсько-марксистської ортодоксальності. З незалежністю відкрилися нові можливості для безпосередньої праці з науковцями та інституціями.

КІУС відкрив своє представництво в Україні, щоб наглядати за виданням трьох-чотирьох книжок на рік, як наприклад «Історичні есе» Івана Лисяка-Рудницького, «Кордони України: Історична ретроспектива та сучасний стан» Василя Боєчка, Оксани Ганжі і Бориса Захарчука та «Владімір (Зеев) Жаботинський і українське питання» Ізраїля Клейнера. Щорічно, на серйозній конкурсній основі (понад 100 претендентів) КІУС пропонує в Україні щонайменше 5 післядокторських дослідчих стипендій, які спонсують-ся багатьма жертводавцями. Фондація розвитку науки в Україні уможливорює кожного року приїзд у Канаду однієї особи з України. Надаються дотації для цілих інституцій, як Інститут історичних досліджень при Львівському ун-ті, який щедро підтримується Вічним фондом ім. Петра та Івanni Стельмахів.

Чи можете Ви ствержувати, що роля КІУСу в Україні поширюється за межі науки?

Так. Зі здобуттям Україною незалежності постало нове і суттєве питання, якою державою вона буде. Чи стане вона демократичною? З економікою приватно-підприємницькою, змішаного типу чи державного планування? Чи стануть українська мова і культура провідними, чи їх відсунуть на задвірки? КІУС, так само як українська громадськість, канадський уряд, канадське суспільство загалом не міг залишатися байдужим до цих питань. КІУС

хотів би бачити Україну демократичним суспільством з життєздатною економікою і квітучими українською мовою і культурою.

КІУС активно домагається здійснення цих завдань за допомогою таких проектів, як Проект парламентської співпраці, фінансований у більшості своїй Канадським бюро міжнародного розвитку. У рамках цього проекту законодавці та розробники політичного курсу України прибудуть до Канади на два тижні або довше для інтенсивної навчальної програми у певній ділянці, як, скажімо, банківська справа та управління фінансами, нафта і газ або сільське господарство, зі зрозумінням, що після повернення вони підготують законопроекти для реформування тих секторів економіки України.

Я б сказав, що майбутнє України лежить у розвитку міжнародної торгівлі та взаємин з іншими країнами, зокрема з Канадою. Ми б хотіли сприяти цьому розвиткові, і вже рухаємось у цьому напрямку, беручи участь у плануванні ділової конференції та ярмарку. Дуже важливо надавати обширні послуги не лише щодо українознавства, але й пропагування України.

Як Ви плануєте надавати ці нові послуги, в той час як інститут зазнає бюджетних скорочень?

Це серйозна проблема. У рамках скорочень асигнувань на вищу освіту в Альберті, ми зазнали за останні 3 роки 21 відсоток скорочень нашого бюджету. Беручи під увагу, що за директорування Богдана Кравченка бюджет уже було втято на 10 відсотків, університетський бюджет інституту зменшився майже на третину. Єдиний шлях компенсування цієї нестачі та розширення діяльності — це здобути контракти й збільшити наші вічні фонди. Проект парламентської співпраці принесе близько 2.2 млн. дол. федеральних коштів. Ми також зуміли забезпечити поповнення фондів новими щорічними надходженнями у сумі близько 250 тис. дол. Я, зокрема, дуже покладаюсь на зріст фондів, тому що вони засновані на віки, тоді як контракти — це добра і корисна річ, але вони мають обмеження у часі.

Чи Ви маєте стратегію для збільшення

фондів?

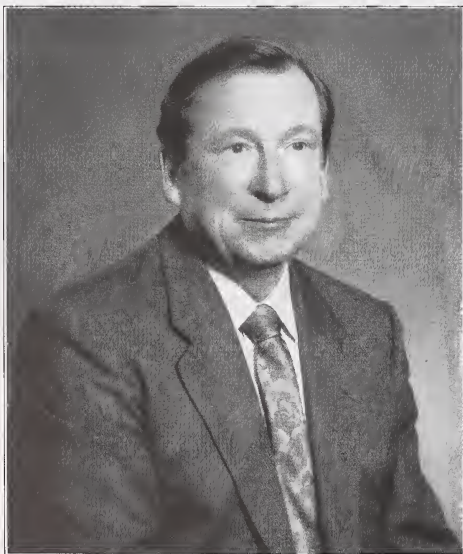
Головна стратегія — це донести відомості про інститут до української громади та до загалу населення. Жертводавці мають різні зацікавлення. Зараз дуже популярна підтримка проєкту Грушевського, коли томи (кожен окремо) спонсоруються окремими жертводавцями в сумі 100 тис. дол. Фондація розвитку науки в Україні об'єднує групу відданих меценатів, які вносять щорічно свої пожертви. З іншого боку, Програма дослідження українських церков, хоч і має цікаві плани, та не змогла до цього часу залучити головного жертводавця. Ми пробуємо якомога більше задовольняти певні зацікавлення жертводавців.

Яким Ви бачите майбутнє КІУСу?

Я — оптиміст. Цей оптимізм базується на тому факті, що в період найбільших бюджет-

них скорочень у цілій історії Альбертського університету, КІУС зміг розширити свій штат і діяльність. КІУС має згуртований штат співробітників і амбітні, добре опрацьовані програми на майбутнє. Більше того, ми користуємось підтримкою української громади й окремих доброчинців. Саме завдяки підтримці головних жертводавців, таких як Канадська фундація українських студій, Українська канадська фундація ім. Т. Г. Шевченка, Освітня фундація ім. П. Яценка, а також багатьох окремих доброчинців, КІУС буде спроможний продовжувати і розширювати свою діяльність. Їхній відгук до цього часу вселяє в мене глибоку віру в майбутнє. Ми віримо, що підтримка від провінційних і федерального уряду та від університету продовжуватиметься і зростатиме, наскільки дозволятимуть обставини.

Директор у 1976—1986 рр. Здобуто довір'я до інституту

Д-р Манолій Лупул

КІУС завдячує, до великої міри, своїм існуванням д-рові Манолію Лупулу. Після успішного лобювання української громади, університету, уряду Альберти та заснування центру українознавства, д-р Лупул був при-

значений першим директором і керував інститутом протягом першого десятиліття його становлення. Він сприяв заснуванню українсько-канадських досліджень як повноправної академічної дисципліни в той час, коли вони знаходились у ранній і вирішальній стадії свого розвитку.

Д-р Лупул, який належить до третього покоління канадців українського походження, народився і виріс у містечку Вилингдон (Альберта). Свою докторську дисертацію він захистив у Гарварді, і в 1958 р. почав викладати історію канадської освіти в Альбертському ун-ті. Після двох місяців, проведених у Східній Європі (під час відпустки 1967-68 рр.), він повернувся додому переконаний, що українці були під загрозою втрати своєї культури як на своїй батьківщині, так і в Канаді.

Д-р Лупул убачав в освіті незамінне знаряддя для плекання української ідентичності, починаючи з україномовних програм у початковій школі і продовжуючи університетським рівнем. Як більшість українців свого покоління, він вивчав українську мову в рідній школі, в позашкільний час та

у вихідні дні, але відчував, що програми спадщинних мов повинні бути невід'ємною частиною канадської системи публічної освіти. Він відіграв ключову роль у впровадженні української двомовної програми в Альберті в 1974 р.

На політичній арені д-р Лупул став пристрасним і впливовим пропагандистом багатокультурності, виступаючи в ролі голови комітету степового регіону, а пізніше, в 1970-х, — віце-голови Канадської консультативної ради з багатокультурності. Він присвячував свої організаційні та політичні здібності також для добра української громади, прийнявши на себе роль провідника Федерації українських канадських професіоналістів і підприємців, яка підтримувала інститут і через Канадську фундацію українських студій збирала гроші на проєкт «Encyclopedia of Ukraine» та інші наукові й освітні цілі.

Д-р Лупул погодився зайняти посаду директора КІУСу, хоча мав сумніви з огляду на відсутність за собою формальної академічної підготовки з українознавства. Його побоювання були даремними, тому що інститут швидко завоював першорядну репутацію у цій ділянці, зокрема, що стосується українсько-канадських досліджень, які щойно починали розвиватися. Як відзначав д-р Лупул у своєму першому звіті, на сході Канади в той час не було жодних українсько-канадських курсів університетського рівня, а на всьому Заході країни було лише два.

Під час його директорства інститут спонсорував річні конференції про історію українців у Канаді, і багато матеріалів цих конференцій були опубліковані Видавництвом КІУСу. Д-р Лупул був редактором 5 книжок з серії про українців у Канаді, включно з працею Ореста Мартиновича про ранні роки українського поселення у Канаді. Основа для книжки була закладена значно раніше, в рамках дослідження, ініційованого в інституті д-ром Лупулом, який також енергійно взявся за іншу важливу і здебільшого не вивчену тему в українсько-канадській ділянці: історія українських імігрантів у міжвоєнний та післявоєнний періоди. Ця тема знайде відображення у другому томі історії українців у Канаді, який появиться у Видавництві КІУСу.

Українці на жнивях на заході Канади

Від самого початку д-р Лупул передбачив загальнонаціональну місію КІУСу у розбудові українознавства і досяг значних успіхів у цьому: від розширення університетської бібліотеки та архівних зібрань до заснування нових курсів у канадських університетах. За допомогою регулярних лекційних виїздів по всій Канаді та факультативних курсів і семінарів інститут підтримував тісні зв'язки з українською громадою. Д-р Лупул використовував засоби інституту для дослідження нових напрямів розвитку українсько-канадської громади. Пильна увага приділялась питанню українських двомовних шкільних програм у Західній Канаді: розроблялись навчальні курси для вчителів і готувались матеріали для класних кімнат, включно з текстами початкових програм мовного навчання. Протягом своїх перших років на посаді директора д-р Лупул присвятив майже половину свого часу становленню й поширенню двомовної освіти.

Проєкт «Encyclopedia of Ukraine» був, без усяких сумнівів, найбільш амбітним завданням, за яке брався д-р Лупул, і про котре він сказав, характеризуючи його успішне завершення, що це «знак зрілості народу». Точний і вимогливий у своїх завданнях, він пишався здатністю інституту привабити талановитих молодих науковців і задоволено спостерігав розквіт їхніх кар'єр. Його найбільше засмучував той факт, що в перше десятиліття інституту двері України залишались здебільшого зачиненими. У 1986 р. д-р Лупул

повернувся до Відділу основ педагогіки.

Приємно, що його внесок у розбудову КІУСу був відразу визнаний адміністрацією університету. Після трьох років діяльності, коли переглядалась й оцінювалась праця інституту, д-ра Лупула було відзначено як ефективного, енергійного й високоздібного

керівника.

З часу свого виходу на пенсію, д-р Лупул подорожує, пише свої мемуари та насолоджується життям, зокрема, спілкуванням зі своїми внуками Лесею, Стефаном, Танею і Сабріною.

Директор у 1986—1991 рр.

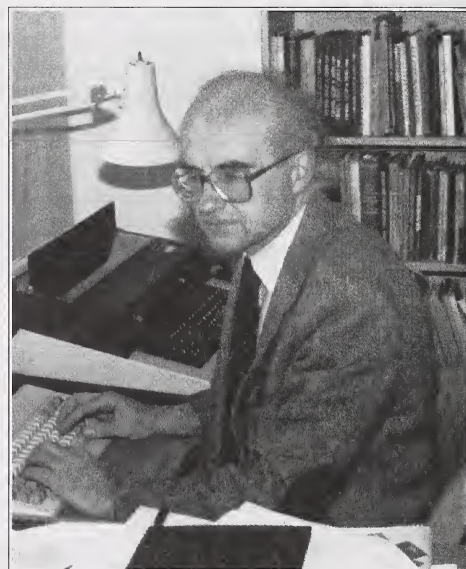
Розширено контакти з Україною

Богдан Кравченко прибув до Едмонтону в 1976 р., щоб зайняти посаду наукового співробітника КІУСу і розпочати свою академічну кар'єру. Фахівець у ділянці політики України ХХ ст., він продовжував працювати над своєю докторською дисертацією (яку захистив в Оксфорді).

Десять років пізніше він змінив д-ра Лупула, з яким уперше зустрівся у Торонтському ун-ті як активіст СУСКу (Союз українських студентів Канади), що займався питаннями багатокультурності. Перші кілька місяців директорування були найтяжчі, тому що бюджет інституту було скорочено на 10 відсотків.

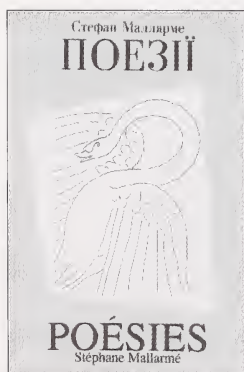
З необхідності, збір коштів став першочерговим завданням д-ра Кравченка. На щастя, він зміг здобути підтримку бл. п. Євгена Бориса (1904—1994), торонтського пенсіонера і колишнього підприємця з великим досвідом у цій ділянці. Пан Борис, якого було призначено директором збірки коштів для КІУСу, визначив потенційних жертводавців у Торонті й околицях, до яких потім звернувся д-р Кравченко. Як виявилось пізніше, цей підхід був ефективний: на протязі двох років він приніс інституту 6.3 млн. дол. капіталу вічних фондів. Кампанія збору коштів була ще досить успішною і тому, що існувала програма дорівнюючих дотацій Міністерства вищої освіти Альберти, яка додавала гроші у відношенні 2:1 (і яка відтоді була скасована).

Під час директорування д-ра Кравченка, в рамках інституту були засновані окремі підрозділи. На базі двох вічних фондів створено Методичний кабінет української мови та Центр досліджень історії України ім. Петра

Д-р Богдан Кравченко

Яценка. У підготовці до «життя після енциклопедії», Торонтське бюро проекту «Encyclopedia of Ukraine» було змінено на «Торонтське Видавниче бюро КІУСу», і працю над останніми томами енциклопедії прискорено. Розвивалася видавнича справа, і в 1989 р. було засновано Видавництво КІУСу як окремий підрозділ. До кінця 1989 р. КІУС опублікував 58 книжок, майже половина з яких була видана під час перших трьох років директорування д-ра Кравченка. Щоб здобути більше читачів та кращу рекламу, були підписані угоди співвидавництва з провідними видавцями за межами Канади, такими як «Макмілан Пресс» (Англія) і «Сейнт Мартинз Пресс» (Нью-Йорк). Було розпочато літературну серію з Оттавським ун-том.

Розпочато літературну серію

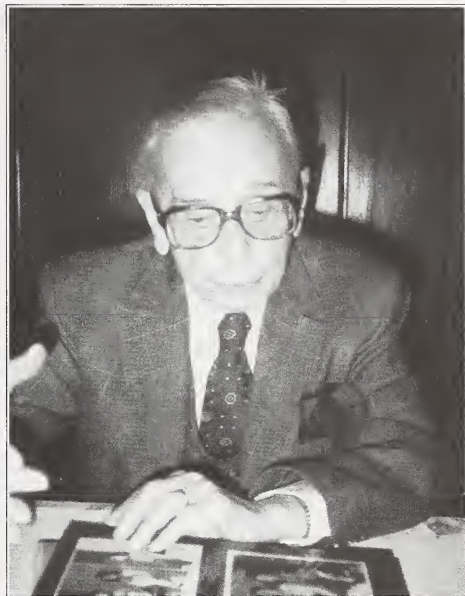
Україна стала головним пунктом уваги, коли політичні зміни уможливили багаті й різноманітні контакти. Ця зміна уваги відбивалася також особисті зацікавлення д-ра Кравченка та його академічну підготовку з питань сучасної України. У січні 1991 р. він узяв академічну відпустку, щоб працювати над монографією про історію Комуністичної партії України, навіть не мріючи, що під кінець року КПУ вже не існуватиме і що Україна стане незалежною. У наступні кілька місяців його захопив вир політичних подій, і він залишається й далі в Україні.

Під час першого року д-р Кравченко працював над розробкою політичного курсу для Консультативно-дорадчої ради при Верховній Раді України. Він допоміг заснувати і був протягом трьох років директором Інституту державного управління і самоврядування при Кабінеті Міністрів України, який готував перших у країні професійних державних працівників. У 1995 р. інститут було реформовано в Академію державного управління при Президентові України. Д-р Кравченко був призначений президентом Леонідом Кучмою віце-ректором академії.

Один з творців законодавства з питань державної служби України, д-р Кравченко був членом багатьох робочих груп і комітетів. Зараз він — голова Виконавчого комітету Міжнародної фундації «Відродження»; засновник і президент видавництва «Основи»,

найбільшого академічного видавництва України; виконавчий голова Міжнародного центру перспективних досліджень. Нещодавно його було призначено проректором Національного університету «Києво-Могилянська академія», першого недержавного університету України, із завданням розробити магістерські програми для кількох ділянок.

У грудні 1995 р., відзначаючи працю д-ра Кравченка в справі державного управління в Україні, Університет Північного Лондону вручив йому почесний докторат. Його присутність в Україні була дуже цінною для інституту в справі розширення контактів і пошуку нових програмних можливостей. Зразком цього є Канадський проект парламентської співпраці, що управляється в Україні Міжнародним центром перспективних досліджень, який очолює д-р Кравченко.

Пан Євген Борис, торонтський підприємець, який розпочав успішну кампанію збирання коштів для КІУСу

Перший академічний обмін з Україною (зліва — направо): д-р Дмитро Степовик, історик мистецтва, НАН України, Київ; д-р Кравченко; соціолог д-р Наталія Черниш і мовознавець Юрій Завгороднев зі Львівського університету

Українсько-канадські студії

Установлено високі стандарти

Д-р Франсес Свиріпа, директор

Українсько-канадські студії завжди були першочерговими у низці завдань КІУСу, і інститут, у дійсності, зайняв протягом двох останніх десятиліть провідні позиції в цій діяльності. На початку свого існування, КІУС організував річні конференції про українців у Канаді, де розглядалися різні аспекти їхнього досвіду: від релігійних традицій до культурного вираження і громадського життя. Було проведено багато важливих досліджень, і Видавництво

КІУСу опублікувало багато новаторських книжок, починаючи з праці Франсес Свиріпи «Ukrainian Canadians: A Survey of Their Portrayal in English-Language Works».

Щоб відзначити століття українського поселення в Канаді, в 1992 р. КІУС створив постійну посаду з українсько-канадських досліджень — призначення, спільне з Відділом історії (зараз — історії і клясики) Альбертського ун-ту. Д-р Свиріпа, колишня наукова співробітниця КІУСу, яка інтенсивно працювала у цій діяльності, була призначена на цю посаду і прийняла відповідальність за Програму українсько-канадських досліджень інституту. Д-р Свиріпа захистила свій докторат в Альбертському ун-ті в 1988 р., після удостоєння престижної Меморіальної стипендії ім. Ізаака Волтона Кіллема. Її друга книжка, «Wedded to the Cause: Ukrainian Canadian Women and Ethnic Identity, 1891-1991», була видана Видавництвом Торонтського ун-ту в 1992 р. і була на короткому списку претендентів Книжкової нагороди ім. Гарольда Адамса Інніса, щорічної нагороди федерального уряду в діяльності соціальних наук.

Мета Програми українсько-канадських досліджень — провадити і поширювати наукові дослідження, готувати рукописи для публікації і сприяти зберіганню архівних

матеріалів. Співпрацюючи зі студентами і аспірантами, вона допомагає також готувати наступне покоління у цій діяльності. Програма розширила обсяги своїх завдань далеко за межі університету, досягаючи української громади за допомогою численних лекційних поїздок, конференцій та семінарів і курсів з широкого спектру тем: від родинної генеалогії до інтернування українців у Канаді під час Першої світової війни.

Головний проект програми — це підготовка тритомної аналітично-концепційної історії українців у Канаді. Перший том, детальне дослідження Ореста Мартиновича раних років українських поселень у Канаді (1891—1924), було опубліковано Видавництвом КІУСу у 1991 р. Зараз робота просувається над другим томом, що охоплює міжвоєнний та повоєнний періоди (1924—1951), які до цього часу не досить досліджені істориками.

Підґрунтя для другого тому було закладено в 1982 р., коли інститут почав дворічний проект усної історії, провадячи інтерв'ю з провідниками громади, які були активні в українських організаціях у 1920—1960 рр. Щоб простежити значні події і проблеми міжвоєнного та повоєнного періоду, було розпочато багато інших дослідчих проектів, що дало цінний матеріал, який згодом буде включено в книжку. Наприклад, спеціальний, подвійний випуск (літо-зима 1991 р.) «Журналу українознавчих студій» присвячено дослідженням українців у Канаді в роки міжвоєнного періоду. Випуск, редактований д-ром Франсес Свиріпою, уміщує статті про еміграцію, театр, церковних провідників, злочинність серед молоді в сільських районах Альберти.

Другий том історії українців у Канаді подасть глибоку аналізу українсько-канадського досвіду після часів першого поселення: розширення зв'язків між першою і другою хвилями еміграції та англо-канадськими сусідами; зростання відчуття ідентичності; становлення громадських установ, які

відіграли чільну роль у українсько-канадському житті, та інтеграція у канадське політичне і соціально-економічне русло.

Тепер закінчується опитування про українсько-канадську ідентичність і порівняння ставлення до цього сільського та міського населення. Щоб дослідити стійкість і зміни в етнічній ідентичності, збереження культури та участь у громадському житті серед альбертських українців, Чарлз Гобарт, професор-емерит Відділу соціології Альбертського ун-ту, та д-р Богдан Кордан з Відділу політології Саскачеванського ун-ту аналізують базу даних, отриману на початку 1990-х років. Сьогоднішнє дослідження — це усучаснена версія подібного опитування, проведеного проф. Гобартом в 1963 р.

У квітні 1995 р., в Альбертському ун-ті було влаштовано конференцію про стан українознавства в Канаді. Більш ніж 60 науковців та аспірантів, які спеціалізуються у цій ділянці, зібралися, щоб обговорити важливі теми, які мають вплив на українські студії в університетах по всій країні, включно з питаннями скорочення бюджетів на вищу школу та впливом української незалежності.

Учасники погодилися розробляти спільні проекти і видання, а також дослідити потенціал дистанційного навчання, співпрацювати у розробці навчальних ресурсів і сприяти налагодженню стосунків між архівами в Канаді. Це була друга конференція з українознавства в Канаді, спонсорована інститутом.

У рамках діяльності в громаді Програма канадсько-українських досліджень підтримує екомузей «Калиновий край», що охоплює площу 15 тис. квадратних кілометрів у центрально-східній Альберті, найбільшій

смути українського поселення у Канаді, як розмаїтий історичний та культурний район. Підготовлено карти й брошури про важливі історичні місця, як наприклад хутір відомого українсько-канадського митця Василя Курилика в районі Вилингдону, або стежка індіанського народу крі, що веде на північний схід від Едмонтону, і якою пізніше послигувались продавці хутра і місіонери, а пізніше, на переломі століття, — поселенці-хлібороби.

Програма українсько-канадських досліджень продовжує пропонувати громаді семінари й курси. У 1995 р., в чотирьох центрах українського поселення на схід від Едмонтону (Вегревил, Смокі Лейк, Вілна і Торгілд), було організовано серію семінарів з популярних тем: українські страви, народне лікування, танці й родинна історія. Вони були дуже добре сприйняті й будуть повторені. Один з видів громадських послуг, пропонований програмою, користується найбільшою популярністю, — це генеалогічна інформація і семінари про дослідження української родинної історії.

Учні української школи містечка Федора, Альберта, липень 1923 р.

Українознавство в світі

КІУС робить значний внесок

Львів 1989 р.

В Україні та Східній Європі

Інститут зосереджує свою діяльність не тільки на розвитку українських студій у Канаді, але й далеко за її межами. Розпад Радянського Союзу, який припав на друге десятиліття існування КІУСу, уможливив установлення прямих зв'язків з дослідниками та науковими інституціями в Україні.

У 1988 р., завдяки ініціативі КІУСу, було підписано угоду про обміни між Бібліотекою Альбертського університету і Центральною науковою бібліотекою ім. В. І. Вернадського в Києві. Це дозволило придбати деяку серійну літературу, недоступну до цього часу, та дало можливість Видавництву КІУСу передрукувати декілька рідкісних бібліографічних довідників до українських газет. Окрім того, були встановлені зв'язки з Інститутом української археографії у Києві, завдання якого — публікувати джерельні матеріали з української історії. У листопаді 1994 р. ректор Національного університету «Києво-Могилянська академія» д-р Вячеслав Брюховецький відвідав КІУС і підписав угоду про співпрацю з Альбертським університетом. Унаслідок цього КІУС відіграє важливу дорадчу роль у розробці навчального плану магістерської програми з історії для цього університету, що стає одним з найпередо-

віших українських освітніх закладів гуманітарних наук.

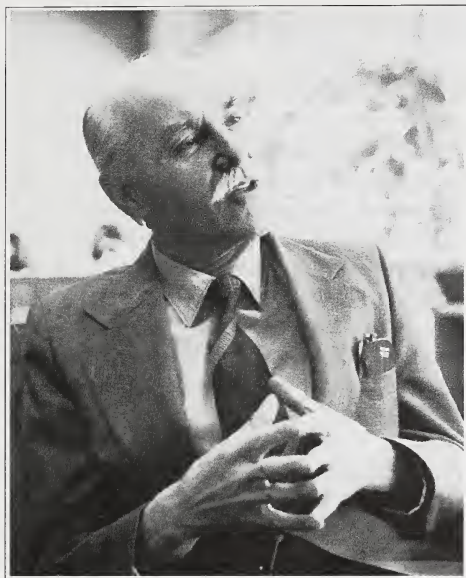
Місто Львів, серце національно свідомої Галичини, — інший головний осередок діяльності КІУСу в Україні. Згідно угоди про наукові обміни з Львівським університетом, декілька професорів і студентів Альбертського університету провели наукові відрядження у Львові. Три професори Львівського університету відвідали КІУС: соціолог д-р Наталія Черниш, дослідження якої про національну свідомість українських студентів було опубліковано Видавництвом КІУСу; мовознавець Юрій Завгороднев і спеціаліст з англійської мови Олександр Цювх, який пізніше розробив українознавчу програму для аспірантів при Канзаському університеті.

З допомогою фінансування з приходу Вічного фонду ім. Петра та Іванни Стельмахів, КІУС став головним спонсором діяльності Інституту історичних досліджень Львівського університету, заснованого 1992 р. Під керівництвом молодого директора, к. і. н. Ярослава Грицака, цей інститут відіграє динамічну роль у відродженні історичних студій і видань в Україні. Завдяки дослідним дотаціям КІУСу, Я. Грицак відредагував двотомник зібраних есе одного з найвизначніших істориків новітньої України, Івана Лисяка-Рудницького (1919—1984), співвиданого в 1995 р. Центром ім. Яцика та видавництвом «Основи» (Київ). Це перший випуск нової серії Центру ім. П. Яцика «Західня історіографія України». Окрім того, з 1994 р. з Фонду ім. Стельмахів виділяються щороку 2 стипендії для кращих студентів історичного факультету Львівського університету. Прихід з Меморіального фонду ім. Володимира Дилинського використовується КІУСом на виділення стипендій юридичному факультетові цього ж університету, і в 1996 р. четверо студентів отримали перші стипендії ім. В. Дилинського.

Дякуючи невтомним зусиллям письменника Івана Коляски з м. Суррі (БК), КІУС отримав більше чверти мільйона доларів на заснування Фондації розвитку науки в Україні, яка підтримує підвищення кваліфікації

Пан Петро Стельмах підтримує історичні дослідження

Іван Коляска, письменник, один із засновників
Фундації розвитку науки в Україні

професіоналістів. З 1991 р. заохочувальні стипендії цього фонду уможливили приїзд до КІУСу для досліджень Вікторії Єгорової з Інституту економіки (Донецьк), яка вивчала західну урядову політику щодо енергетичного сектору, зокрема, вугільного виробництва; Віктора Кушніра, економіста і колишнього управляючого філією «Укрінбанку» (Київ), який досліджував канадську банкову систему; Ярослава Глинського, старшого наукового співробітника Інституту прикладних проблем механіки та математики (Львів), який розробляє україномовні комп'ютерні курси для школярів-старшокласників; Валерія Полковського з Тернопільської академії національної економіки, піонера у розробці програм англійської ділової мови в Україні, та Ігоря Підкови, директора видавничої програми Інституту історичних досліджень (Львів).

З кінця 1980-х років, більше як 70 науковців і студентів в Україні отримали стипендії і дотації для підтримки їхніх досліджень. Десятки з них з різними цілями відвідали бюро КІУСу в Едмонтоні й Торонті. Декілька українознавців з Польщі, Словаччини, Румунії і Росії також отримали дотації. Зараз Інститут є загальноновизнаним як важливе джерело підтримки для відродження українознавства в Україні та Східній Європі.

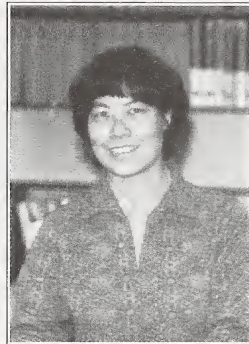
В інших країнах

КІУС підтримує дружні зв'язки з іншими центрами українознавства у Північній Америці. Щорічні зустрічі з директорами Українського наукового інституту Гарвардського університету стали вже традицією. Обидва інститути співпрацювали у справі передруку книжки Івана Лисяка-Рудницького «Essays in Modern Ukrainian History», основного підручника для університетських курсів з цієї теми.

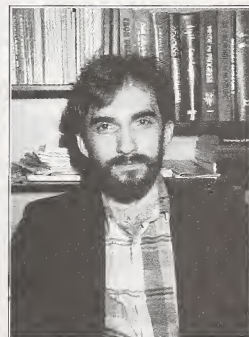
У 1990 р. тодішній директор КІУСу Богдан Кравченко відвідав українські громади в Бразилії та Аргентині. У Паранському федеральному університеті (м. Курітіба) він зустрівся з д-ром Володимиром Кульчицьким, який розробив перші україномовні курси в Бразилії. Д-р Кравченко влаштував для д-ра Кульчицького дослідницьку подорож до КІУСу; підготував угоду, за якою канадські спеціалісти з української мови поїхали до Бразилії, щоб допомогти в розробці навчального плану, і організував висилку українських книжок до Бразилії.

Контакти КІУСу з Китаєм почалися у 1980—81 рр., коли п. Джен Ї Юнь провела академічний рік у КІУСі, вивчаючи українську мову й літературу. Наступні контакти, ініційовані д-ром Петром Потічним, професором Мак-Мастерського університету в Гамільтоні, привели до фінансування КІУСом першого китайсько-українського словника, опублікованого 1990 р. у Бейджині. Після здобуття Україною незалежності, КІУС виділив дотацію проф. Чжао Юньчжуну зі Східньо-Китайського педагогічного університету (м. Шангай) для дослідження і підготовки короткої історії України для китайських студентів. Директор КІУСу Зенон Когут взяв участь у Другій міжнародній конференції з питань Китаю та України, яка відбулася у Бейджині в травні 1995 р. Під час цієї подорожі він також відвідав Шангай, де нав'язав багато контактів з членами Китайської асоціації українознавства та обговорив питання підтримки українознавчих проєктів у тій країні.

Окрім висвітлення ролі КІУСу на міжнародній сцені, такі ініціативи свідчать також про спроможність інституту допомагати поширювати розвиток українознавства у всьому світі.

Пані Джен Ї Юнь

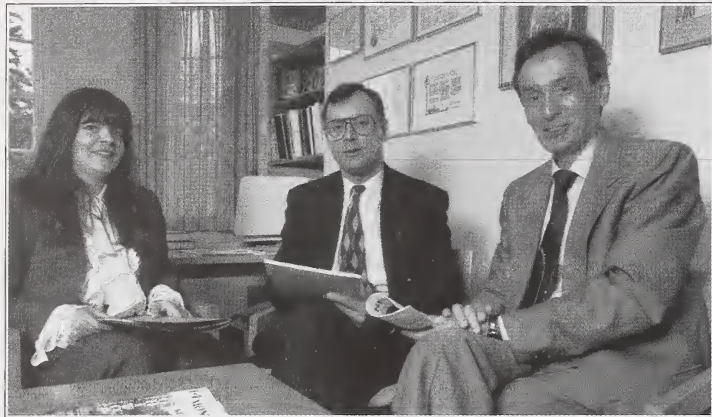

К.і.н. Ярослав Грицак,
директор Інституту
історичних досліджень
при Львівському
університеті

Парламентська співпраця

Сприяння демократизації України

Дмитро Якута, директор (у центрі), Марта Микисор (ліворуч)
і д-р Богдан Клід (праворуч)

КІУС розпочав 4-мільйонний Канадсько-український проєкт парламентської співпраці, який має сприяти українським законодавцям у поширенні демократичних реформ і ринкової економіки.

Протягом 3.5 років дії проєкту, до 120 українських законодавців та урядовців усіх рівнів — від Верховної Ради до міських рад — прибуде до Канади, щонайменше на 2 тижні, для інтенсивного ознайомлення з різними секторами економіки, такими як енергетика, сільське господарство, податкування, банківська справа і місцеве самоврядування.

Україна, яка успадкувала від колишнього радянського режиму неефективну законодавчу систему, вкрай потребує докорінного її перегляду. Необхідно прийняти величезну кількість законодавчих актів, які забезпечуватимуть її функціонування як демократичного суспільства і досягнення економічної стабільності. Брак належної законодавчої бази став головною перешкодою для іноземних капіталовкладень.

Канадське бюро міжнародного розвитку виділило 2.2 мільйонів — найбільшу частину кошторису проєкту. Очікується, що баланс, 1.8 млн., надійде від корпорацій, фондів та організацій, як і внесок у негрошовій формі від КІУСу, уряду та інших партнерів. Інститут керує проєктом, і його виконавчим директором є Дмитро Якута, едмонтонський правник, який працював над проєктами

в Україні і був задіяний у професійних обмінах правників, організованих Канадською правничою асоціацією. Колишній президент Альбертської провінційної ради Конгресу українців Канади, пан Якута співпрацює з координатором проєкту д-ром Богданом Клідом і адм. помічницею Мартою Микисор, а також з Радою директорів, очолюваною колишнім мером Едмонтону і лідером Ліберальної партії Альберти Лаврентієм Декором. Рада складається з політиків з усієї Канади та відомих осіб, які представляють багато українсько-канадських організацій.

В Україні партнерами КІУСу з управління проєктом є Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД), раду директорів якого очолює д-р Богдан Кравченко, колишній директор КІУСу, і Консультативно-дорадча рада при Верховній Раді України, очолювана д-ром Богданом Гаврилишиним. Незалежна, безприбуткова організація, МЦПД був заснований президентським указом у 1993 р. з метою допомогти українському уряду в ринковими реформами.

Упродовж часу дії проєкту будуть організовані шість освітньо-навчальних сесій (дві на рік) з вироблення політичного курсу або законодавчих тем, визначених пріоритетними українськими партнерами проєкту. Формуватиметься робоча група (до 20 осіб) з провідних законодавців, адміністраторів, державних службовців, технічних і правничих експертів з національного законодавчого органу, місцевих органів самоврядування, академічних інституцій і неурядових агенцій. Кожна група розпочне опрацьовувати узгоджені завдання, пов'язані з вибраною темою, ще в Україні, і потім прибуде в Канаду для проходження спеціальної, тематично-сплянової програми занять і праці. Рекомендації політичного курсу або законодавчі проєкти завершуватимуться після повернення групи в Україну.

Канадсько-український проєкт парламентської співпраці користується широкою підтримкою урядів трьох степових провінцій — Альберти, Саскачевану і Манітоби, а також бюра Спікера Палати Громад Канади.

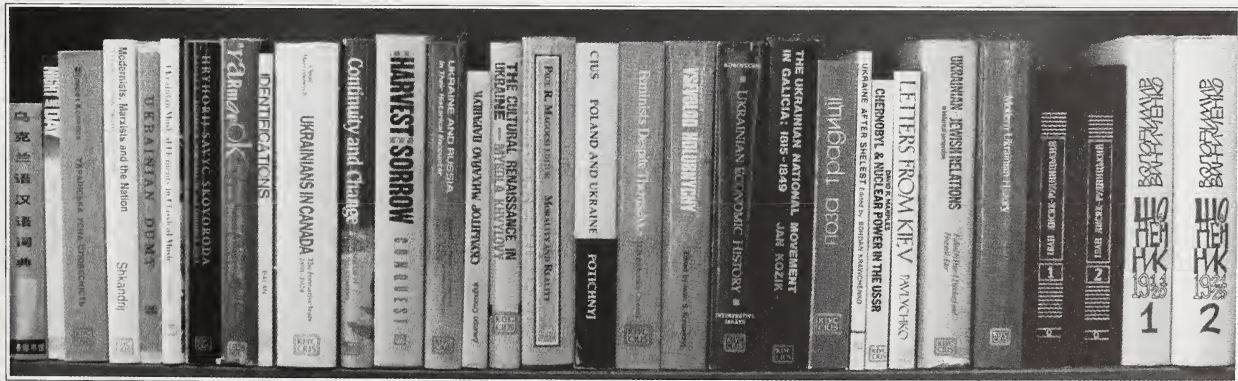
Видавництво КІУСу

Видавництво Канадського інституту українських студій є головним видавцем книжок про Україну і українців у Канаді. Це — наслідок двадцяти років послідовних зусиль з боку КІУСу та підтримки української громади. Від початку свого заснування КІУС завжди вважав видавничу справу складовою частиною свого мандату. Це було, справді, однією з головних причин створення інституту. На той час, існувала невелика кількість видань з українознавства. Бракувало навіть основних університетських підручників для навчання української мови чи історії.

Розвиток Видавництва КІУСу відбувався повільно, але неухильно. Найперші книжки, запропоновані інститутом, були опубліковані різними видавництвами за фінансової підтримки інституту. З роками, Видавництво КІУСу виробило власні потужності як у продукуванні, так і в розповсюдженні. У жовтні 1991 р. Видавництво стало частиною Торонтського Видавничого бюро КІУСу. Професор Максим Тарнавський з Відділу слов'янських мов і літератур Торонтського ун-ту став його директором. (Попередньо, у різні часи, цю посаду займали д-р Дейвид Марплз і Мирослав Юркевич).

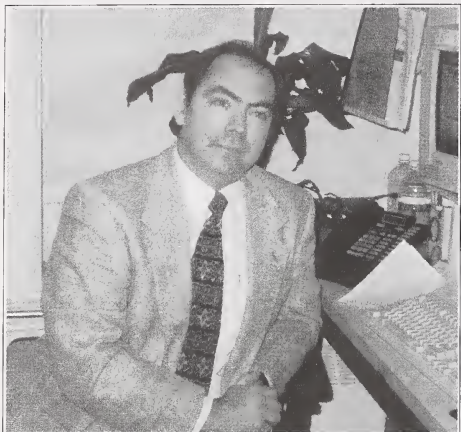
Сьогодні каталог Видавництва КІУСу налічує понад 100 книжок і дослідчих довідників. Значна кількість з них — важливі видання новаторських досліджень у різних ділянках науки:

- **Підручники.** Видавництво КІУСу опублікувало два найбільш широко вживані підручники української мови для університетів: «Modern Ukrainian» Асі Гумецької і «Ukrainian for Undergraduates» Данила Гусара Струка.
- **Українці в Канаді.** Видавництво КІУСу має довгу й визначну історію публікування у цій ділянці, що є однією з характерних особливостей інституту. Серед помітних успіхів можна назвати книжку Ореста Мартиновича «Ukrainians in Canada: The Formative Years, 1891-1924» і видання Манолія Лупула, Франсес Свиріпи та Ярса Балана. Також важливими є джерельні видання, такі як переклад спогадів Василя Чумера та покажчики до вінніпезького тижневика «Український голос» Ольги Войценко.
- **Українська історія.** Це — найпродуктивніша ділянка Видавництва КІУСу. Публікація англійського перекладу «Історії України-Руси» Михайла Грушевського буде найбільшим видавничим проектом, за який взялося Видавництво КІУСу. Очікується, що ця класична праця української історіографії стане тією точкою опори в ділянці ранньої української історії, від якої відштовхуватимуться багато майбутніх поколінь науковців. Попередні публікації Видавництва КІУСу, які мали великий вплив на праці з української історії,

Публікації Видавництва КІУСу

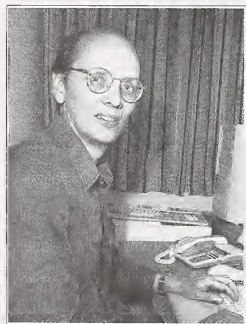

Проф. Максим Тарнавський, директор

включають: «Essays in Modern Ukrainian History» Івана Лисяка-Рудницького, «Galician Villagers and the Ukrainian National Movement in the Nineteenth Century» Івана Химки і праця «Ukraine during World War II: History and Its Aftermath», редагована Юрієм Божиком (яка побила рекорд Видавництва KIUSу щодо продажу, коли перший наклад

було вичерпано за 6 тижнів).

- Україна та її сусіди. Це стало особливо плідною серією для Видавництва KIUSу. До цього часу було опубліковано 4 томи, в яких розглядаються, відповідно, взаємини між українцями і росіянами, поляками, євреями і німцями.
- Новаторські монографії. Автори Видавництва KIUSу відкрили своїми працями нові ділянки досліджень: історії українських жінок (Марта Богачевська-Хом'як), Чорнобиля (Дейвид Марплз), українців у російській історії (Дейвид Сондерз), музикознавства (Яків Сорокер), російської добровольчої армії та українського питання (Анна Процик), військової угоди між Петлюрою й Пілсудським (Михайло Палій).
- Література. Досягнення Видавництва KIUSу у цій ділянці видавничої справи є справді вражаючими. Вони включають перші два томи щоденника Володимира Винниченка, збірку есеїв про філософа XVIII ст. Григорія Сковороду, «Modernists, Marxists and the Nation: The Ukrainian Literary Discussion of the 1920s» Мирослава Шкандрія і «Лекції з історії української літератури, 1798—1870» Миколи Зерова. Видавництво KIUSу також опублікувало низку антологій та перекладів. Готується видання конкордансу (алфавітного переліку слів з показником їхнього вживання) до поетичних творів Тараса Шевченка, укладеного Олегом Ільницьким та

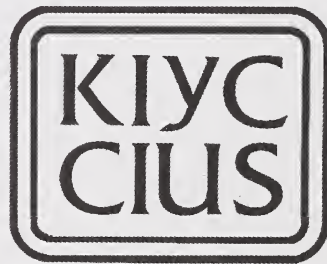

Пітер Матілайнен, адміністратор комп'ютерних систем бюро KIUSу в Едмонтоні і видавничий асистент

Юрієм Гавришем.

- Релігійні студії. Нещодавно створена в цій ділянці програма KIUSу може гордитися своїм першим і значним досягненням — «The Ukrainian Greek Catholic Church and the Soviet State, 1939—1950» Богдана Боцюркова, визначною працею про переслідування Української Католицької церкви режимом Сталіна.

Успіх Видавництва KIUSу вимірюється якістю його публікацій. Видавництво має кваліфікований і відданий штат. Роман Сенькус і Мирослав Юркевич, досвідчені і високофахові редактори, забезпечують якість і відшліфовують видання KIUSу. Пітер Матілайнен, комп'ютерний спеціаліст книгодруку, макетує тексти в книжки і забезпечує технічне обслуговування комп'ютерів видавництва. Христина Єндик і Оля Бригз відповідальні за продаж і зв'язки з покупцями. Таня Стех веде бухгалтерію Видавництва і провадить роботою торонтського бюро.

Але для успіху Видавництва не досить мати добрі наукові розвідки та кваліфікований штат працівників. Фінансування — третя складова, без якої перші дві не досягли б багато. Видавництво KIUSу користується широкою громадською підтримкою. Попередні дотації Вічного фонду клубу «Козбилд» і дотація Канадської фундації українських студій, виділена для видання двох томів «Історії України-Руси» Грушевського, — це лише два приклади активної громадської підтримки видавничої програми. Видавництво KIUSу й далі продовжуватиме покладатись на українську громадськість та ділові кола у справі підтримки його зростаючої видавничої програми.

«Журнал українознавчих студій»

Важливий форум для науковців та студентів

Перший випуск «Журналу вищих українознавчих студій» (з 1980 р. — «Журнал українознавчих студій» — «ЖУС») появився восени 1976 р. Задуманий як форум для аспірантів українознавства, що з'являвся би двічі на рік, він був заснований і спочатку готувався під наглядом проф. Юрія Луцького, співдиректора КІУСу, відповідального за бюро інституту при Відділі слов'янських мов і літератур Торонтського ун-ту (1976—1982). Роман Сенькусь, який щойно закінчив тоді магістерську дисертацію, був призначений першим відповідальним редактором журналу.

Завдяки відданості й редакторським талантам проф. Луцького та п. Сенькуся, журнал швидко завоював репутацію серйозного академічного видання. В 1979 р. він уже мав 800 передплатників. У 1980 р. журнал було перейменовано, щоб віддзеркалити той факт, що його авторами були не тільки аспіранти, але й досвідчені дослідники та нове покоління українознавців, яке починало відігравати провідну роль у цій ділянці.

У 1986 р., з прискоренням праці над «Encyclopedia of Ukraine», п. Сенькуся було звільнено від обов'язків редактора журналу, щоб він мав змогу повністю присвятити свій час праці старшого редактора енциклопедії. Протягом наступних семи років «ЖУС» редагувався трьома редакторами в Едмонтоні: науковими співробітниками Мирославом Юркевичем (1986—1989); Дейвидом Марплзом (1990) і Зеноном Когутом (1990-1992). У цей період було опубліковано три спеціальні випуски. У 1989 р. з'явився ювілейний випуск на пошану проф. Юрія Луцького. Його редагували запрошені редактори професори Едвард Бурштинський та Ралф Линдгайм з Торонтського ун-ту. У 1991 р., випуск присвячений українсько-канадським дослідженням відзначив століття українського поселення у Канаді і підняв багато питань і проблем, які до цього не обговорювались. Третій випуск, редагований запрошеними редакторами

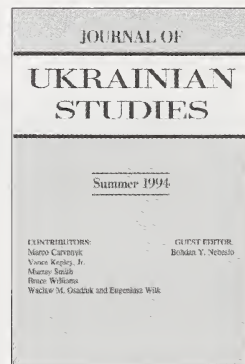
Душаном Беднарським, Зеноном Когутом і Франком Сисиним, з'явився 1992 р. і зосередився на ранньомодерній Україні, що віддзеркалило зростання зацікавленості у цій ділянці серед науковців Альбертського ун-ту.

Після закінчення видання енциклопедії восени 1993 р., п. Сенькусь відновив редакторство «ЖУСом». З того часу, публікуючи наукові праці в англійських перекладах і рецензії книжок, виданих в Україні, журнал відіграє все більшу роль як інформаційний форум для спеціалістів-українознавців в Україні.

«ЖУС» продовжуватиме рецензування досліджень і книжок у ділянці українознавства як західними, так і українськими науковцями. Він також продовжуватиме публікувати ті чи інші спеціальні випуски, як наприклад «Кіно Олександра Довженка» (1994 р., запрошений редактор Богдан Небесьо). Олександр Довженко вважається батьком українського кінематографу і одним із провідних режисерів в історії світового кіно. Доповіді Другої конференції Асоціації українознавства Австралії (1995 р., запрошені редактори д-р Марко Павлишин і д-р Дж. Кларк, Монашський ун-т в Мельбурні) обговорюють українську літературу, мову, історію та сучасну політику в Австралії. Випуск «Ukraine: Developing a Democratic Polity. Essays in Honour of Peter J. Potichnyj» (1996) редагує д-р Стефанія Шлек-Міллер, професор політології і заступниця декана Мак-Мастерського ун-ту. Спеціальний випуск, присвячений письменникові і філософу XVIII ст. Григорію Сковороді, появляється у 1997 р. за редакцією д-ра Майкла М. Найдана, професора української і російської літератури Університету штату Пенсильванія.

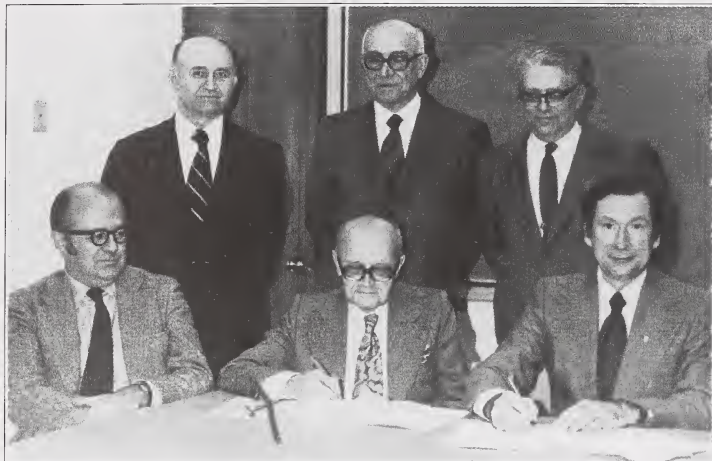
Роман Сенькусь, редактор «ЖУСу»

Енциклопедія

Важлива віха в історії КІУСу

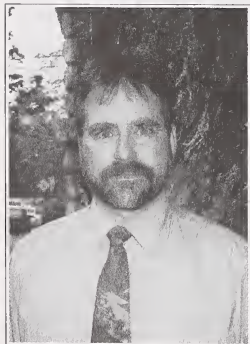

Підписання угоди про підготовку «Encyclopedia of Ukraine». Зліва направо: стоять — п. П. Саварин, д-р А. Фіголь, д-р І. Лисяк-Рудницький; сидять — д-р Ю. Луцький, проф. В. Кубійович, д-р М. Лупул.

Закінчення у 1993 р. видання «Encyclopedia of Ukraine» було одним з найбільших досягнень КІУСу і стало знаменною віхою в українській науці.

П'ятитомна енциклопедія, опублікована Видавництвом Торонтського університету, — це найбільш всеохоплююча до сьогодні англомовна довідкова праця про Україну, її народ, історію, культуру, географію та економіку, а також про українську діаспору. Вихід у світ цієї енциклопедії, що збігся зі здобуттям Україною незалежності, не міг бути більш своєчасним, забезпечуючи Захід, щойно розбуджений народженням нової держави і потенціалом України, важливим джерелом інформації.

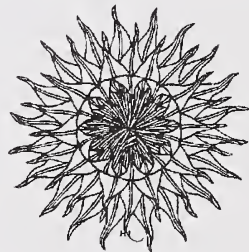
Енциклопедія була зініційована КІУСом, коли за кілька місяців після свого заснування, 4 грудня 1976 р., було підписано угоду з Науковим товариством ім. Шевченка (НТШ, Сарсель, Франція). Д-ра Манолія Лупула, тодішнього директора КІУСу, переконали взятися за цей проект бл. п. д-р Іван Лисяк-Рудницький, професор історії Альбертського ун-ту; д-р Юрій Луцький, професор-славист Торонтського ун-ту, і пан Петро Саварин, едмонтонський правник та визначний громадський діяч.

Андрій Макух,
редактор

Ніхто з цієї ініціативної групи чітко не уявляв об'єми завдання, яке чекало попереду. Звичайно підготовку й видання енциклопедії беруть на себе поважні академії наук, уряди або великі видавництва. Для малого дослідного центру, який ще тільки боровся за визнання, це було завданням колосальних розмірів. КІУС довірив своєму третьому партнерові, Канадській фундації українських студій (КФУС), заснованій Федерацією українських канадських професіоналістів і підприємців, збирати кошти для покриття видавничих витрат.

У первісному задумі «Encyclopedia of Ukraine» мала стати усучасненим перекладом «Енциклопедії українознавства», редактованої проф. Володимиром Кубійовичем, який очолював тоді НТШ у Сарселі. Згодом стало очевидним, що потрібно було вкласти значно більше праці, ніж планувалося спочатку. Необхідно було додати величезний об'єм нової інформації, зокрема до перших томів, опублікованих 20 років раніше і вже

застарілих. Проф. Кубійович зайняв посаду головного редактора і з допомогою своїх сарсельських дослідників почав готувати гасла українською мовою. Потім вони висилились до Бюра енциклопедії в Торонтському ун-ті для перевірки й перекладу. Д-р Юрій Луцький, англомовний редактор до 1982 р. розпочав проєкт у Торонтському ун-ті, і д-р Данило Гусар Струк привів його до завершення. Перший том був опублікований восени 1984 р., і перший наклад, майже 5 тис. примірників, було вичерпано на протязі трьох місяців.

По смерті д-ра Кубійовича в 1985 р., д-р Струк взяв на себе обов'язки головного

редактора і відповідальність за підготовку наступних томів, праця над якими зосередилась у Торонтському бюро проекту. Праця, розпочата еміграційними науковцями 40 років тому, була передана новому поколінню дослідників.

Другий том появився у 1988 р., майже 12 років після початку КІУСом проекту. Наступні три томи були підготовлені й випущені, в рамках упродовженого д-ром Струком плану, за 5 років.

Придбання нової комп'ютерної технології і чотирьох факсмашин покращило продуктивність. Було зформовано штат бюро з п'яти постійних дослідників та редакторів. У різні часи до штату входили наступні особи: Роман Сенькусь, Рома Янчинська, Борис Балан, д-р Тарас Закидальський, Андрій Макух, Наталія Стецюра-Кренциль і Ксенія Мариняк. Соня Марин, а згодом Марійка Пасека, Бориса Струк і Анна Біско забезпечували необхідну технічну підтримку бюро.

Дотримання запланованого терміну закінчення проекту восени 1993 р. вимагало надзвичайної віддачі енергії від д-ра Струка і решти штату проекту енциклопедії. Рішення д-ра Струка публікувати всі три томи одночасно, а не з інтервалами, було виправданим, взявши під увагу політичні зрушення, що сталися в Україні. Редактори напружували всі сили, щоб устигати з усе більш прискорюваними змінами, постійно переглядаючи і усуваючи гасла та додаючи новий матеріал.

Кінцевий продукт — понад 4 тис. сторінок — був спільним зусиллям більш ніж 500 канадських та закордонних науковців, редакторів, письменників, дослідників, картографів і комп'ютерних програмістів, багато з яких по жертвували свою працю задля блага проекту.

Незамінна фінансова підтримка була надана КІУСом, який вносив близько третьої частини річного бюджету 5-мільйонного проекту. Значні дотації були отримані від федерального уряду Канади і провінційних урядів Британської Колумбії, Саскачевану й Манітоби. Решту коштів було зібрано з добродійних пожертв українських установ та окремих осіб через КФУС.

«Encyclopedia of Ukraine» була оцінена

науковими рецензентами як високо авторитетна й ретельно об'єктивна довідкова праця про Україну. Листи з Держдепартаменту США, уряду України й багатьох інших агенцій та академічних інституцій підтверджують її корисність.

Проект, безсумнівно, завершено, але праця продовжується.

Готується іменний покажчик і додатковий том із статтями деяких кращих науковців України, та розглядається питання видання другої, усучасненої версії на компактних дисках «CD-ROM».

Д-р Струк продовжує бути головним редактором і директором Торонтського бюро КІУСу. Він розподіляє свій час між енциклопедією і викладацькими обов'язками професора слов'янських мов і літератур. Андрій Макух (зарплата якого покривалась на протязі п'яти років Українським центром засобів і розвитку Громадського коледжу ім. Грента Мак-Ювана в Едмонтоні) залишається бути редактором з цілоденним навантаженням. Доповнює групу адміністративна помічниця Таня Стех.

Д-р Данило Гусар Струк,
головний редактор, співдиректор КІУСу

Таня Стех,
адміністративна
помічниця

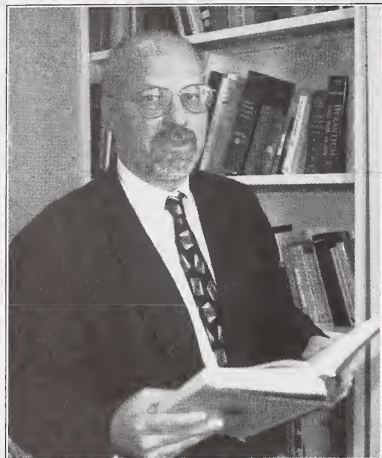

«Encyclopedia of Ukraine» — всеохоплюючий довідник

Центр ім. Петра Яцика

Підтримуються історичні дослідження

Д-р Франк Сисин, директор

Центр досліджень історії України ім. Петра Яцика був заснований у серпні 1989 р., завдяки щедрості торонтського підприємця і філантропа Петра Яцика.

Оцінюючи працю інституту, пан Яцик подарував КІУСові 1 мільйон доларів, доповнений двома мільйонами з Програми дорівнюючих дотацій уряду Альберти. (Освітня фундація, яка носить ім'я Петра Яцика, виділила також значні суми на розвиток українських студій при Гарвардському і Колумбійському ун-тах у США та Лондонському ун-ті в Англії.) Його посвята справі розширення українських студій була відзначена в 1995 р. врученням почесного докторату з права Альбертського ун-ту.

Д-р Франк Сисин, професор історії у Гарварді і спеціаліст з ранньомодерної (XVI-XVIII ст.ст.) історії України, став директором Центру. Д-р Сисин є автором праці «Between Poland and the Ukraine: The Dilemma of Adam Kysil, 1600-1653», дослідження про українського державного діяча, дипломата і релігійного провідника, який пробував досягти компроміс між польським урядом, котрий він підтримував, і запорозькими козаками. Д-р Сисин редагував багато книжок і спеціальних журнальних випусків, а також має низку публікацій з ранньомодерної історії України та історії церкви.

Незабаром Центр розпочав свій головний проект — переклад англійською мовою монументальної праці Михайла Грушевського «Історія України-Руси». Її 10 томів, які стали першою значною синтезою української історії, охоплюють

українську історію від її ранніх часів до половини XVII ст.

Ця обширна і авторитетна історія, опублікована понад 50 років тому, гідно витримала перевірку часом, і зараз переживає період відродження інтересу до неї в Україні. Праця повністю передруковується Інститутом української археографії Національної Академії наук України (НАНУ) в Києві. Сім томів уже перевидані накладом 100 тис. примірників кожний, і відразу стали найбільш ходовим виданням. Центр ім. Яцика, працюючи над своїм англійським перекладом, став одночасно співспонсором перевидання томів в Україні.

Переклад і редагування Грушевського — нелегке завдання. Шість перекладачів уже закінчили понад 60 відсотків усієї праці. Перший том, який охоплює історію України до першого тисячоліття н. е., подає більше 1 500 джерел багатьма мовами, включаючи грецьку, старосвєрейську, арабську і латину. Переклала його Марта Скорупська, відома перекладачка і редакторка, а професор історії Варшавського ун-ту Анджей Поппе став редактором-спеціалістом та упорядником бібліографії.

Д-р Сергій Плохій, колишній завідуючий відділом Інституту української археографії, був призначений редактором бібліографії. Була створена група міжнародних експертів-консультантів. Відповідальна редакторка проекту — Уляна Пасічник. Пані Пасічник, яка попередньо була редакторкою видань Українського наукового інституту Гарвардського ун-ту, працює у Торонтському Видавничому бюро КІУСу. Мирослав Юркевич, д-р Андрій Горняткевич і Душан Беднарський складають редакторський штат в Едмонтоні.

Щоб покрити витрати перекладу й друку праці Грушевського, потрібні додаткові фінансування. Дотація у сумі 60 тис. амер. доларів від Американської урядової наукової фундації (Вашингтон) дала не тільки фінансову підтримку, але й визнання

Пан Петро Яцик з дочкою Надією

важливості цього проекту. Канадська фундація українських студій (Торонто) виділила 50 тис. на покриття коштів друку. Декілька окремих добродійників вирішили спонсорувати по одному томові і подарували по 100 тисяч. Перший том з'явиться у 1997 р.

Центр ім. Петра Яцика також спонсорує дві серії видань: серію україномовних перекладів праць західних науковців про історію України і серію англомовних монографій. Він теж готує документальні публікації, головна увага яких зосереджується на джерельних матеріалах.

Серія «Західня історіографія України» публікується спільно з Інститутом української археографії, Інститутом історичних досліджень Львівського ун-ту та іншими українськими установами. Перший випуск серії — це «Історичні есе» бл. п. Івана Лисяка-Рудницького, знавця української історії ХХ ст. і колишнього співдиректора КІУСу. Двотомник з 60 зібраних праць був редагований к. і. н. Ярославом Грицаком зі Львова. Друга публікація, «Російський централізм і українська автономія: Ліквідація Гетьманщини, 1760—1830 роки» Зенона Когута з'явиться у 1996 р. Плянуються переклади видань Богдана Кравченка, Івана Химки та Ореста Мартиновича, які були опубліковані КІУСом.

Перша книжка в серії англомовних монографій — це «Ukraine between East and West: Essays on Cultural History (to the Early Eighteenth Century)» Ігоря Шевченка, базована на гарвардській серії його лекцій. Шість інших книжок знаходяться на різних етапах підготовки.

Підтримувались архівні проекти в Україні, а також у Москві й Варшаві, де було відкрито багато цінних архівних збірок. За останнє століття багато українських архівів було знищено або розпорошено. Віднайти їх і каталогізувати стало головною турботою дослідників і науковців. Центр ім. Яцика виділив кошти Львівському відділенню Інституту української археографії для опису та каталогізування українських архівів, вивезених зі Львова до Варшави під час війни.

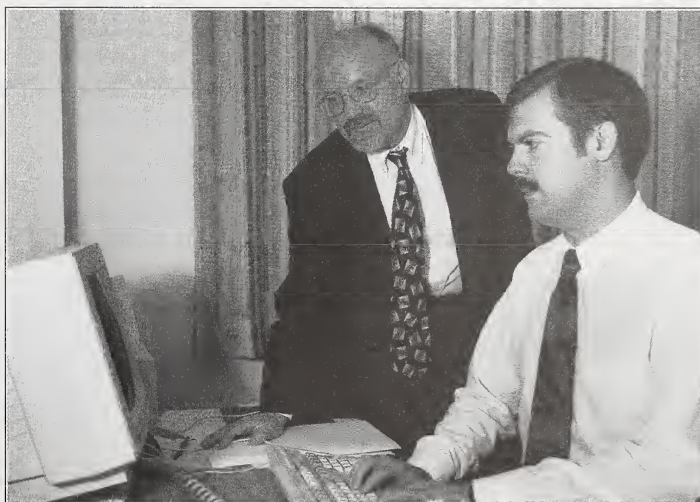
Львівські та московські вчені об'єднали

зусилля з Центром ім. Яцика в справі видання джерел з української історії XVII ст., які містяться у Російському державному архіві давніх актів у Москві. Збірка документів про комерцію і торгівлю у середньовічній і ранньомодерній Україні була опублікована у 1990 р. Збірка подає повний і живий опис щоденного життя і стосунків українців від XIV до середини XVII ст. З іншої діяльності — було виділено фінансування архівам Альбертського ун-ту, щоб каталогізувати архівні збірки Григорія Костюка, літературознавця і письменника, та Івана Майстренка, науковця і політичного діяча, чиї спогади були опубліковані Видавництвом КІУСу.

Було влаштовано декілька міжнародних конференцій та секційних дискусій, а в 1992 р. розпочалась серія семінарів. Зорганізовано академічні обміни з Дніпропетровським ун-том та Інститутом історії (Київ) НАНУ. Щороку Центр виділяє дослідчі дотації (майже 40 за останні 4 роки) і докторські стипендії з української історії науковцям з усього світу.

Уляна Пасічник,
відповідальна
редакторка

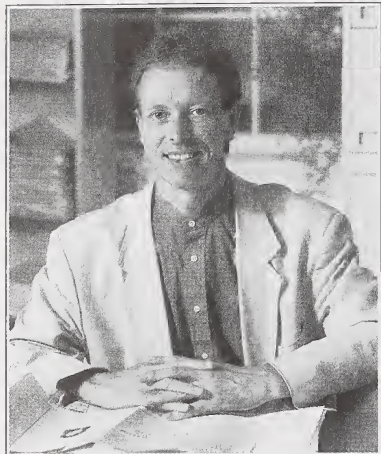

Д-р Сисин (ліворуч) з науковим співробітником Душаном Беднарським

Програма ім. Стасюків

Зосередження на сучасній Україні

Д-р Дейвид Марплз, директор

Програма вивчення сучасної України ім. Стасюків служить для наукової громадськості, уряду, засобів масової інформації та загальної публіки інформаційним центром про події в Україні. Вона також утримує архів України ХХ ст., здійснює дослідчі проекти, спонсорує та приймає науковців і лекторів, які працюють над темами сучасної України.

Програма була заснована в 1990 р. з приходу Вічного фонду ім. родини Стасюків.

Зараз її очолює д-р Дейвид Марплз, професор історії Альбертського ун-ту і колишній науковий співробітник КІУСу.

Враховуючи академічні успіхи інституту у вивченні сучасної України, він був ідеальним місцем для заснування такої програми. Зі швидкими змінами, які охопили Радянський Союз, КІУС став банком даних про Україну для урядових установ, засобів масової інформації, академічних інституцій і ділових організацій та центром притягання для академічних та офіційних відвідувачів з України до Канади та США.

Щоб отримати найновішу інформацію про Україну, в 1993 р. центр створив комп'ютеризовану базу даних. Використовуючи послуги Богдана Рекшинського з Нью-Йорку, за допомогою його електронної сторінки «Ukraine FAQ» («Часто поставлені питання про Україну») інформація постачається близько 600 передплатникам, включно з газетою «Ukrainian Weekly». З огляду на підвищену зацікавленість такими послугами, інформаційний центр передбачає створення у недалекому майбутньому своєї власної електронної сторінки.

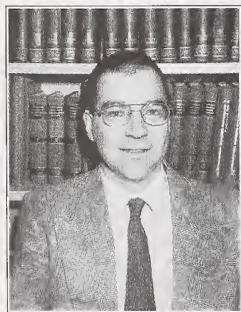
Під час відзначення 10-х роковин Чорнобильської катастрофи у квітні 1996 р., інститут наводнили запити від засобів масової інформації з усієї Канади та США. Відповідав на них д-р Марплз, міжнародний автори-

тет з питань Чорнобиля та атомної енергії в Україні і колишньому Радянському Союзі. На протязі двох місяців він дав більше ста інтерв'ю, викладав свої думки в багатьох газетах, включно з «Los Angeles Times» та «Edmonton Journal», і виступив з десятьма промовами перед українськими організаціями, в школах та університетах, включно з Колумбійським та Йельським ун-тами (США), Альбертським і Торонтським ун-тами та Університетом ім. Мак-Гила (Монреаль). За два десятиріччя існування інституту це був найінтенсивніший прояв уваги до нього з боку засобів масової інформації.

Головне дослідче завдання Програми ім. Стасюків — дослідження українсько-російських відносин. Її попередній директор, д-р Зенон Когут, розпочав трирічний проект «Українсько-російські контакти», спільно зі Східноєвропейським інститутом Кельнського ун-ту (Німеччина) та Інститутом ім. Гаррімана Колумбійського ун-ту. Його метою було проаналізувати з історичної перспективи відносини між українським і російським народами та ідентичностями.

Понад 80 спеціалістів з ділянок українських і російських студій обговорювали специфічні питання на чотирьох конференціях, які чергувались між Кельном та Нью-Йорком. Проект отримав підтримку від Американської урядової наукової фундації (NEH) та Фундації ім. Гумбольта (Німеччина), яка разом склала 100 тис. амер. доларів. Матеріали четвертої конференції, присвячені сучасним українсько-російським відносинам, уже опубліковані Інститутом ім. Гаррімана у спеціальному випуску журналу «The Harriman Review».

У 1992—93 рр. програма здійснювала дослідження українців у Росії. Д-р Сергій Ціпко був найнятий науковим співробітником для вивчення значного українського населення у Росії, яке нараховує, за деякими підрахунками, 17 млн. чоловік і про яке мало що відомо. Результати були опубліковані

Д-р Сергій Ціпко

Видавництвом КІУСу в довід-нику «Ukrainians in Russia: A Bibliographic and Statistical Guide». Була також виділена дослідча дотація московському вченому Олександрові Грушевському для дослідження стану росіян в Україні — значної меншини, яка складає 22 відсотки всього населення.

Архів України ХХ ст. включає збірку друкованих і недрукованих матеріалів з України, переважно з кінця 1980-х років, які документують відродження та організацію українського національного руху. Більшість матеріалів подарована відвідувачами до Канади та привезена з подорожей в Україну. Деякі найменування, як наприклад виборчі памфлети, бюлетені місцевих відділень «Руху» та газети студентських клубів, є унікальними на Заході. Архів також придбав збірку з 2 тис. фотокопій документів Британського Міністерства закордонних справ про Україну та українців від 1917 до 1957 р. Збірка охоплює всі сторони політичного й економічного життя українців у Східній Європі ХХ ст.

Дотепер Програма ім. Стасюків випустила два видання: «Ukrainians of the Eastern Diaspora: An Atlas», що простежує історичну еволюцію та демографічний розвиток української діаспори в Російській імперії та СРСР, та бібліографічний і статистичний довідник про українців у Росії. «Ukraine, Russia and the Question of Nuclear Security», збірка доповідей міжнародних експертів на Світовому Конгресі досліджень Центральної та Східної

Євдокія Стасюк (1895—1987), заповіт якої склав основу Програми ім. Стасюків

Європи, який відбувся у Варшаві в серпні 1995 р., і редагована д-ром Марплзом, буде опублікована 1997 р. видавництвом «Westview» (Болдер, Колорадо) — провідним видавцем книжок про колишній Радянський Союз. Інша праця, «Twentieth-Century Ukraine», базована на серії лекцій, прочитаних д-ром Марплзом у Гарварді 1994 р., також майже закінчена і буде одним з перших підручників для коледжів та університетів, що вивчають сучасний період української політики.

Львів 1989 р. Передвиборчі збори

МКУМ

Методичний кабінет української мови

Директор МКУМу Маруся Петришин (у центрі) і штат працівників (зліва — направо): Оксана Котович, Мирослава Фодчук, Марко Мальований і Галя Цар

Методичний кабінет української мови (МКУМ) розробляє і видає матеріяли «Нова» — новаторську україномовну навчальну серію для двомовних шкіл. Окрім того, за допомогою семінарів «Нова» МКУМ бере участь у підготовці вчителів, а також утримує Осередок засобів української мови, де зберігається обширна збірка навчальних матеріалів з української мови (підручники, збірки

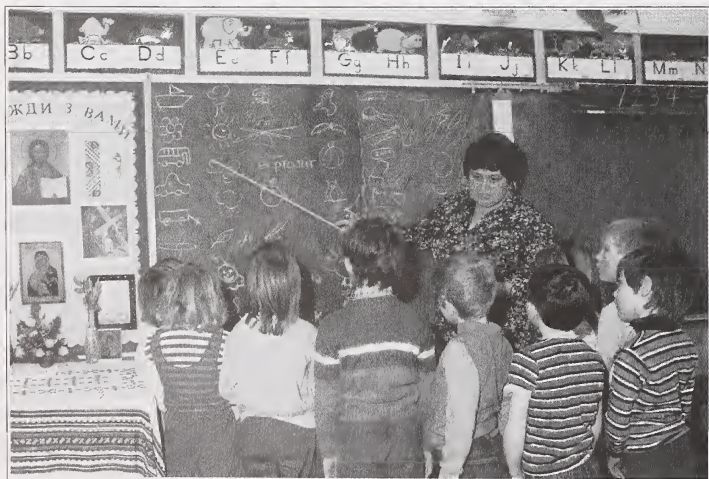
оповідань, довідники, дитячі журнали й ігри, касети, прозорки, платівки й відеокасети).

МКУМ був заснований завдяки створенню у 1987 р. Вічного фонду Клубу українських професіоналів і підприємців Едмонтону з сумою основного капіталу 200 тис. дол., але коріння його історії сягають часу заснування самого інституту, коли було створено Осередок засобів української мови (який тепер входить до структури МКУМу). У 1977 р. Оленка Білаш стала першою координаторкою осередку і працювала два роки, аж доки не повернулась до педагогічної аспірантури.

Двомовна програма, розпочата в цій провінції в 1974 р., спочатку не мала багато матеріалів чи вироблених методів навчання української мови неукраїномовних дітей. На противагу попередньому поколінню, яке зростало, здебільшого, в україномовному середовищі вдома, більшість учнів двомовних програм мали початкові або зовсім не мали знань з української мови. Д-р Білаш, провідний авторитет з навчання другої мови, розробила програму «Нова» для Міністерства освіти Альберти. Ця програма розрахована на дітей, котрі мають або початкові знання, або не мають жодних знань з української мови, а також на дітей, для яких українська мова є материнською мовою.

З допомогою групи експертів — спеціалістів з навчання другої мови та досвідчених двомовних учителів, МКУМ почав співпрацювати з Міністерством освіти Альберти в ділянці дальшої розробки «Нови» і випробування серії у класах. Видання експериментальних матеріалів «Нова» розпочалось у 1987—89 рр., коли МКУМ очолила Анна Біско. Видавничу працю продовжила і розширила Маруся Петришин, яка стала директором з 1990 р. (і донині). Шість років пізніше МКУМ прийняв на себе повну відповідальність за продовження розробки серії.

Дотепер опубліковано повністю матеріяли для 1, 2 і 3 клас. Розробляється читальна серія для 4, 5 і 6 клас і укладаються матеріяли для 7 клас. «Нова» вчить дітей розмовляти на основі усного запасу слів, який потім стає

Перша класа двомовної школи ім. св. Мартина в Едмонтоні

підґрунтям для програми читання і писання. Діти пізнають і засвоюють мову на різноманітних взаємодіючих заняттях. Вони слухають, дивляться, драматизують і говорять, потім читають і записують слова та концепції, розроблені в кожній навчальній частині. Навчальні ресурси, які доповнюють програму, включають діалоги, повторімітації, ігри, оповідання, розгадування і читання віршиків-ребусів — усе спеціально розроблене, щоб віддзеркалити зацікавлення певного віку та продовжити розвиток дитини.

«Нова», яка спершу розроблялась для двомовних шкіл Альберти, широко використовується двомовними та іншомовними програмами і рідними школами по всій Канаді і поза її межами. Її матеріалами зараз послуговуються провінції Саскачеван, Манітоба й Онтаріо, а також школи в США, Бразилії, Австралії, Польщі, Словаччині, Латвії, Франції і Росії. Підхід «Нови», який було високо оцінено, послужив моделлю для навчання інших мов, включно з мовами корінних народів Канади сіксіка і крі.

Одночасно з розробкою «Нови» та видавничою діяльністю, МКУМ співспонсорує інтенсивні семінари, координовані Анною Біско, де вчителі проходять підготовку з використання матеріалів програми. Семінари провадились по всій Канаді, а також у США і Бразилії. МКУМ забезпечує україномовні програми в Альберті та інших провінціях організаційною підтримкою, влаштовуючи для учителів, батьків та адміністраторів міні-конференції для обміну думками про важливі проблеми україномовної освіти. Ці зустрічі сприяють міжпровінційній співпраці у розробці ресурсів та пошукові розв'язок спільних проблем. Центр також приймав науковців-відвідувачів, які спеціалізуються у навчанні других мов, з Японії, Польщі, Бразилії та України.

Фінансова підтримка багатьох інституцій відіграла вирішальну роль у забезпеченні МКУМу необхідними засобами для видання якісних україномовних навчальних посібників. Коли в 1987 р. кабінет прийняв відповідальність за публікацію «Нови», у його розпорядженні не було багато грошей (30 тис. дол. на рік) та штату (одна посада на половину часу). Клуб українських про-

фесіоналістів і підприємців Едмонтону щедро жертвує щороку на видання матеріалів «Нова». Канадська фундація українських студій, заснована Федерацією українських канадських професіоналістів і підприємців, та Українсько-канадська фундація ім. Т. Шевченка (Вінніпег), що діє під опікою Конгресу українців Канади, також присвятили свою довготривалу підтримку кабінетові. Відділ мовних програм Міністерства освіти Альберти спонсорував розробку «Нови», тоді як Відділ багатокультурних програм Міністерства канадської спадщини та Міністерство освіти й навчання Манітоби фінансували різні частини програми. Товариство ім. єпископа Будки спонсорувало розробку україномовної серії «Бразиліє! Говоримо по-українському», оснований на методології програми «Нова».

Штат постійних працівників МКУМу складається нині з Марусі Петришин, директора, Марка Мальованого, видавничого редактора, і Софії Лазар, яка розподіляє свої обов'язки між бібліотекою, веденням канцелярії і стенографуванням та забезпеченням допомоги в адміністративних справах. Багато редакторів, учителів-розробників матеріалів, письменників, дизайнерів та спеціалістів з маркетингу працюють за контрактами і роблять свій внесок до праці центру.

Д-р Оленка Білаш,
авторка програми
«Нова»

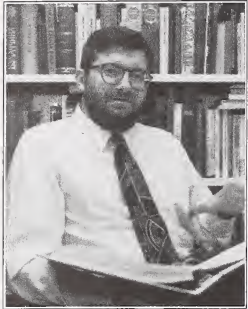

«Срібні нитки» — україномовний варіант книжки Марші Форчук-Скрипук «Silver Threads» (вид-во «Penguin»)

Досліди українських церков

Задовольняючи потреби сьогодення

Д-р Сергій Плохій,
директор

Потреба заснування програми дослідження українських церков була вже давно очевидною, зокрема, з огляду на початок релігійного відродження в Україні та постання українських церков як важливого фактору в утвердженні української незалежності. Українські церкви також відігравали ключову роль у збереженні української ідентичності в діаспорі.

Щедра пожертва д-ра Богдана Боцюркова, який подарував свою обширну бібліотеку та архів, дала інститутові поштовх до заснування у 1994 р. Програми дослідження українських церков. Д-р Боцюрків, колишній професор політичних наук Карлтонського ун-ту в Оттаві і відомий авторитет з історії українських церков, зібрав свою колекцію на протязі довгої і визначної академічної кар'єри. Збірка, що складається з багатьох унікальних матеріалів і документів, які стосуються українських церков, включно з виписками і фотокопіями документів із раніше закритих архівів комуністичної партії та КДБ, служитиме базою для наукової роботи програми.

Програма, керована д-ром Сергієм Плохієм, колишнім завідуючим відділом Інституту української археографії Національної Академії наук України, досліджуватиме історію українських церков в Україні і діаспорі, зокрема в Канаді; роль українських церков у формуванні української державності; історію відносин між церквою і державою. Вона провадитиме незалежні дослідження і сприятиме студіям та виданням інших науковців з цієї ділянки.

Перше видання програми і перше її досягнення — це праця д-ра Боцюркова «The Ukrainian Greek Catholic Church and the Soviet State, 1939-1950», що є авторитетним внеском у вивчення переслідування Сталіним Української Католицької Церкви. Монографія д-ра Андрія Кравчука про етичні вчення митрополита Андрея Шептицького також появиться у 1996 р. Спільно з Інститутом української археографії здійснюється проект видання збірки документів Першого Собору Української

Автокефальної Православної Церкви, проведеного 1921 р.

Додатково до видавничої справи, програма спонсорує конференції і участь у конференціях окремих вчених. Д-р Плохій взяв участь у кількох конференціях в Європі та Північній Америці, де виступив з доповідями про історію церковно-державних відносин в Україні та дав роз'яснення діяльності програми. У 1996 р. він був учасником шостої — і останньої в серії конференцій в Україні — про Берестейську унію, якою відзначалась 400-та річниця спроби об'єднання Католицької і Православної церков в Україні. В 1994 р. д-р Плохій і троє наукових співробітників КІУСу взяли участь у конференції про церкву і державу, організованій Українською правничою фундацією у Києві. Програма також співспонсорувала відвідини Альбертського ун-ту визначними науковцями, такими як проф. Софія Сенік з Папського Орієнтального інституту в Римі та проф. Джон Данлоп, старший дослідник Інституту ім. Гувера Стенфордського ун-ту в США.

Програма дослідження українських церков намагається створити постійну фінансову базу. У листопаді 1995 р. було засновано Товариство друзів Програми дослідження українських церков, співголовами якого є проф. Богдан Медвідський та добродійка Стефанія Юрківська. Д-р Плохій очолює програму на добровільній основі, приділяючи їй половину свого часу, та розподіляючи решту часу між Центром досліджень історії України ім. Петра Яцика, де він працює науковим співробітником, та Відділом історії і клясики, де він викладав курс «Церква і держава в Росії, Україні та Білорусі в ХХ ст.» Д-р Плохій є автором кількох книжок і багатьох наукових статей про українську церкву та історію релігії в Україні.

Іменні та цільові фонди

Громадська підтримка незамінна

Іменні та цільові фонди КІУСу подаються нижче за датою заснування. Сума основного капіталу — за станом на 15 серпня 1996 р. Основний капітал усіх фондів недоторканий. На різні проекти, стипендії та дотації використовуються лише річні відсотки.

Вічні фонди КІУСу відіграють вирішальну роль для діяльності інституту. Якщо Ви бажаєте внести пожертву або заснувати свій власний фонд, то просимо скористатися спеціальною формою, поміщеною у середині цього видання.

Вічний фонд ім. родини Лева Криси: \$32,682.00

Заснований у грудні 1981 р. Засновник: пан Лев Криси (Едмонтон, Альберта). Виділяється щорічна стипендія у сумі \$1,500.00 для студентів, які здобувають звання бакаляра з українистики та українсько-канадських студій.

Вічний фонд КІУСу: \$294,042.00

Заснований у вересні 1986 р. зі спадщини бл. п. Юрія Диби (Ванкувер, Британська Колумбія) і бл. п. Катерини Миськів (Едмонтон), з пожертв приватних осіб та установ Канади й США. Дохід фонду призначений на фінансування поточних проектів інституту.

Меморіальний фонд українських студій ім. Володимира й Дарії Кубійовичів: \$428,258.00

Засновано за заповітом зі спадщини бл. п. професора В. Кубійовича у листопаді 1986 р. Виконавці заповіту: панове Богдан Бігус, бл. п. Євген Борис, Омелян Тарнавський. Дохід з фонду використовується на проекти україномовної «Енциклопедії українства» та англомовної «Encyclopedia of Ukraine» і підтримку наукової діяльності Наукового товариства ім. Шевченка в Європі (Сарсель, Франція). У 1993 р., завдяки підтримці фонду появився у світ «Історичний атлас України» В. Кубійовича.

Меморіальний фонд ім. Марусі Онищук та Іванка Харука: \$71,176.00

Засновано в грудні 1986 р. Засновник: пан Петро Малофій (Едмонтон). До 1991 р. кошти цього фонду були направлені на розбудову українознавчих студій у Бразилії. Від 1991 р. виділяються стипендії студентам з українистики та дослідчі дотації науковцям, що працюють у цій ділянці.

Архівний вічний фонд ім. Стефанії Букачевської-Пастушенко: \$300,000.00

Засновано в січні 1987 р. Засновниця: пані Стефанія Букачевська-Пастушенко (Вестон, Онтаріо). Оплачуються архівні дослідження, упорядкування і каталогізування існуючих збірок та видання довідників.

Завдяки підтримці з річних приходів фонду досі підготовлено й опубліковано 22 дослідницькі довідники.

Вічний фонд Клубу українських професіоналістів і підприємців Едмонтону: \$600,125.00

Методичний кабінет української мови (МКУМ) розпочав свою діяльність у 1987 р. завдяки дарові Клубу українських професіоналістів і підприємців Едмонтону (фонд засновано у квітні 1987 р.). Оплачує розробку, видання й упровадження програм «Нова» для двомовних шкіл.

Вже опубліковані шкільні підручники для 1, 2 і 3 клас. Закінчується розробка і підготовка до друку матеріалів для 4, 5, 6 і 7 клас.

При співпраці факультету освіти Альбертського ун-ту МКУМ ініціював організацію курсів підвищення кваліфікації учителів двомовних програм. Програма цих курсів унікальна тим, що вона готує учителів, які пізніше самі розробляють шкільні програми, посібники й методичні матеріали.

Вічний фонд ім. Михайла й Дарії Ковальських: \$300,000.00

Засновано в грудні 1987 р. Засновники: панство Михайло й Дарія Ковальські (Вестон). Виділяються

дослідчі дотації та стипендії, а також покриваються кошти наукових видань.

Меморіальний фонд ім. Петра Чорного: \$30,000.00

Засновано за заповітом зі спадщини бл. п. Петра Чорного (Торонто, Онтаріо) у червні 1988 р.

Кошти фонду були спрямовані на покриття витрат англomовної «Encyclopedia of Ukraine»; тепер виділяються дослідчі дотації або стипендії науковцям з України.

Вічний фонд Клубу «Козбилд»: \$105,546.00

Засновано в червні 1988 р. Засновник: приватний клуб капіталовкладень з Торонта.

Завдяки підтримці фонду публікуються наукові праці з українознавства, як «Історія України» О. Субтельного, «In the Shadow of the Rockies» Б. Кордана та П. Мельницького та інші.

Вічний фонд ім. Петра Яцика: \$3,000,000.00 — Центр досліджень історії України ім. П. Яцика

Засновано в червні 1988 р. Засновник: пан Петро Яцик (Міссісага, Онтаріо).

Дохід з основного капіталу, доповненого урядом Альберти у співвідношенні 2:1, призначено на підтримку діяльності Центру досліджень історії України ім. П. Яцика, головним проектом якого є англійський переклад 10 томів фундаментальної праці Михайла Грушевського «Історія України-Руси». Окрім того, щороку виділяються стипендії та дослідчі дотації науковцям-українознавцям.

Вічний фонд ім. родини Стасюків: \$1,496,595.00

Засновано в липні 1988 р. на основі заповіту бл. п. Євдокії Стасюк (1895-1987) з Торонта. Виконавець заповіту: бл. п. Євген Борис.

Дохід з цього Фонду, доповненого урядом Альберти у співвідношенні 2:1, оплачує, частково, видавничу програму КІУСу та діяльність Програми вивчення сучасної України ім. Стасюків.

Вічний фонд ім. Анни й Нікандра Буковських: \$116,600.00

Засновано в листопаді 1988 р. Засновники: панство Анна й Нікандер Буковські (Саскатун, Саскачеван).

До 1996 р. фонд підтримував дослідження й наукові видання з україністики та українсько-канадських студій. Зараз прихід фонду спрямовується на підтримку діяльності Програми дослідження українських церков при КІУСі.

Меморіальний фонд ім. Нестора й Зеновії Саломонів: \$24,667.00

Засновано в грудні 1988 р. Засновники: панство Василь і Галина Саломони (Торонто).

Дохід з Фонду використовується на дослідження у ділянці української мови й літератури.

Вічний фонд ім. родини Юхименків: \$5,000.00

Засновано в січні 1989 р. Засновник: пан Іван Юхименко (Ізлінгтон, Онтаріо).

Дохід з Фонду розрахований на виділення дослідчих дотацій науковцям у ділянці української історії (з наданням переваги проектам з XIX та XX століть).

Вічний фонд ім. Кулагиних: \$18,000.00

Засновано в травні 1989 р. Засновники: родина А. й Г. Кулагиних (Сардіс, Британська Колумбія).

Кошти Фонду мають оплачувати зі щорічних відсотків дослідчі дотації та стипендії молодим і зрілим науковцям, які вивчають українське право в усіх його аспектах.

Вічний фонд ім. Дмитра Степовика: \$4,000.00

Засновано в травні 1989 р. Засновник: анонімний добродій з Едмонтону.

Кошти фонду спрямовані на дослідження й видання праць з історії українського мистецтва.

Меморіальний фонд ім. Олени Даркович: \$104,600.00

Заснований у липні 1989 р. Засновник: д-р Влас Даркович (Едмонтон).

Дохід з Фонду використовується на докторські стипендії аспірантам, що пишуть дисертації з педагогіки, історії, права, гуманітарних і

супільних наук, жіночих студій і бібліотекарства.

Вічний фонд ім. д-ра Івана та д-ра Мирослави Іванцівих: \$116,265.00

Засновано в серпні 1989 р. Засновниця: д-р Мирослава Іванців (Елмвуд-Парк, Іллінойс, США).

Фонд має завдання оплачувати зі щорічного відсотку науковий обмін Йоркського університету (Торонто) з установами України.

Вічний фонд сприяння академічним зв'язкам з Україною: \$35,640.00

Засновано в листопаді 1989 р. Засновники: приватні особи та установи Канади. Кошти фонду покривають придбання техніки для українських установ в обмін на стипендії канадським ученим і студентам.

Вічний фонд ім. Марусі й Михайла Дорошів: \$100,000.00

Засновано в листопаді 1989 р. Засновник: пан Михайло Дорош (Торонто).

Фонд виділяє стипендії аспірантам, які здобувають звання магістра у ділянці українських чи українсько-канадських студій.

Вічний фонд ім. Петра та Івanni Стельмахів: \$100,000.00

Фонд заснований у листопаді 1989 р. Засновники: панство Петро та Іванна Стельмахи (Missisaga).

Основоположна мета фонду — виділяти дотації і стипендії для науковців українознавства. З 1993 р., за бажанням панства Стельмахів, прибуток фонду призначений виключно для підтримки поточної діяльності Інституту історичних досліджень при Львівському університеті та часткового покриття витрат публікації його періодичних видань «Вісник» і «Річник». У 1995 р. було встановлено дві стипендії ім. Стельмахів для нагородження кращих студентів історичного факультету Львівського університету.

Вічний фонд ім. Олега Зуєвського: \$10,505.00

Засновано в грудні 1989 р. Засновник: бл. п. д-р Олег Зуєвський (Едмонтон).

Дохід з фонду розрахований на покриття коштів видання літературних творів авторів, які живуть поза межами України.

Вічний фонд ім. Таборовських: \$20,500.00

Фонд був заснований у квітні 1990 р. Засновники: панство Тимофій та Євгенія Таборовські (Торонто).

Прибутки з фонду оплачують публікацію наукових видань та дослідчі дотації молодим і досвідченим ученим, які працюють у ділянці українських чи українсько-канадських студій.

Фундація розвитку науки в Україні: \$278,700.00

Фундація започаткована в травні 1990 р. Засновники: пан Іван Коляска (Суррі, Б.К.), панство Петро й Павліна Кіндрачук (Вернон, Б.К.), панство Василь і Юстина Федейко (Келовна, Б.К.) та українська громада Канади.

Прибуток з капіталу цієї фундації оплачує стипендії молодим і досвідченим науковцям для їхнього стажування на Заході.

Вічний фонд ім. Василя Кравченка: \$10,000.00

Фонд був заснований у лютому 1991 р. Засновник: д-р Василь Кравченко (Ганновер, Німеччина).

Доходи зі щорічних відсотків оплачують стипендії і дотації для молодих і досвідчених українознавців.

Меморіальний фонд ім. Нестора Печенюка: \$24,000.00

Фонд був заснований у грудні 1991 р. Засновниці: пані Ярослава і Соня Печенюк (Садбурі, Онтаріо).

Відсотки з основного капіталу оплачують дослідчі дотації початкуючим і досвідченим науковцям з україністики та українсько-канадських студій.

Меморіальний фонд ім. Володимира Дилинського: \$18,500.00

Фонд був заснований у січні 1992 р. Засновник: пан Мирон Дилинський (Скарборо, Онтаріо).

Прихід з фонду розподіляється у вигляді стипендій ім. В. Дилинського студентам юридичного факультету Львівського університету. Перші стипендії виділені в 1996 р.

Меморіальний фонд ім. Миколи Кліда: \$8,825.00

Фонд був заснований у грудні 1992 р. Засновники: пані Марія Дякунік (Кітченер, Онтаріо) та її троє дітей — д-р Богдан Клід (Едмонтон), пан Мирослав Клід (Міссісага), пані Маруся Задарко (Кітченер).

З приходу фонду виділяються дослідчі дотації або стипендії науковцям у ділянці українознавчих студій.

Меморіальний фонд ім. Теодоти й Івана Климів: \$35,353.00

Фонд заснований у квітні 1995 р. зі спадщини бл. п. Теодоти Клим (Едмонтон). Виконавець заповіту: д-р Целестин Суховерський.

Прихід фонду підтримуватиме наукову діяльність КІУСу, включно з виділенням дотацій для молодих та досвідчених науковців, видавничою справою, організацією конференцій для інституцій в Україні, зокрема, Чернівецького університету.

Фонд Програми дослідження українських церков: \$8,050.00

Фонд заснований у листопаді 1995 р. за заповітом зі спадщини бл. п. Геррі Браткова (Едмонтон) і пожертви Братства ім. св. Івана (Едмонтон).

Річний прихід з суми основного капіталу спрямовується на підтримку діяльності Програми дослід-

ження українських церков при КІУСі. Окрім того, фонд може підтримувати публікацію видань і виділяти дотації і (або) дослідницькі стипендії з українознавства. Перевага надаватиметься темам досліджень з історії українських церков і сучасних церковних справ в Україні, Канаді й по всій українській діаспорі.

Фонд Меморіальної стипендії ім. Степана Кобринського: \$10,000.00

Фонд заснований у квітні 1996 р. за заповітом зі спадщини бл. п. Степана Кобринського (Канора, Саскачеван).

Мета фонду — виділяти періодично стипендію у сумі \$1,000.00 (або більше) канадським студентам, які досягнуть відмінних знань з української мови.

Меморіальний фонд ім. Остапа Теофіла Шведа: \$10,000.00

Фонд заснували у квітні 1996 р. вдова та сини бл. п. Остапа Шведа (Оттава, Онтаріо): пані Віра Швед, панове Євген, Денис, Филип і Марко Швед.

Прихід фонду призначається для виділення стипендій студентам-старшокурсникам, які хочуть здобути ступінь бакаляра в лінгвістиці і вивчають українську мову.

